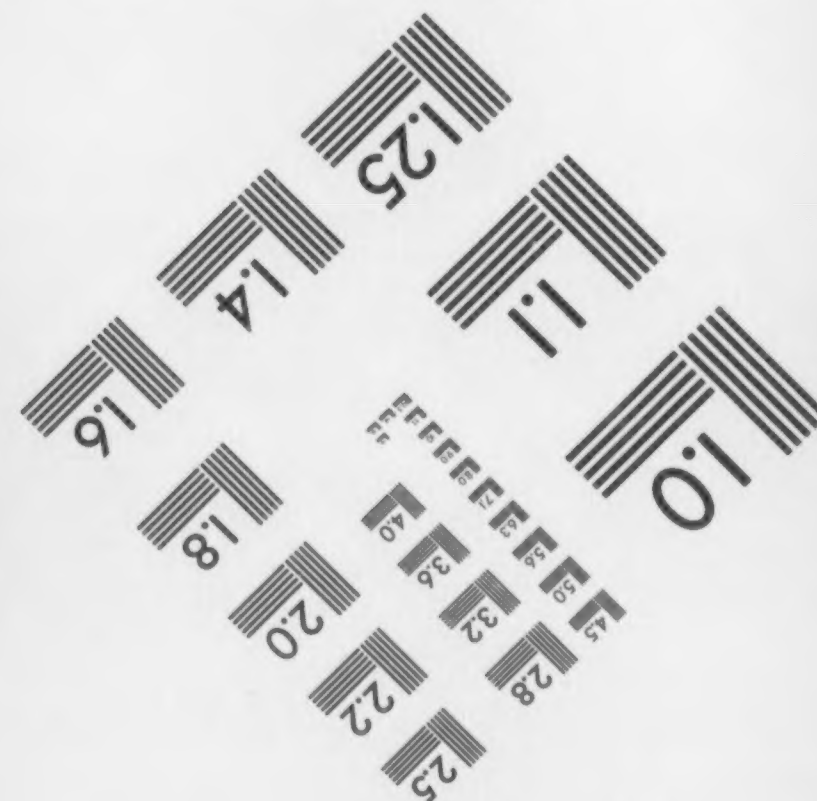
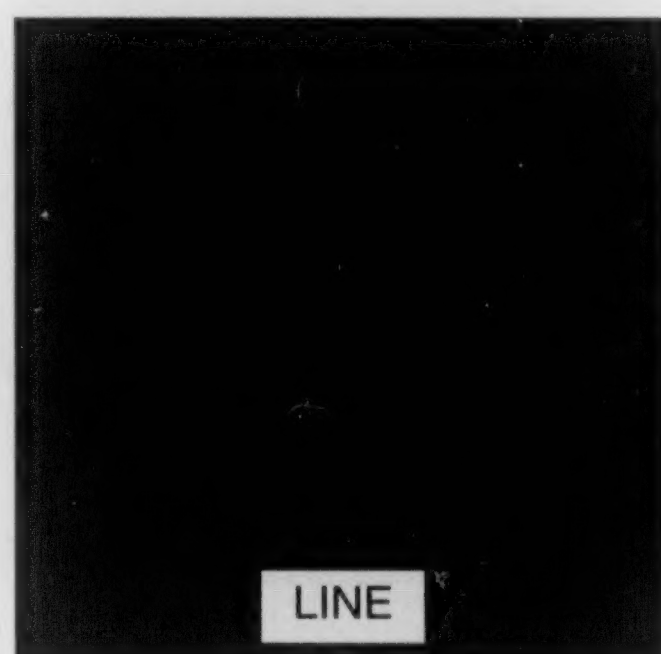
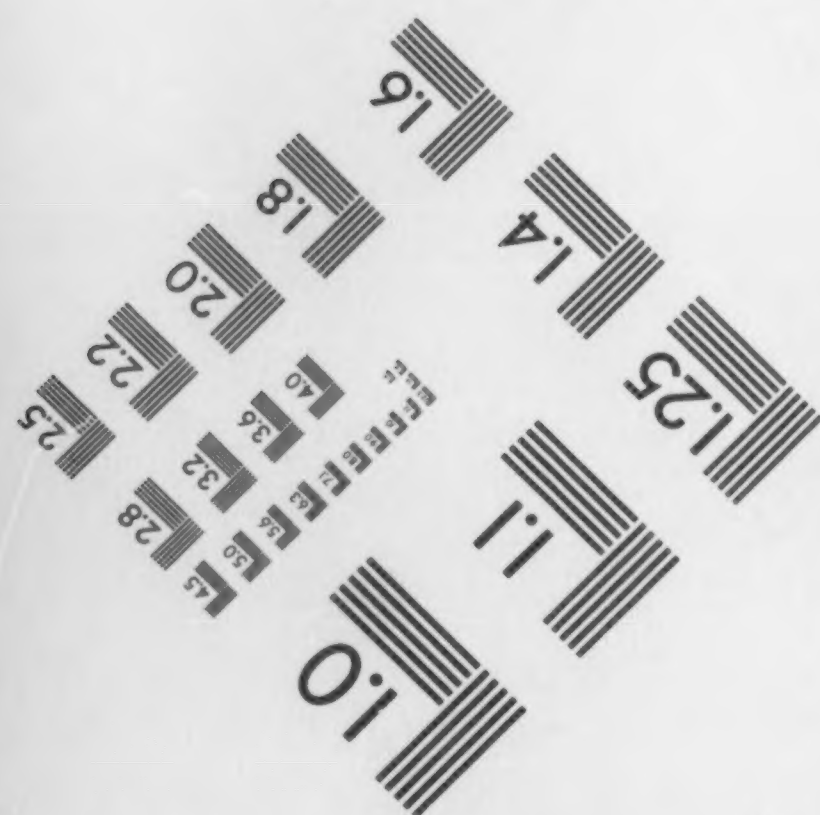
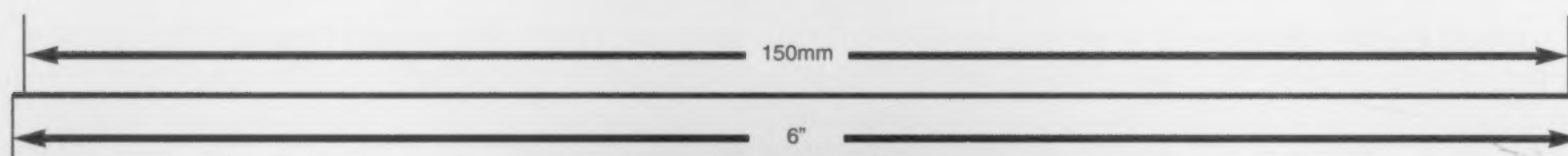
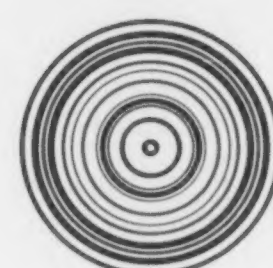
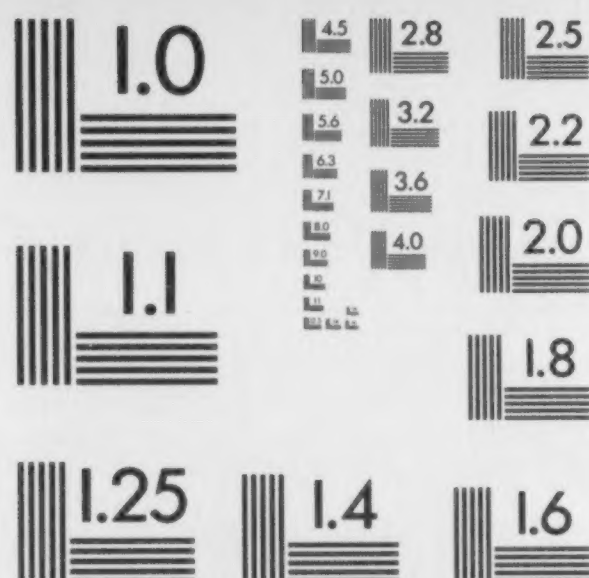
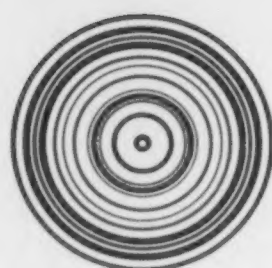
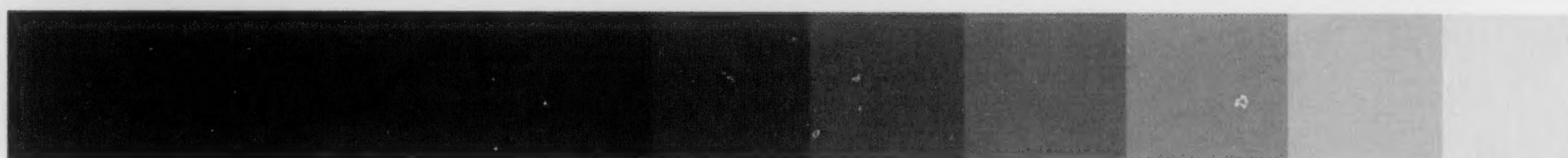
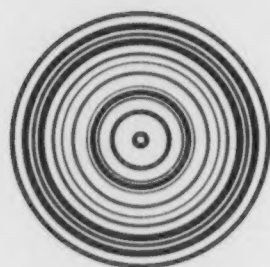
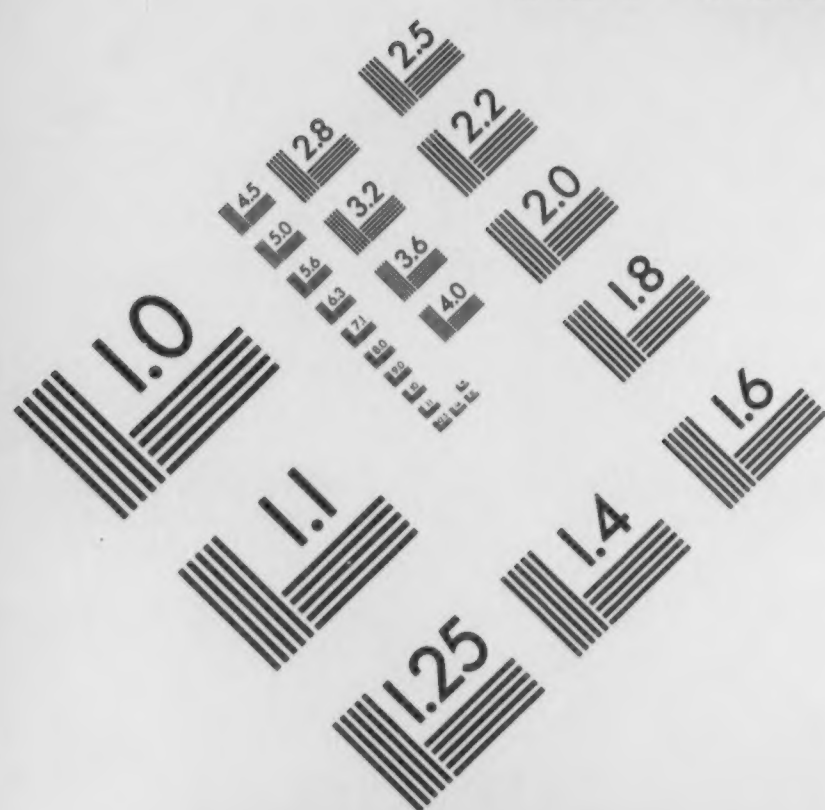

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

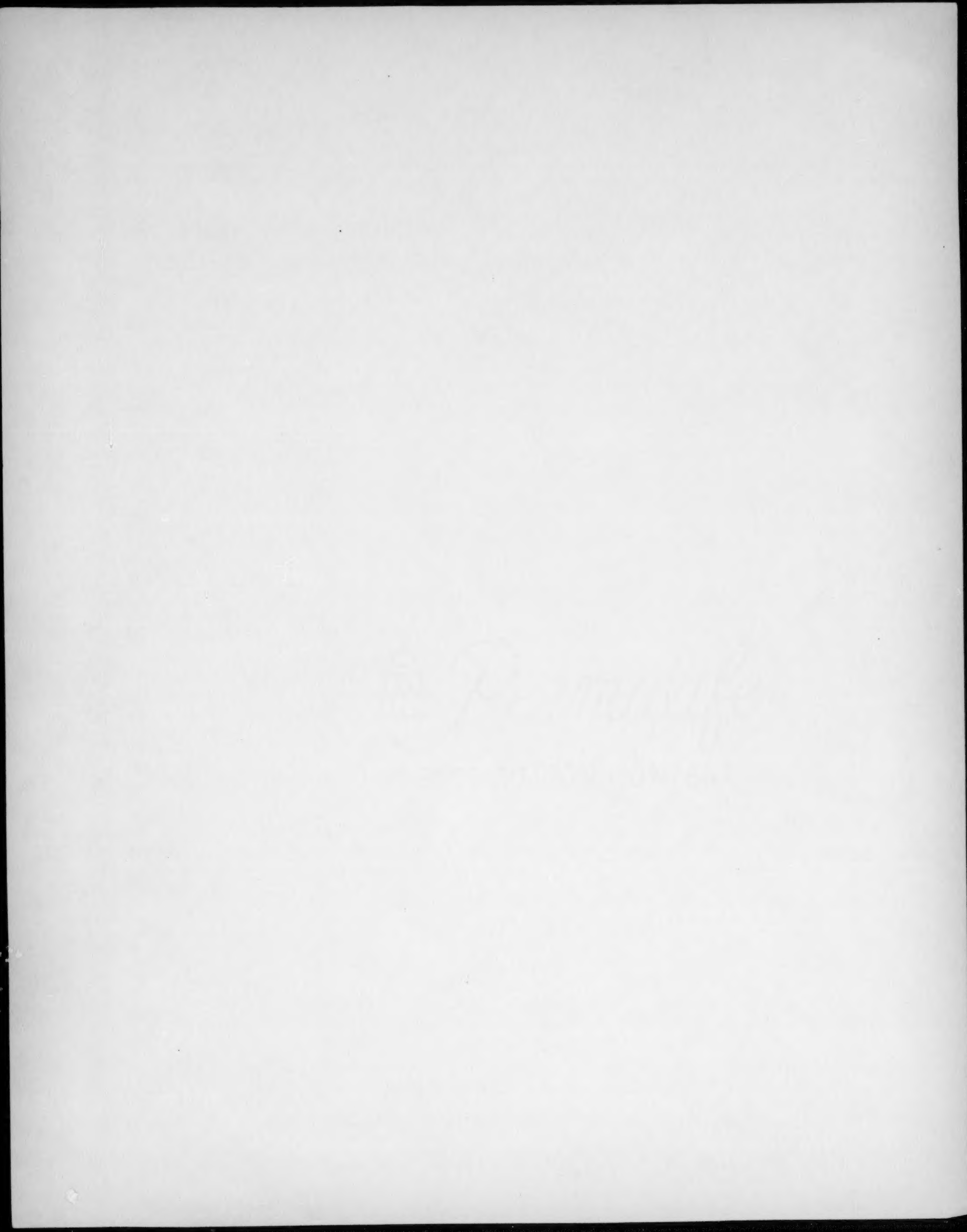
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2005-1907-18

**Botoshansky, Jacob, 1895-
Hershele Ostropolyer :
tragikomedye in 4 aktn mit
an epilog.
Buenos Ayres, 1927.**

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1907.18

Botoshansky, Jacob, 1895-

Hershele Ostropolyer : tragikomedye in 4 aktn mit an epilog / Ya'akov
Botoshanski. Buenos Ayres : Oyfgang, 1927.
41 p. ; 26 cm.

1. Ostropoler, Hershele, 18th cent. 2. Yiddish drama.--lcsh
I. Argentina-Buenos Aires

ID : NXYH01-B16732
CALL #: /9358

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 12.0

מ. 10/100

בועז אהרן. 1927

העיתון 'הצופה'

9758

מחזור דבר
ה. ז. פ. ל. ג.
י. ס. מ. פ. ק. פ.

יעקב פאטשאנסקי

הערשעלע אמטראפאליער.

(טראניקאמערדע אין 4 אקטן מיט אן עפילאג)

א. ס. ל. ז. פ. ל. ג.
פ. מ. פ. ק. פ.

פארלאג „אויפגאנג“

בוענאס איירעס

1927

דרוקעריי און לינאטיפיע פון קראסילאווסקי און שערצאווסקי—וואלענטין נאמען 2719 ב. איירעס

בא די אומות העולם וואלט וועגן א הערשעלע אסמאפאליע שוין געווען א ליטעראטור א נאנצע ביאגראפיעס און לעגענדן וואלט א שראנק פארנומען. בא אונדז איז כמעט נאר ניטא, א ביכל מיט בעסערע און ערנערע וויצע, כמעט קיין זכר פון א ביאגראפיע ניט, א חוץ א פאר שטריכן. בא אזא ארעמקייט פון מאטעריאל איז געווען ממש ריזיקאליש צו שרייבן א נאנצע פיעסע, וואס זאל איבערנעבן הערשעלע אסמאפאליע, אבער עפעס איז פאראן אין הערשעלען אזוינס, וואס רייזט: ער איז געווען א ליץ בא א רבין, א היסטריקער און א מיראן (ר' ברוכל), ער האט דעם דאזיקן רבין פיינט געהאט, ער האט אים כסדר געמוזט פרוילעך מאכן און ער האט אים דווקא געזאגט שטעכ ווערסטלעך און טרויעריק געמאכט. ער האט אים אזוי שטארק געשטעכערטלעך, אז דער רבי האט ווין ליץ אראפגעווארפן פון די טרעפ און — אים דערהארענט... הערשעל איז געשטארבן אף די טרעפ בא ר' ברוכלען.

כ'האב חלילה אונדזער פאלקסליץ ניט מאדערניזירט, כ'האב אים געלאזט אין די ראטען און ליטען פון זיין סביבה, אבער פון דעם ארט און צייט קאליר, שפארט ארויס דאס אומסטומעדיקע און אייביקע, כ'האב הערשעלען אויך ניט געלוינט צו מאדערניזירן, און די וויצע, וואס וויינען נאך אים געבליבן אין פאראן אזוי פיל, וואס מאכט אים ניט נאר פאר דער קאמישער, נאר אויך פאר דער טראגישער פיגור: אים „שלעפט" זיך דאך נאך דאס שטיקל ברויט, וואס נרויכט ניט אין מויל אריין, בא אים איז דאך אין די צימערן „ג ע מ א ל מ", אז עס זאל דריי טעג ניט זיין, וואס צו עסן. די וויצע וועגן דלות וויינען בא אים אזוי גוטמוטיק און וועגן די גידיס אזוי בייסיק, ער איז ביין למאי קהל נעמט איין שטייער און טאקסע, נאר וויל ניט איינגעמען קיין מיטה משוגע... און נאך בייסיקער איז ער צום רבין ר' ברוכל, צו זיין פריץ, וואס גאט אים אויס דאס היות.

בכלל אבער איז הערשעל ניט קיין בייסיקער, נאר א גוטער; ער איז דער היפור פון זיין קאטן קורענט ביילן חקרו, וואס איז א בייזער, הערשעל איז הארץ און ביייל קאפ, הערשעל קיילעכיק און ביייל שפייעכיק (די רעזשי וועט דאס דאזיקע מען איז באטראכט געמען) אבער דאס הארץ איז דאך אויך אמאל פארביטערט.

איד האב געזוכט אים פארצושטעלן אזוי ווי דאס פאלק שטעלט אים פאר, און כ'האב אים געוויזן סיי, ווען ער טוט אפ שפייעלעך גויעס, סיי ווען ער פארשפירט זיך מיט טאושע, קריכט ארויס פון דער הרובע און מאכט נארישע העויות, כ'האב אים געוויזן, ווען ער שטעלט זיך זאגן לענות און סאנצו ווי א מארייאלעק, ווען ער שטעכטערטלעך דעם רבין און ווען ער שטארבט ווי „א אלטער געשמיסענער הונט"... איד האב געזוכט אויסצושעפן אלצדינג, וואס איז געבליבן נאך אים און וואס האט א ווערט.

הונגער און באלדיקטע געפילן זיינען געווען אפטע נעסט בא אים. מאדנע: וועגן קיינעם האט ער ניט געמאכט אזוינע גוטע וויצע ווי וועגן גנבים, ער איז אף ווי ניט געווען ביין... אדרבא: ער האט זיך געשעמט למאי זיי האבן ניט, וואס צו גאנווענען בא אים...

וואלט איד געדארפט שטעלן א מאטע צו מיין הערשעלע אסמאפאליע, וואלט איד געשטעלט, אדער דאס, וואס ער זאגט, בא מיר, צום רבין ר' ברוכל, וואס ניט אים ניט קיין פרנסה און וויל חכמות: אף א חכמה דארף מען זיך אונטער א פונקט ווי אף שבת, אדער דאס, וואס הערשעל זאגט, בא מיר, בעת ער קריכט אריין אין הרובע און שפירט זיך אויס, אף לאכנדיק מאכן, דארף מען זיך אויסשפירן.

אלע רעכט פארבאהאלטן.

Copyright by Iacob Botosehansky

אין נ. אמעריקע געשיצט דורכן „אירישן דראמאטורגן פאריין".
אין פוילן — דורכן אירישן ליטעראטור און זשורנאליסטן-פאריין.
אין רומעניען דורך ד"ר שלמה ביקל — בוקארעסט.

פערזאנען:

הערשעלע אסטראפאליער.
גנענדל (זיין פרוי)
סאסיע
זרח
ברוך
כייקל חקרן
ראש הקהל
גבאי פון חברה קדישא
זישע ראקעס
איוואו זלארי
סטעפאן גנב
ר' ברוכל
האדל (זיין מאמע)
ר' נחמן בראצלאווער
איכל (ר' ברוכלס גבאי)
ערשטער בחור
צווייטער בחור
דריטער בחור
ראש מאלאטשי
שמש
אגויע (איינער פארקויפערין)
אזאלטע מויד
אבעלעגלה
אזאויפגעקומענער גביר
ערשטע אידענע
אפארבער
צווייטע אידענע
שמישים
חסידים

ערשטער אקט

די בינע: א פאליש, באטאג, איין בחור ליגט, אן אנדערער וואשט זיך די הענט. דריי
שטייען ארום כייקלען, הערן פויל.
ב ח ו ר י מ — הערשל איז עפעס אנדערש...
כ י י ק ל — (שטייט אף א באנק) און איד זאג אייד, אז מ'לאכט ניט מיטן קאפ, אז מ'לאכט
נאר מיטן ווי הייסט מען עס, די ליפן, מיין איד איז... פשש... יא, אז מ'לאכט
אן א גרונד, אן א, ווי הייסט מען עס, טיפער סודותדיקער כוונה, אן א פשש...
מחשבות עליונות, חקירה, פשש... האב איד דאס טיף אין ווי הייסט מען עס, אין
דער ערד...
ע ר ש ט ע ר ב ח ו ר — דו טרוקענער חקרן, דיין געלעכטער איז פארזשאווערט. הערשעלע
לאכט מיט הארץ און פון הערשעלען לאכט מען מיט הארץ, מיט געפיל, מיט...
כ י י ק ל — ווי הייסט מען עס... וואס הערשלע? וואס געפיל? זאל דיר הערשעלע געבן אן
עצה, זאל ער דיר געבן א סגולה, אז די האר זאלן וואקסן, קיין חלומות זאל ניט
קומען, די גלעזער זאלן ניט פיקען...
ע ר ש . ב ח ו ר — אדרבא, ווי אזוי?...
כ י י ק ל — אז מ'לייגט זיי ניט אריין אין הייסע וואסער נאך קאלטער, פיקען זיי ניט...
ב ח ו ר י מ — אט א חקירה — כי כי כי, חקירה...
כ י י ק ל — טאקע ברוך השם חקירה. אט בין איד איינמאל צוויי נעכט נישט געשלאפן און
געטראכט און געוואלט דערטיפן דעם שכל פון שוועבאלע. אז מען רירט אן א
שוועבאלע אין א פושקאלע, צינדט עס זיך אן. פרעגט זיך: צי קומט דאס פייער
פון שוועבאלע, צי פון פושקאלע? זאל איד זאגן, אז פון שוועבאלע, פון וואס
קומט אזא גרויס פייער אין אזא קליין שטעקאלע? זאל איד זאגן פון פושקאלע.
פאר וואס זשע ווערט ניט קיין פייער, אז מ'רופט אן דעם אן אנדער זאך?
ב ח ו ר י מ — נו, אדרבא!
כ י י ק ל — האב איד ברוך השם געכאקענט דריי טעג און דריי נעכט און איד האב אויס
געכאקענט: דאס פייער קומט ניט פון שוועבאלע און ניט פון פושקאלע, נאר
פון אנדערן. אט אז איד ריר ח' אן הערשלס בתולה, ברענט הערשלס ווייב ווי א
שטרויענער דאך און אז דער ליובאוויטשער רבי האט אנגערייט דעם רבין ר'
ברוכל, האט ער זיך אנגעצונדן און אז מ'רירט אן א גביר...
ע ר ש ט . ב ח ו ר — (רירט אן כייקלען) כייקל, כ'האב דיר אנגערייט פאר וואס
ברענסטו ניט?
צ ו ו י י ט . ב ח ו ר — ווייסט, אז דער רבי ר' ברוכל האט געשיקט א משולח צו הערשעלען,
אז ער זאל קומען צו אים?
כ י י ק ל — צו וואס?
צ ו ו י י ט ע ר — אז ער זאל אים היילן די מרה שחורה. ער וויל אים געבן דערפאר אן
עשרות.
ע ר ש ט . ב ח ו ר — אן איידל געפאקעטער איז ער געווען פון קינדווייז אן, וויל ער,
אז קיינער זאל חוץ אים ניט לעבן, וויל ער דאס טעלערל פון הימל און אז ניט,
ווערט ער מרה שחורהדיק...
צ ו ו י י ט . ב ח ו ר — און די וועלט זאגט, אז הערשל איז געבוירן געווארן נאר בכדי
פריילעך צו מאכן דעם רבין ר' ברוכל.
ע ר ש ט . ב ח ו ר — און ער וועט פארן, וועסט זען, און ער וועט ווערן זיין רעכטע האנט.
כ י י ק ל — א מארשאלעק זיין: א לי... און דער רבי אליין איז א נאך ניט, מיד וועט נאך
רופן א גרעסערער רבי, אז איד זאל מיט אים לערנען חקירה.
ע ר ש ט ע ר — אט דאס, וואס ר' ברוכל רופט הערשעלען, רירט אים אן און ער ברענט
רבותי, כייקל ברענט...
כ י י ק ל — ווער מיר הערשל, וואס מיר הערשל... (אלע דריי בהורים גייען אוועק פון אים)
איד רעד פון חקירה... ריידן זיי מיר פון ווי הייסט מען עס פשש... הערשל, ווער
איז הערשל? א מענטש אנגעשטאפט מיט שטותערייען און נארישקייט, איד זאג
ברוך השם חכמה, פילוסאפיע און וואס זאגט איד הערשל? און צו הערשעלען לויפט
מען פון אלע זייטן, חמורים, פערד...
ד ר י ט . ב ח ו ר — הערשל האט א הארץ און דו האסט א העמד און א ברודיקס.
כ י י ק ל — וואס מיר הארץ, ווער מיר הארץ! וואס דארף מען א הארץ, אז מ'האט א קאפ?
אויפטריט הערשל.
ה ע ר ש ל — (לויפט אריין באהאלט זיך אונטער כייקלס פאלע) שוטה וואס דו ביסט!

א הארץ דארף מען צו האבן אף וואס צו טראגן א לייבצורעקל, און א קאפ דארף
 מען אף צו האבן אף וואס אנצוטון א היטל.
ב ח ו ר י ס — וואס באהאלטסט זיך הערשעל?
ה ע ר ש ל — ניטא די גויע?
כ י י ק ל — וואסארף גויע? ט'האסטו דיר א גויע צום טיש.
ה ע ר ש ל — די גויע פון די אייער.
כ י י ק ל — וואסארף אייער? וואס איז דארט?
ה ע ר ש ל — די מעשה איז א פשוטע און א פראסטע.
א ל ע — (רינגלען אים ארום, שטעלן אויף מויל און אויערן).
ה ע ר ש ל — כ'האב דאך געמוזט אפטון א שפיצל דער דאזיקער גויע, וואס מאנט זעכציק
 קאפיקעס פאר א שאק אייער. אלע נעמען דרייסיק און זי וויל זעכציק. האב איך אנגע-
 שטעלט זיך, אז ער זאל ווארטן ביז איך וועל שוין האלטן אלע אייער אין אפארע-
 ליק, זאל ער צולויפן און אויסשרייען אף גויאיש: הערשעלע, דיין טאטע איז
 געשטארבן. און איך בין מיר צוגעגאנגען צו איר. זיך גענומען דינגען, געגעבן
 דרייסיק מיט איין קרענק אין דער זייט, פירציק מיט צוויי קרענק, סופציק מיט דריי
 קרענק און צום סוף זעכציק מיט אכציק טויזנט קרענק. זי האט מיר נאך אפגעצילט
 די אייער, האט זיך געגעבן א לאז צו מיר זרח מיט א געשריי: גערשקא, טוויי
 באטקא פאמער, האב איך געגעבן א לאז אראפ דעם פארעליק, די אייער האבן
 זיך צוטראסקעט, אז דער גאנצער מארק האט אויסגעזען ווי איין פרעזשעניצע
 און איך האב גענומען שטעלן פיס, זי וועט באוויינען מיין טאטנס טויט ע"ה.
 מער ווי איך אמאל... ס'האט מיר נאך באנק געטון פאר וואס כ'האב ניט געקענט זען
 ווי דער גאנצער עולם האט געלאכט. כ'האב נאך געהערט פון דער ווייטנס דאס
 געלעכטער, ס'איז מיר נאכגעלאפן און ס'האט מיר געקיצלט אונטער דער פאכווע...
 זי לויפט מיר נאך, זי איז ניטא?
כ י י ק ל — הערשעל, הערשעל, דו נארסט אפ גויעס און ווילסט, אז איך זאל לאזן?
ה ע ר ש ל — שוטה, איך נאר אפ גויעס, וואס ווילן טייער, אבער די דאזיקע, וואס נעמען
 ביליק נאר איך ניט אפ.
כ י י ק ל — מע! ס'האט מיר א פנים ווי חזק די גאנצע מעשה, ראשית: פון וואנען איז
 געדרונגען, אז ווען אייער פאלן אראפ, ווערן זיי צעבראכן? והשנית: ווי אזוי מען
 מען דאס עובר זיין אף בעל תשחית?
ה ע ר ש ל — דו טרוקענע פירעשווע! דו אליין ביסט דאך אויך תמיד עובר אף בעל תשחית?
כ י י ק ל — איך?
ה ע ר ש ל — נו, יא, דו! זיצסט כסדר און רייכסט אויס די הויז, ווען וואלט ארומגעגאנג-
 גען, וואלטסטו זיי ניט אויסגעריבן.
א ל ע — (לאכן)
א ו י פ ט ר י ט ה ע ר ש ל
ג ו י ע — א בראך נא מי גאלאוי, דע טוט הערשקע? ווין בא מיר זאבראו א שאק יאיציוו
 און ווסי צעבראכן...
א ל ע — (פארשטעלן הערשעלען)
ע ר ש ט — ב ח ו ר — (ווייזט אף דער טיר פון קלויז) טוט ווין ער באהאלטן.
ג ו י ע — (לויפט אריין) הערשקע, נא שא מני טאקע גרויסן שפיצלע?
ה ע ר ש ל — אז די גויע לויפט אין בית מדרש אריין, מוז הערשקע לויפן אין מארק
 אריין (אפ).
כ י י ק ל — איי איי, אן ערליך אליין אין בית מדרש, טשויעטע... גויע.
ג ו י ע — (קומט צוריק) ווין נעמא, א בראך צו מיר, א שאק יאיציוו ווישטקי צופראכן...
כ י י ק ל — ווין דורנעי משוגע.
ג ו י ע — (וויינענדיק) פראוורא, דורנעי משוגע, פראוורא... (אפ).
ע ר ש ט — ב ח ו ר — אט ווער ס'האלט מיט כייקלען, די גויע פון די אייער...
כ י י ק ל — דער יסוד פון דער וועלט איז נאך הקירה, אט בין איך היינט א גאנצע נאכט געלגן
 מיט אפענע אויגן און געטראכט פון מהות פון דער וועלט; איך האב געשוועפט אין
 די עולמות העליונים און אין די תחתונים, אין די תחתונים און עליונים און ווידער
 עליונים און ווידער תחתונים און איך האב געוואלט דערגייען דעם גרויסן טיפן
 סוד פון שטיוול פוצן.
א ל ע — פשש...
כ י י ק ל — און איך בין פרוד השם, ווי הייסט מען עס, פשש דערנאנען מיט מיין שכל...

א ו י פ ט ר י ט ה ע ר ש ל
ה ע ר ש ל — געפאטערט די גויע? אזא ירדה, כייקל, פון די עליונים אין די תחתונים אריין
 און פון דארט אין די שטיוול אריין...
כ י י ק ל — חמור! דער עיקר בא שטיוול פוצן איז ניט די שוואכקייט, נאר דאס רייבן, אז
 מ'רייבט איין באקומט דאס אויך א גלאנץ, דעם ארבל, אז מ'רייבט אין טיש,
 באקומט ער א גלאנץ.
ה ע ר ש ל — (שלעפט ארויס פון כייקלס געלעכערטן עלנבוין דאס העמר) שוטה, (פא דיר
 גלאנצט דאך דאס העמר ניט דער עלנבוין).
כ י י ק ל — מיט א שטעקן האב איך געריבן א פאר שיד, האבן זיי אויך באקומען א גלאנץ.
 אט וועל איך זיי אייך ווייזן. (קריכט אראפ)
ה ע ר ש ל — (שטעלט זיך אף און זיין פלאץ) די טויטע שטייען ניט אויף, ווייל זיי פוצן ניט
 קיין שיד מיט קיין שטעקענעס.
כ י י ק ל — (שלעפט ארויס פון אונטער דער באנק א פאר שיד, פארנט אינגאנצען אפגעריסן)
 איר זעט ווי ס'גלאנצט?
ה ע ר ש ל — ווי דער דלות, כ'האב שוין לאנג געזאגט, אז דו ביסט א טרוקענע פירעשווע.
כ י י ק ל — (רוקט זיך צו צו אים, קוקט ארויף) הערשעל, פאר וואס שטעלט מען אויף כלי
 און אויערן צו הערן דינע גארשקייטן און מינע טיפע חקירות, מיין פילוסופיע
 וועגן דער וועלט, וויל מען ניט אויסהערן?
ה ע ר ש ל — איך רעד, ווי ס'רעדט זיך, הערט מען, דו אבער מאכסט אנשטעלן ב'וועל/דיר
 דערציילן א מעשה: די הון איז אמאל געקומען מיט טענות: מיין פלייש איז בעסער
 פון דעם האנס, איך לייג אייער און דער האז ניט און צום סוף איז דער האז
 חשובער פון מיר. היתכן? האט מען איר געענטפערט: ס'איז דערפאר, ווייל דער
 בחור מיטן רויטן קאס, דער האז הגדול קרייט און דו, הון, ניט, האט די הון אויך
 אנגעהויבן קרייען, האט מען זי געטראגן צום שוהט: האט זי געפרעגט: פארוואס?
 דער האז קרייט דאך אויך? האט מען איר געענטפערט: דער האז קרייט, ווייל
 עס קרייט זיך, אבער דו קרייטסט דאך, ווייל דו ווילסט זיין חשוב, קום זשע
 צום שוהט, איך קרייע ווי א האז און דו, ר' כייקל כאכאקערען קרייטסט ווי א הון...
א ל ע — (לאכן)
כ י י ק ל — לאמיר זיך פארהערן אין חכמה.
ה ע ר ש ל — לאמיר.
כ י י ק ל — זאג מיר נאך איך בעט דיר, אז איך זאג אפ, אום שבת גאנץ תהלים, דארף
 איך נאך זאגן ברכי נפשי?
ה ע ר ש ל — אז א בעל עגלה פירט א פולן וואגן מיט סמאלע, דארף ער דען ניט שמירן
 די רעדער?
כ י י ק ל — איך האב אויסגעקירט ברוך השם, אז ווען מ'וואשט דעם קאפ מיט בראנפו,
 וואקסן גוט די האר.
ה ע ר ש ל — ווען דאס זאל זיין אמת, וואלט בא מיר אין גארנל שוין לאנג געווען א בארד
 פון עטלעכע ארשין...
כ י י ק ל — וואסארף כלה וואלט געווען די בעסטע פאר מיר?
ה ע ר ש ל — א שיינע, א רייכע און א משוגענע!
כ י י ק ל — צו וואס נאך א משוגענע?
ה ע ר ש ל — אז זי וועט זיין שיין און רייך און ניט משוגע, וועט זי דאך זיך ניט
 נעמען.
כ י י ק ל — ביסט א ליץ.
ה ע ר ש ל — כאטש באמת קומט דיר א סאך נרו.
כ י י ק ל — פאר וואס?
ה ע ר ש ל — אמאל פלעגט א פערד קאסטן פינף און צוואנציק רובל, היינט קאסט דאס
 איבער הונדערט רובל, א חויר, וואס פלעג קאסטן פינעף רובל, קאסט היינט איבער
 צוואנציק און א בחור, וואס פלעג נעמען צוויי הונדערט גילדוין נרו, נעמט היינט
 צוויי טויזנט, היינט, אז דו ביסט אי א פערד, אי א חויר, אי א בחור, וויפיל
 זשע קומט דיר?
כ י י ק ל — (גייט אפ אין א ווינקל) ניי, ביסט א פאסקודניאק.
ה ע ר ש ל — אמאי...
א ו י פ ט ר י ט ג נ ע נ ד ל
ה ע ר ש ל ע ל ע — (שפרינגט אראפ) מיין אידענע איז געקומען, איך בין שוין (אויס) לז
 (שטעלט זיך דאוונען).

נ נ ע נ ד ל — שמיט און דרשנט און אין דער היים איז ניטא נישט אף פרייטיק צונאכטס
ניט אף שבת באטאג, ניט אף שלוש סעודות, ניט אף ערב שבת און ניט אף א
גאנצער וואך...

ה ע ר ש ל — אידענע, ווער האט דיר געהייסן קומען אהער?
נ נ ע נ ד ל — די צרות האבן געהייסן.
ה ע ר ש ל — ווער צרות, וואס צרות? די גאנצע וועלט לאכט פון מיר?
נ נ ע נ ד ל — דו לאכסט אבער ניט פון דער וועלט.
ה ע ר ש ל — ס'הייסט איד לאך ניט פון דער וועלט? וואס מער דלות, אלץ מער לאכט
זיך און די וועלט וועט לאכן פון מיר דורות גאנצע, אידענע, ניי א היים, אף שבת
וועט מירטשעס סיי ווי ניט זיין, א אידענע טאך ניט קומען אין פאליש אריין.
נ נ ע נ ד ל — א זאטע טאך ניט קומען, א הונגעריקע מעג.
ה ע ר ש ל — געהערט לשון פון הערשעלס אידענע, ניי א היים, ווייל איד ברענגט באלד דעם
פריי.

נ נ ע נ ד ל — אוי, פארן פריי אנטלויף איד.
ע ר ש ל — ב ט ל — וואס איז געווען מיטן פריי?
נ נ ע נ ד ל — איד האב אים אמאל ניט געוואלט פאלגן, איז ער געגאנגען צום פריי, וואס
קאן זיין א רופא און אים געזאגט, אז ס'טוט מיר שטארק וויי א צאן, נאך כ'האב
מורא אים ארויסצונעמען. איז געקומען דער פריי און גענומען פרעגן וואס צאן
צאן טוט מיר וויי, איד האב געשריגן, אז ס'טוט ניט וויי, דער פריי האט
אבער ניט געגלויבט און הערשעלס האט אים אנטווייזן אפן געזונטסטן צאן און ער
האט אים ארויסגעריסן אזוי ווי א דעמב.

כ י י ק ל — און פון דער חכמה ווילט איר, אז איד זאל לאכן?
ע ר ש ל — ב ח ו ר — ס'איז טאקע ניט הערשעלס חכמה, מ'האט זי אים צוגעטשעפעט...
נ נ ע נ ד ל — הערשעל, וואס טראכטטו דיר? איד דארף אף שבת.
ה ע ר ש ל — שא, ס'וועט שוין זיין רעכט, ווארט צו.
נ נ ע נ ד ל — (זעצט זיך אוועק)
ה ע ר ש ל — (צום ערשטן בחור) וועטן מיר, אז דו וועסט מיר ניט קאנען פארענטפערן
א ויש לישב?

ע ר ש ל — ב ח ו ר — איד? וואס רעדסטו? ווייסער וואס, ווייסער צואס...
ה ע ר ש ל — וועטן מיר...
ע ר ש ל — ב ח ו ר — אף וויפיל?
ה ע ר ש ל — אף צוויי גראשן.
ע ר ש ל — ב ח ו ר — אף פיר.
ה ע ר ש ל — מילא, איינגעלייגט.

ע ר ש ל — ב ח ו ר — איינגעלייגט, באם שמש, שמש! ט'האסטו אכט גראשן, אז איד וועל
פארענטפערן דעם ויש לישב, וועסטו מיר זיי געבן, אז ניט אים.
ש מ ש — (כאפט זיך אויף, קומט צו) ס'וועט שוין זיין אף משקה. (נעמט דאס געלט).
ה ע ר ש ל — (נעמט א גמרא, ווייזט אים)
ע ר ש ל — ב ח ו ר — נולן, עוכר ישראל, דעם דאזיקן קאן דאך קיינער ניט.
ה ע ר ש ל — שש... שמש, דאס געלט... (מאכט דורך די זעלבע סצענע אף שטאם לשון
מיט אלע בחורים און מיט כייקלען) אידענע, ט'האסטו אף שבת און לויף א היים.
א ל ע — הערשעל, זאג זשע דו אונז דעם ויש לישב.
ה ע ר ש ל — איד ווייסט אויך נישט און נאט אייך אויך פיר גראשן, אידענע לויף א היים
און מאך א פריש פלעצל, קום גיכער...

ה ע ר ש ל — ננענדל אפ.
ע ר ש ל — ב ח ו ר — הערשעל ווערט ניט פארפאלן.
כ י י ק ל — ווי הייסט מען עס פשש, איד האב ברוך השם אויסגעקירעט שענערע זאכן.
צ ו ו י י ט — ב ח ו ר — אבער נאך ניט ווי אזוי מ'האט אף שבת.
כ י י ק ל — איי איי... אלע עמי הארצים האבן אף שבת.

אויפטריט ר' איכל
א י כ ל — (קומט אריין, דרייט זיך, זוכט)
כ י י ק ל — (רוקט זיך צו צו אים) שלום עליכם.
א י כ ל — עליכם שלום
כ י י ק ל — מאין פאט? פון וואנען?
א י כ ל — פון מעזשביזש.
כ י י ק ל — אוש...

א י כ ל — קענט איר ניט א יונגענמאן דא, א שוחט, וואס הייסט הערשעל?
כ י י ק ל — אין הערשעל פארטן אין אסטראפאליע?

א י כ ל — ער איז א שם דבר.
ע ר ש ל — ב ח ו ר — אף הערשעלען פרענט איר? שלום עליכם.
צ ו ו י י ט — () שלום עליכם, פון וואנען?
ד ר י ט ע ר —)
א י כ ל — פון מעזשביזש, און טאקע פון ר' ברוכלען.
א ל ע — פשש...

א י כ ל — קענט איר ניט א יונגענמאן הערשעל?
ע ר ש ל — ב ח ו ר — אוואדע, הערשעלע, הערשעלע... וואס דארפט איר אים?
א י כ ל — איד האב א גרויסע בשורה פאר אסטראפאליע: דער רבי ר' ברוכל, וואס איז
אריינגעפאלן אין א גרויסער מרה שחורה צוליב מחלוקתו, האט מסכים געווען,
אז מ'זאל אים ברענגען דעם לץ פון אסטראפאליע, הערשעלען.

א ל ע — איי, איי, איי...
א י כ ל — דער רבי ר' ברוכל איז דער צדיק הדור, דאס אייניקל פון בעל שם, דער גרעסטער
רבי פון אונזער דור, האדל דעם בעל שםס טאכטער האט אים געפארן אין פוטער
און אין זייד... נאך א מרה שחורה האט זיך פון קינדווייז אן אריינגעגאנוועט אין
הארץ אריין און זי נאנט און נאנט... און אז ער איז עלטער געווארן, האט ער
נאך אנגעהויבן צו פירן מחלוקתו, איז די מרה שחורה געווארן נאך שטארקער.

א ל ע — איי, איי, איי...
א י כ ל — ער רעדט ניט צו קיינעם, ער איז פארפינצטערט... נאך הערשעל קען אים ראטע
ווען, מ'זאגט, אז מ'האט אים באשאפן צוליב אים.
ע ר ש ל — ב ח ו ר — ער וועט ניט פארן.
א י כ ל — ער מוז...

ע ר ש ל — ב ח ו ר — אין אסטראפאליע וועט ווערן טונקל.
צ ו ו י י ט ע ר — טאקע פינצטער.
ד ר י ט ע ר — און טרויעריק און וויסט
א ל ע — (וויינען)
א י כ ל — וואו זשע איז ער?

ע ר ש ל — ב ח ו ר — מסתמא געגאנגען עפעס אפטון א שפיצל א נגיד א חזיר...
א י כ ל — וועלן מיר אים גייען זוכן, טאמער קומט ער, זאגט אים די בשורה, אבער
פאטוואלי, כ'מיי... א גוט... ט'האט איר, ניין! שפעטער געבן תיקון. (אפ)

א ל ע — (צו כייקלען) געהערט?
כ י י ק ל — שייך זאגן? א מארשעליק, בע מע...
ע ר ש ל — ב ח ו ר — ביסט א משוגענער, כייקל...
אויפטריט ראש הקהל.

א ל ע — (זעצט זיך לערנען)
ר א ש ה ק ה ל — מה טובו אוהלד יעקב, פשש... הא! זיצן בחורים און... מהיכי תיתא...
זאג נאר, דו, עס פעלט דיר, דוכט זיך, א מאנטיק, ניט געזארגט, איד וועל אי"ה
איבעראכטאג פרעגן, און דיר פעלט וואס?

צ ו ו י י ט ע ר — ב ח ו ר — א דינסטעק.
ר א ש ה ק ה ל — ס'וועט זיין, אם ירצה השם.
אויפטריט הערשעל.

ה ע ר ש ל — (צוגעבונדן א שטיקל ברויט בא דער קאפאטע און באם גארטל).
ר א ש ה ק ה ל — וואס מוסטו, הערשעל?
ה ע ר ש ל — איר זעט דאך, ס'שלעפט זיך דאס שטיקל ברויט.
ר א ש — איז דאך גוט.

ה ע ר ש ל — ניט גוט, אין מויל אריין דערגרייכט דאס ניט, אייך ברוך השם איז גוט, דער
רבנו של עולם האט אייך פארזארגט, האט איר צייט צו פארזארגן קהל, דער
חילוק איז נאך, וואס דער רבנו של עולם, אז ער פארזארגט אייך, ניט ער אייך
און איר, אז איר פארזארגט קהל, נעמט איר עפעס בא קהל.

ר א ש — עי, נעמסט דאך שוין רעדן שטותים.
ר א ש — זאג מיר עפעס אזוי א שיינעם ליגן און איד גיב דיר שוין א קערפל.
ה ע ר ש ל — איר האט דאך נאך וואס געזאגט, אז איר ניט צוויי.

ר א ש — א שוין ווארט, כ'לעבן.
ה ע ר ש ל — וואו זשע איז דער רובל?

ר א ש — שוין וועלן מיר אויסזען, אז מיר וועלן פאר יעדן ווארט געבן א רובל.
ה ע ר ש — איי, איי איי... אז מ'טראגט ארום קהל אין קעשענע, מעג מען אמאל באבן
א לאך אין בייטל.
ר א ש — זאג מיר נאר, הערשט, פאר וואס גייסטו אזא צוריסענע קאפאטע?
ה ע ר ש — איך האב אין קאסטן א נייע קאפאטע.
ר א ש — פאר וואס זשע נעמסטו זי נישט ארויס?
ה ע ר ש — ווייל דער קאסטן איז פארשלאסן.
ר א ש — שליסט מען זי אויף?
ה ע ר ש — ליגט אבער דער שליסל אין קאסטן...
ר א ש — א גלייך ווארט.
ה ע ר ש — דער שליסל פון אייער הארץ ליגט אויך אין קאסטן. איך דארף אה שבת
און מיין ווייב דארף אה שבת און מיין שבת אויך. בארגט מיר א פאר רובל.
ר א ש — בארגן דיר? אה וואס קוקנדיק?
ה ע ר ש — א דאגה איר האט! ביז וואנען איך וועל דארפן באצאלן, וועט דער רבונג של
עולם נעמען בא אייך און מיר געבן.
ר א ש — דאס איז דאך שוין פשוט א קללה...
ה ע ר ש — מיט קיין ברכה זע איך דאך, וועל איך בא אייך קיין גראשן נישט נעמען.
ר א ש — און פאר א קללה זאל איך געבן דיר אהאלבן רובל? קהל וועט דיר נאך די לייכטער
צונעמען פאר דעם רובל, וואס קומט שוין פון דיר. מארגן וועט מען זיי צונעמען.
ה ע ר ש — קהל וועט נעמען און איך וועט זיי האבן. איך זע שוין, אז פון א חזירישן
עק מאכט מען נישט קיין שטריימל און פון א קהלשן קאפ מאכט מען נישט אה
שבת. אז עצה וועל איך אייך יא געבן: איבער הונדערט און צוואנציק יאר זאלט
איך אייער נאך נישט מיטנעמען, ווייל ס'שטייט אין א סכנה.
ר א ש — פאר וואס?
ה ע ר ש — ס'וועט צושטאלצן ווערן. איך וועט אים ירצה השם זיין אפן הייסטן פלאץ
אין גהינום.
ר א ש — ביזט א חוצפחניק.
ה ע ר ש — איך דארף נויטיק אוועקגייען, נאר איך האב זיך געוועט, מוז איך בלייבן.
ר א ש — אה וואס האסטו זיך געוועט.
ה ע ר ש — איך וועט שוין שפעטער זען, נישט מיר א שוועפאלע.
ר א ש — נא און ברעך דעם ראש.
ה ע ר ש — נישט זשע מיר שוין א ציגאר אויך.
ר א ש — (ווארפט אים ביז א ציגאר אין שטערן אריין)
ה ע ר ש — איך האט מיר באליידיגט, אידן, ער האט מיר באליידיקט. איך זענט אלע
ערות, צום רב קומט.
ר א ש — איד... נא דיר א האלבן רובל... נא...
ה ע ר ש — (נעמט) כ'האב זיך געוועט, אז איך וועל בא אייך ארויסשלעפן א האלבן רובל.
חברה, מיר האבן אה משקה, השם יתברך זאל העלפן, אז אלע קבצנים זאלן ווערן
נגידים און די נגידים זאלן ווערן אויך שטיקלעך נגידים. א גוטן. (א)
ר א ש — אזא לץ, מע! קהל וועט נישט שענקען. מה טובו אוהליך, יעקב, לערנט, קינדערלעך,
לערנט... (א)
כ י י ק — ער שלעפט פון טויט און פון לעבעדיק, טאקע ר' הערשט.
ע ר ש ט — ב ח ו ר — בא איינעם שלעפט ער און אן אנדערן נישט ער, ער לויפט ארום און
טיילט צו ארעמע לייט די האר, וואס ער שלעפט ארויס בא חזירים.
כ י י ק — האר, האר... פש פש... ער טיילט... פשש...
אויפטריט נבאי פון חברה קדישא.
כ י י ק — אז איך קומט, איז א שלעכטער סימן.
נ ב א י — די חברה קדישא באגראבט ברוך השם נאך טויטע, קיין לעבעדיקע באגראבט זי
חלילה נישט.
כ י י ק — פונדעסטוועגן, אז מען דערזעט אייך, דערמאנט מען זיך אין ווי הייסט מען עס,
אין טויט...
נ ב א י — ווער דערמאנט זיך, אז ס'זיינען נישט קיין טויטע? זייט איך בין ברוך השם
נבאי, שטארבט יעדן חודש ווייניקער אפשר מיט 30 אידן.
כ י י ק — א מזלדיקער נבאי.
נ ב א י — נישט נאך קיין מזלדיקער, די הכנסה איז רחמנא ליצלן קלענער.

אויפטריט הערשט
ה ע ר ש — (רוקט אריין דעם קאפ, דערזעט דעם נבאי) אויף ער? דער שבת, שבת...
וועט שוין אויך אים ירצה השם האבן אה שבת. (קומט אריין) אוי אוי... דריי
קליינע קינדערלעך נעלאזט, דריי עופהלעך.
ע ר ש ט ע ב ח ו ר — ווער? וואס? ווער?
ה ע ר ש — טאקע מיין גנענרל, געשטארבן, אזוי ווי א טיפאלע פארמאכט די אויגן.
א ל ע — וואס רעדסטו?
ה ע ר ש — אט ערשט געווען א מענטש, ס'הייסט געהאט א נשמה און אלצדעק, וואס
מ'דארף און איצטער א בארג, א בארג אראפ, און בא א קבצן איז דאס נאך א
מכה אה א פרישטשעק. נישט קיין תכריכים, קיין ליכט אפילו... מ'דארף א לויף
טון צום נבאי פון חברה קדישא, אפשר וואלט א לויף געטון, בחור? מה אנו
ומה חיינו, א מענטש לעבט גלייך ער נישט א לעק, און שטארבט גלייך ער נישט
א שמעק...
ה ע ר ש — דארף מען דאך אייך נישט זוכן, וויי און וואונד איז מיר, אייך האב איך גע-
וואלט בעטן, אז איך זאלט... דער קאפ איז מיר צוטראגן... דריי עופהלעך, ס'איז
פול דאס פעט, וויי איז מיר... געשטארבן, גלייך א טאפ ארבעט אויפגעשטן...
נ ב א י — מילא, אה דעם מוז מען דאך, טהאסטו אה ליכט און אה תכריכים און ס'איבעריקע
וועל איך שוין הייסן ברענגען.
ה ע ר ש — און א שוין פלאץ זאלט איך זען, לייטישער פון אייך געווען נעפרישטשעק
און באס לעבן גענוג געווען אה נישט שיינע פלעצער.
נ ב א י — מילא, כ'מין...
ה ע ר ש — און די קינדערלעך עפעס דארף מען נישט? דעם טויטן פארזארגט מען דא
בא אונדז תיכף און די לעבעדיקע...
נ ב א י — מילא, ט'האסטו פאר די לעבעדיקע, מארגן איז אים ירצה השם די לויף?
ה ע ר ש — מארגן מירטשעס באגראבט מען זי... לאמיר לויפן, אוי וויי איז מיר, דריי עופה-
לעך... אפן טויט לייגט מען בא אידן דאס לעבעדיקע, דאס לעבעדיקע אפן טויטן.
שטארבט, אידן, וועט מען אייך געבן אה קבורה...
נ ב א י — וועל איך לויפן הייסן אונזאן, אז מ'זאל בריינגען די טהרהבריט, די מיטה... (א)
ה ע ר ש — איך וועט נאך זען, ווי מ'וועט מיר קומען פארשלעפן גענערלעך מיט דער מיטה
א לעבעדיקע.
כ י י ק — זי וועט זיך נאך דערשרעקן.
ה ע ר ש — פערד! דערשרעקן! זי ווייסט דאך, אז זי איז נישט געשטארבן, חברה מיר
טרינקען משקה, שמש, נישט א פאר לעק.
ש מ ש — (דערלאנגט בראנפן) און א פאר קיכלעך אויך?
ה ע ר ש — קיכלעך אויך, איך האב דאך היינט יא גענומען פון טויט און לעבעדיק.
א ל ע — (רינגלען אים ארום, זעצן זיך אויס) לחיים, השם יתברך זאל העלפן, אז מיר זאלן
לעבעדיקערהייד נעמען בא דער חברה קדישא.
א ל ע — כא כא כא...
ה ע ר ש — איינעם מוז איך נאך אפטן א שפיץ, ווער האט א נייע קאפאטע?
ע ר ש ט ע ב ח ו ר — איד!
ה ע ר ש — גיב זי אהער אן טענות.
ע ר ש ט ע ב ח ו ר — ס'איז דאך מיין אייניקע...
ה ע ר ש — אן טענות... זאל איך אזוי נישט אנקומען צום רבי'ן ר' ברוכל, ווי ס'וועט דיר
הנאה טון.
ע ר ש ט ע ב ח ו ר — וויילסט נישט אנקומען צום רבי'ן ר' ברוכל?
ה ע ר ש — כ'האב אים פיינט תכלית שנאה דעם דאזיקן רבי'ן, וואס פארזשערעט די נאכ-
צע וועלט און וויל נישט, אז ס'זאל זיין נאך איין רבי און קריגט זיך מיט דער
גאנצער וועלט. האסט שוין געזען א רבי זאל דארפן האבן א לץ? דאס שלעכטיקייט
אין אים מאכט אים מרהשחורדיק...
כ י י ק — פארוואס זשע ווילסטו פארן? לאז מיר.
ה ע ר ש — איך וויל פארן... איך האב מורא פאר אים, נאר דער דלות וועט מיר טרייבן
צו ר' ברוכל, דו ווילסט פארן? פון דיר וועט ער דאך וויינען, גיב זשע מיר די
קאפאטע.
ע ר ש ט ע ב ח ו ר — נא, נא...
ה ע ר ש — (טוט זי אן, פוצט זיך), שמש, עס וועט פאלד אריינקומען א איד א נגיד, זישע
ראקעס הייסט ער, ער איז א פאסעסאר, האט צען בנים און קיין איינער איז נישט

אין יונים און א קמץ. א וועלט האט עס נישט, ער שלאפט אפן געלט. זוכט ער א
 בחור פאר זיין טאכטער, זאלסטו אים זאגן, אז מיר טרינקען דא משקה ווייל איר
 בין א נייער בחור אין בית מדרש, א מופלג, ערשט געקומען.
 ש מ ש — הערשט, גענערל וואס וועט זאגן?
 ה ע ר ש — האסט דאך געהערט, אז זי איז שוין... האב נישט מורא, איר וועל זי נישט מאכן
 פאר קיין עגונה.
 ע ה ש ט ע ר ב ח ו ר — (צום צווייטן) זאג זשע א ניגון.
 צ ו ו י י ט ע ר — (הויבט אן פרומען).
 ה ע ר ש — ס'טויג נישט, מיר וועלן שוין היינט טרינקען משקה און א סאך. כייקל, ווילסט
 אף שבת?
 כ י י ק ל — צי איר ווילט א שאלה! נאר...
 ה ע ר ש — וועסטו האבן, זאלסטו מיר נאך פרעגן שאלות, ווען איר וועל דיר געבן א
 שטורכע. און איר אלע זאלט וויסן א בחור א שפילג...
 צ ו ו י י ט ע ר — זאג זשע דו א ניגון, הערשט!
 ה ע ר ש — מהיכי תיתא. וועלן מיר זינגען. עפעס אזוי א ניגון, וואס גיט א ציפ באם
 הארצן איי, איי...
 אר טי מיקיטקא, מיקיטקא
 שא ס'טאבי בודע...
 אויפטריט זישע ראקעס
 ז י ש ע ר א ק ע מ — (זעצט זיך אפ אן עק באנק, הערט זיך צו).
 ה ע ר ש — (זינגט שטילער).
 ש מ ש — שלום עליכם, א כלי שלימה.
 ז י ש ע — עליכם, ווער?
 ש מ ש — (אף הערשטען) ער, היינט געקומען. זינגט און זאגט פשש...
 ז י ש ע — א בחור.
 ש מ ש — דאס האט ער דאך געגעבן תיקון, היינט געקומען צו אונז אין בית המדרש אריין.
 ה ע ר ש — דער איר אליין דארף אויך געבן תיקון.
 ז י ש ע — (רוקט זיך אפ).
 ה ע ר ש — מילא תיקון ווילט איר נישט געבן, אבער אף א גלייך ווארט זענט איר דאך א
 בעל? די נמרא זאגט: אים פנע בד מנוול זה, אויב ס'האט דיר באגענוגט דער
 פאסקורניאק, דער יצר הרע, שלעפ אים אין בית המדרש אריין און דערפאר טאקע,
 אז אן אורח קומט אין א פרעמדן בית המדרש, דארף ער געבן תיקון, ווייל מ'קאן
 צו אים זאגן: מילא פון אונזערע פאסקורניאקעס, מוזן מיר ליידן, אבער פון פרעמד
 דע פאסקורניאקעס דארפן מיר דאך נישט ליידן.
 ז י ש ע — (רוקט זיך אפ, לאכט מיט יאשטשערקעס).
 ה ע ר ש — פונדעסטוועגן: שלום עליכם.
 ז י ש ע — עליכם שלום.
 א ל ע — שלום עליכם.
 ע ר ש ט ע ר ב ח ו ר — ס'איז א יונגערמאן, וואס ווייזט חריפותן פלאי פלאות...
 ה ע ר ש — כייקל, נעם טענהן, ווילסטו דאך אף שבת.
 כ י י ק ל — וואס האסטו בעסער ליב: א רייכן ברית אדער א רייכע לווייה?
 ה ע ר ש — אוואדע א רייכן ברית, ווייל פון דעם רייכן ברית וועט דאך שפעטער ווערן
 א רייכע לווייה, אבער פון א לווייה ווערט שוין נאדניט חוץ ווערן.
 כ י י ק ל — וואס איז נוצלעכער: די זון, צי די לבנה.
 ה ע ר ש — אוואדע די לבנה, די זון שיינט דאך באטאג, ווען ס'איז סיי ווי ליכטיק.
 כ י י ק ל — פאר וואס האט מען אדם הראשונען ארויסגעטריבן פון גן עדן.
 ה ע ר ש — מסתמא האט ער נישט געזאלט קיין דירה געלט.
 כ י י ק ל — פאר וואס קומט נישט משיח אזוי לאנג?
 ה ע ר ש — כדי דער ייִן־המשומר ווין זאל אלט ווערן, וועט עס בעסער זיין צום טרינקען.
 כ י י ק ל — די וועלט איז דאך היינט אזוי זינדיק, פאר וואס זשע קומט נישט קיין צווייט מבול?
 ה ע ר ש — ער איז שוין לאנג דא, ווען נח האט געפלאנצט דעם ווייננארטן האט ער דער
 מיט געבראכט א צווייטן מבול, פון וועלכן ס'וויינען אומגעקומען א סאך מער
 מענטשן ווי פון ערשטן.
 כ י י ק ל — פון וועלכער צייט האבן מענטשן אנגעהויבן שטארפן?
 ה ע ר ש — זינט די מענער האבן אנגעהויבן צו פאלגן די ווייבער.
 כ י י ק ל — וועלכע נאציע איז די חשוב'סטע אין דער וועלט?

ה ע ר ש — די אסינאציע.
 ז י ש ע — פלאי פלאות... זענט איר א בחור? כ'מיון? איר גראד זוד א חתן... איה האט
 נאך קיינעם נישט געגעבן די האנט, דאס ווארט?
 ה ע ר ש — פריי ברוך השם אזוי ווי א ווינט אין גאסס פערל.
 ש מ ש — תורה, חכמה און אפילו סחורה.
 ה ע ר ש — און אפילו געפוצטע שטיינער, איר קאן גויאיש ריידן, ווייסט איר וואס, חברה,
 לאמיר זיך צונויפלויגן און שיקן נאך אביסל משקה.
 ז י ש ע — צו וואס דארפט איר זיך צונויפקלייבן, אז בא מיר איז שוין צונויפגעלייגט דער
 שמש וועט אונז שטעלן אביסל משקה.
 ע ר ש ט ע ר ב ח ו ר — ער האט צובייסן אויך.
 ז י ש ע — צובייסן, שמש, בריינג! און איר וועל נאך אס ירצה השם שטעלן...
 ש מ ש — (שטעלט משקה, צובייסן).
 ז י ש ע — לחיים, לחיים...
 ה ע ר ש — כייקל, שלעפ א גמילות חסד.
 ב י י ק ל — (צו זישען) שדכנות'געלט אס ירצה השם וועל איר נעמען...
 ז י ש ע — אס ירצה השם.
 כ י י ק ל — א יא, הערשט, הא?
 ה ע ר ש — געוויס, געוויס, און דערווייל טאקע שוין א גילדן אף שבת אן אדערויף...
 ז י ש ע — מהיכי תיתא. (ניט כייקלען) לחיים, לחיים.
 ה ע ר ש — יחדיו, א נה א ניגון...
 ע ר ש ט ע ר ב ח ו ר)
 צ ו ו י י ט ע ר ")
 ד ר י ט ע ר ")
 ה ע ר ש ע ל ע — און טאקע א ריקודל אויך, א נה, סטראיסא... זאל דלות ווייזן זוי אזוי
 ער טאנצט... א נה, שטארקער (עס ווערט א ראד, א לעבעדיקער).
 כ י י ק ל — (אין מיטן טאנצן, שרייט) עס איז אמת, הערשעלע וואס מ'זאגט אז דו שלאנסט
 דיין ווייב מיטן שטעקן און זי דיר מיט דער קאטשערע?
 ה ע ר ש — נישט אמת, עס טרעפט אמיאל פארקערט אויך.
 ז י ש ע — וואסארא ווייב.
 ה ע ר ש — ס'איז א חכמה אזא: א מענטש מוז דאך מאכן א חכמה, אז נישט קאן מען
 דאך דערווארגן ווערן, דאס געלעכטער שטיקט... (לאכט)
 א ל ע — (לאכן מיט, טאנצן, זעצן זיך אנדער)
 ז י ש ע — ער געפעלט מיר דער בחור, היינט נאך וועלן מיר מאכן א האנטשלאג.
 ע ר ש ט. ב ח ו ר — און איר וועל אויך נעמען אביסל שדכנות געלט.
 ז י ש ע — נאדיר א גילדן (ניט).
 ה ע ר ש — יחדיו...
 צ ו ו י י ט ע ר — און מיר אויך.
 ה ע ר ש — יחדיו.
 ד ר י ט ע ר — און מיר אויך.
 ה ע ר ש — יחדיו.
 ז י ש ע — אלע, אלע (ניט)
 ש כ ש — און מיר אן אדערויף אפן רחש.
 ז י ש ע — דיר אויך...
 ה ע ר ש — זינגט ווייטער, חברה... זינגט.
 ז י ש ע — היינט נאך א האנטשלאג.
 ה ע ר ש — א ריקוד, א ריקוד...
 א ל ע — (זינגען, שטעלן זיך טאנצן)
 ה ע ר ש — היינט נאך א האנטשלאג, (צעברעכט א טעלער)
 אויפטריט סאסיע
 ס א ס י ע — טאטע, ניכער... קום א היים... די מאמע האט געזאגט ס'איז געקומען א
 משולח פון רבין ר' ברוכל... וויל אונדז געבן א סך געלט... וויל אונדז נעמען אלע
 קיין מעושביזש... צום רבין.
 ז י ש ע — ווער איז די דאזיקע?
 ה ע ר ש — מיין עלצטע טאכטער זאל מיר לאנג לעבן, וואס איר האב געהאט מיט מיין
 איינן ווייב גענערל הונדערט און צוואנציק יאר זאל זי מיר לעבן.
 פ א ר ה א נ ג.

צווייטער אקט

(די בינע: אן אלקיר בא הערשען. אין דער רעכטער זייט א טיר אין הויף אריין) אין דער מיט א פענצטער אין גאס. א טישל, און א שאפע, צוויי בעטלעך. אה איינעם שלאפט הערשל, אפן צווייטן: סאסיע, זרחל און ברוכל. גנענדל ליגט אה דער לעזשאנקע. באנאכט. ס'איז פינצטער.)

ה ע ר ש ל — (רעדט פון שלאף) רוק זיך אראפ... (פויע) רוק זיך ארויף... (פויע) רוק זיך אראפ... רוק זיך ארויף... (גייט שטיל אראפ)

א י ו ו א ל — ז א ד י — (רוקט זיך אריין דורכן פענצטער מיט א ליכט. רופט מיט א טשטאקע מיט די ליפן) טססס...

ס ט ע פ א ל — ג א נ ע ו — (רוקט זיך נאך)

א י ו ו א ל — טשווי טי בודיעש באדקענען די שאפע, א יא דאכ טישקעכטל.

ס ט ע פ א ל — ניכאיבורע אוי.

(ביידע באדקענען.)

א י ו ו א ל — (קומט ארויס אין מיטן צימער) טסס...

ס ט ע פ א ל — (קומט צו) שא וואס?

א י ו ו א ל — טאקעווא בירגאנא זשיקא ס'דארדו נע באטשיוו.

ס ט ע פ א ל — אי יא נע באטשיוו...

א י ו ו א ל — נאר ניט ניטשעווא אין טישקעכטל?

ס ט ע פ א ל — אי איין פאדעם נעמא. א אין שאפע, שא טאם טוט זיך?..

א י ו ו א ל — ניטשעווא...

ס ט ע פ א ל — קום אין דוויר מא בוט טאם יע...

א י ו ו א ל — פירעם... כיבא יע?.. (לאזן זיך אין הויף)

ג נ ע נ ד ל — יע... א קרענק א גוטע... הערשל, הערשל... צוויי גנבים זיינען דא אין הויף. ה ע ר ש ל — איך הער, איך הער. איך ליג שוין א שעה און דאס פנים פלאמט ביר פאר בושא. א גליק וואס ס'איז פינצטער. אזא חרפה: זיי האבן דאך ניט, וואס צו גאנווענען. רוק זיך אראפ...

ג נ ע נ ד ל — שעמסטו זיך פאר גנבים?

ה ע ר ש ל — וואס זשע? גאנאוויס זיינען ניט קיין מענטשן. שש... זיי גייען דוכט זיך. רוק זיך ארויף...

ג נ ע נ ד ל — צו וועמען שרייטו דארט רוק זיך אראפ און רוק זיך ארויף?

ה ע ר ש ל — צום צוריסענעם פעלצל צו מיינעם, מיט וועלכן איך דעק זיך צו. ס'איז קורצ. דעק איך צו דעם קאפ, בלייבן די פיס אויפגעדעקט. שריי איך: רוק זיך אראפ.

דעק איך צו די פיס, בלייבט דער קאפ אויפגעדעקט, שריי איך: רוק זיך ארויף... ג נ ע נ ד ל — (לייגט זיך צוריק)

ה ע ר ש ל — אזא בושא, אזא חרפה, ווי אזוי וועל איך ווייזן דאס פנים אין גאס?..

א י ו ו א ל — קומען צוריק מיט די ליכט.

ס ט ע פ א ל —

א י ו ו א ל — ניטשעווא

ס ט ע פ א ל — גאר ניט

א י ו ו א ל — די מייז זיינען פאר הונגער געפייגערט.

ס ט ע פ א ל — און די קאץ אויך. (נעמען א שטעק טאבעקע)

ה ע ר ש ל — (קריכט פארוואלי אראפ) טשויעטע...

א י ו ו א ל — (וויילן אנטלויפן.)

ס ט ע פ א ל —

ה ע ר ש ל — לוידי דאבר, וואוהין לויפט איר? אדרבא. אסטאוואיטעם. לאמיר שוקאיען. מא בוט עפעס געפינען... (נעמט אן אייוואן זלאדי) אייוואן זלאדי? יעבאנו דו...

ביסטו דאך א דוראק. בא מיר זוכסטו? זלאדי דא קאבעצע?..

ס ט ע פ א ל — וויין זשע הערשקא.

ה ע ר ש ל — א יאק זשע... לאמיר עפענען א לאדן. שוין טאג אין דרויסן... (עפענט. עס ניסט זיך אריין א בלייכער ליכט.)

א י ו ו א ל — יעי באנו, הערשקע, ני דא טעבע...

ס ט ע פ א ל — ווער דארף דיד...

ה ע ר ש ל — (ציט ארויף די שטיוול, וואשט זיך) דורנעי טי, אייוואן, אי טי סטעפאן (ברומט דאס דאוונען פון פארנט) אדון עולם אשר מלך בטרם...

א י ו ו א ל — א יא דומאוו, אז דא לעבט דער באנאמטש יאק יעהא?

ס ט ע פ א ל — חיים קניאקער

א י ו ו א ל — דא דא...

ה ע ר ש ל — והאלוקים נסה את אברהם ויאמר אליו... איך האב דאך געוואוסט, אז ניט צו מיר... גנענדל, אפשר וואלסטו אויפגעשטאנען.

ג נ ע נ ד ל — וואס איז?

ה ע ר ש ל — אפשר וואלסטו גענעבן טיי די געסט?

ג נ ע נ ד ל — א קרענק קאן איך זיי געבן... די געסט...

א י ו ו א ל — טי גערשעלעכע ני רונאיסיא, בו יעי באנו ניא דא טעבע...

ס ט ע פ א ל — יעי באנו...

ה ע ר ש ל — כ'האב שטארק מורא טא מי בודעם טון, וואס מיינ טאטע האט געטון

א י ו ו א ל — טא שאוש וויין?

ה ע ר ש ל — ער האט זיך געלייגט אן וועטשערע און מיר וועלן אוועקגיין אן טיי...

א י ו ו א ל — א קלוגע קאפ.

ס ט ע פ א ל — א ווושעזש...

ה ע ר ש ל — איך וועל גיין דאוונען, מאליטסיא דא שקאלי... איך וועל פאר אייך. אויך זיך מאליען, אז איך זאלט טרעפן בעסערע גליקס...

א י ו ו א ל — מאליע זיך, הערשקע, מאליע, או מענע די שטיוול צעריסן.

ס ט ע פ א ל — א או מענע אינגאנצן אויפגעגעסן דער סיורטוק. מישי ס'לע יעי באנו...

ה ע ר ש ל — (נעמט טלית אויפליין) פירעם...

א י ו ו א ל — ניכיי, בודע אזוי, א דאבר הערשעלעכע, נעם ניט פאר שלעכטן...

ס ט ע פ א ל — יעי באנו... א גוט...

הערשל, אייוואן, סטעפאן אפ.

ג נ ע נ ד ל — ט'האסטו דיר, גנבים צום טיש. סאסיע, סאסיע שטיי אויף.

ס א ס י ע — (פארעט זיך אין בעט, ציט זיך) וואס איז?

ג נ ע נ ד ל — ס'זיינען דאך געווען גנבים אין שטוב.

ס א ס י ע — (שפרינגט אראפ) וואס רעדסטו, מאמע?

ג נ ע נ ד ל — וואס האסטו זיך איבערגעשראקן.

ס א ס י ע — וואס דען, זיך ניט שרעקן פאר גנבים?

ג נ ע נ ד ל — מ'דארף אכטונג געבן, צי זיי האבן ניט עפעס איבערגעלאזט, ווייל וואס צו נעמען האבן זיי ניט געהאט.

ס א ס י ע — זיי זאלן געווען צוגאנווענען דעם דלות, וויי איז מיר ניט... און וואו איז דער טאטע געווען?

ג נ ע נ ד ל — דער טאטע האט זיי געזאגט א גלייכווערטל און האט זיי געוואלט געבן א גלאז טיי, א גליק וואס ס'איז ניטא ניט קיין צוקער, ניט קיין טיי, ניט גאר ניט...

ס א ס י ע — א שיינער גליק, וואס ס'איז ניטא קיין טיי און צוקער. אידישע גליקס, א גליק, וואס ס'איז ניטא גאר ניט אין שטוב, איז ניטא וואס צו גאנווענען...

ג נ ע נ ד ל — דער טאטע זאגט דאך, אז ווען מ'ברעכט זיך אויס דעם לינקן פוס, איז דאס אויך א גליק, א גליק, וואס מ'האט זיך ניט אויסגעפראכן דעם רעכטן.

ס א ס י ע — און אז מ'ברעכט זיך אויס דעם רעכטן, איז א גליק, וואס מ'האט זיך ניט אויסגעפראכן ביידע.

ג נ ע נ ד ל — און אז ביידע, א גליק, וואס מ'איז ניט געשטארבן.

ס א ס י ע — און אז מ'איז געשטארבן, איז א גליק, וואס מ'איז געקומען צו קבר ישראל.

ג נ ע נ ד ל — וואס זשע האב איך זיך צערעדט? לאמיר גייען זען עפעס אין קלייטל, שולדיק באלד אזוי פיל, אז אפילו די האר פון שייטל זיינען ניט מיינע... וועסט דא צובלאזן די קוילן און אויפשטעלן דעם טשייניק.

ס א ס י ע — קוילן זיינען דען דא?

ג נ ע נ ד ל — ווי זאגט דער טאטע? א קונץ איז אויפצושטעלן מיט קוילן, אן קוילן איז א קונץ.

ס א ס י ע — דערנאך וועט מען שוין זאגן: א קונץ צו טרינקען מיט צוקער? אן צוקער איז א קונץ...

נ נ ע נ ד ל — לאמיר שוין גייען. (אפ)
ס א ס י ע — (טרייסלט, קערט, רוימט, ברומט שטיל):

א שוין מירל בין איד דאך,
א רויטן פארעם שפין איד דאך,
וואס זשע דארף איד נאך?
א חתונה די וואך,
גיי זשע, טאטע, אף בן זכר,
קלויב מיר אויס א שיינעם בחור
קלויב מיר אויס א שיינעם בחור
לאנגע פאות, שווארצע אויגן
פונם לערנען איינגעבויען
און צו דער הייליקער תורה זאל ער טויגן.

אויפטריט ביי קל.

כ י י ק ל — א גוט מארגן, סאסיעלע.
ס א ס י ע — אגוט מארגן... (קוקט זיך נישט אום, רוימט ווייטער, ברומט שטיל):

שווארצער ציגיינער
דו ביסט נישט מיינער
און אז נאט וועט דיר מיד באשערן
וועסטו מיינער נישט ווערן.

כ י י ק ל — דער טאטע איז נישטא?
ס א ס י ע — וואס מאכסטו אן אנשטעל? איד ווייס דען נישט, אז דו זוכסט נישט דעם טאטן?
כ י י ק ל — און די מאמע געזאגטען אין מארק אריין?
ס א ס י ע — אין מארק אריין דארף מען האבן מיט וואס צו גייען.
כ י י ק ל — וואו זשע דען איז זי?

ס א ס י ע — וואס מאכסטו אן אנשטעל, כייקל גנב? איד ווייס דען נישט, אז דו קומסט נישט צוליב דעם טאטן און נישט צוליב דער מאמע?

כ י י ק ל — טאקע דערפאר וויל איד וויסן, צי זיי זיינען נישטא אין דער הייב?
ס א ס י ע — ווי אזוי קענסטו מיר וועלן, אז דו האסט מיין טאטן פיינט? און אז מ'האט פיינט דעם טאטן, ווי אזוי קען מען ליב האבן דעם טאטנס טאכטער?

כ י י ק ל — דו ביזט נישט דעם טאטנס טאכטער, דאס האב איד ברור השם אויסגעקירט, ווארום ווען דו זאלסט זיין דעם טאטנס טאכטער, וואלסטו דאך ווי הייסט מען עס... פשש...

ס א ס י ע — דאכט מיר, אז דו ווייסט שוין נישט, כייקל, וואס דו רעדסט...
כ י י ק ל — דער ענין איז דא פשוט: א איד א חקרן מוז זיין עפעס אנדערש... על פי תקירה מוז מען האבן א געליבטע, שלמה המלך האט געהאט א געליבטע די פאסטושקע שולמית און אברהם אבינו האט ליב געהאט די ציגיינערטע הנר און יעקב אבינו האט ליב געהאט די מוטער רחל, אוי ווי ער האט זי ליב געהאט, און דער רבונז של עולם די שכינה האט נישט ליב? זאג! נאט האט נישט ליב די נאטעכע?

ס א ס י ע — איד ווייס נישט, וואס דו ווילסט, פון וואנען זאל איד וויסן, צי יא, צי ניין, אז נאט ליגט אין הימל און איד ליגט אין דער ערד.

כ י י ק ל — רעדסט ווי דיין טאטע מיט חכמות, און דאנטע האט ליב געהאט בעאטריסן און אמנון תמרן, אז מ'האט אים אויף געפרעגט: למה פניך כה רעים... און וואו איז ראמעא און יוליע?

ס א ס י ע — כייקל, דו ביזט דוכט זיך נישט פאם זינען.

כ י י ק ל — און דו ביזט די קרוין מיינע, די זון פון מיין פארכמארעטן הימל, אזוי ווי דאנטע זינגט און אין הארצן בא מיר בריווט און טומלט און רוישט און ליארמט און קאכט און זירט און סקריפעט אזוי ווי שלמה המלך זינגט אין שיר השירים.

ס א ס י ע — כייקל, איד פארשטיי דאך נישט א ווארט?

כ י י ק ל — ווי אזוי קענסטו, א טאכטער פון דער ערד אריינדריינען אין תוך פון לעבנס-חקירה, אין דער ליבעס-פאעזיע, ליבע דאס איז דאך ווי די השכלה, א טאכטער פון מען ער...

הימל, זי שיינט דאך ווי די לבנה און ווי די שטערן.
ס א ס י ע — שיינט זי ווי די זון, קען זי דאך נישט שיינען ווי די שטערן, שיינט זי ווי די שטערן, שיינט זי דאך נישט, ווי די זון...

כ י י ק ל — אף קיין פאעזיע פרעגט מען נישט קיין קשיות, פאעזיע, שירה... דער מלאך, אלע מלאכים, אלע כרובים זינגען איבערן קאפ און שארכן מיט די פליגל...

ס א ס י ע — וואס האסטו זיך אנגעטשעפעט? נאנץ פרי זיך אנגעטשעפעט נישט ווי מיט פליגל, נאר ווי מיט א שמאטע.

כ י י ק ל — (שטעלט זיך אף די קניעס) דו ביזט דער שענסטער שטערן פון מיין הימל, די גרעסטע זון פון מיין לעבן, דו ביזט די זאלץ פון מיין לעבן, דער שווארצער פעפער פון מיין ביסל געקעכטס... הומה לבן, מיין הארץ ברומט, הומה מען, מיינע גע-דערים ברומען...

ס א ס י ע — אט בין איד די זון און אט בין איד א שווארצער פעפער, דער איד איז פארוקט...

כ י י ק ל — דאס איז שירה, מיין הארץ זינגט צו דיר און ברומט: דו טאכטער פון ערד און הימל, שענסטע פון אלע וועלטן, זע איד שטרעק צו דיר די ארעמס און בעט און חלש, שענק מיר רחמים, נישט מיר גנאה, זיי צו מיר א... (דרוקט זיך צו איר) טאכטער פון הימל...

אויפטריט גענעל.

נ נ ע נ ד ל — פון הימל וועל איד מיט דיר אראפמארדעווען ביז אין דער ערד, ער איז שוין דא דער משוגענער כייקל...

כ י י ק ל — ווער זאגט דען, אז איד בין דא? פון וואנען איז געדרונגען, אז איד בין דא? אט בין איד יא דא און אט בין איד נישטא, אט דאס איז דאך דער כוח פון מענטשן, וואס קאן יא זיין און נישט זיין.

נ נ ע נ ד ל — הער זשע אויף צו דולן א ספאדיק מיט דיין משוגענער פילוסופיע און לאמיר זען ווי אזוי דו ביזט נישטא.

כ י י ק ל — (רוקט זיך ארויס) איד בין נישטא... אד, ווי הויד די חקירה איז און ווי נידעריק די מענטשן זיינען, א מענטשן, מענטשן, ווי נידעריק איר זענט...

נ נ ע נ ד ל — לאמיר שוין זען...

כ י י ק ל — אט ווייז איד די קונץ, אידענע, און בין נישטא (אפ).
נ נ ע נ ד ל — און דו, סאסיעלע, שטעלסט זיך מיט אים מענה?

ס א ס י ע — זאל איד זיך שטעלן שלאגן מיט אים?
נ נ ע נ ד ל — און דער סאמאוואר?

ס א ס י ע — אן קוילן קאן מען דאך קיין סאמאוואר נישט שטעלן.

נ נ ע נ ד ל — ט'האב איד דא געבראכט אביסל, קוים געפארנט... א משוגענע... ווער וועט דען באצאלן, סידר, אז ער וועט וועלן פארן צום רבין ר' ברוכל.

ס א ס י ע — וויל ער דאך נישט, לאכנדיק מאכן א יעדן אומזיסט וויל ער און א גרויסן רבין, פאר געלט, וויל ער נישט...

נ נ ע נ ד ל — ער זאגט, אז ער האט פיינט דעם רבין... בלאז דעם סאמאוואר.

ס א ס י ע — איד בלאז, איד בלאז, (שטייט אף דער טיר).
נ נ ע נ ד ל — איד וועל אויפנוועקן די קינדער, צייט שוין צו גייען אין חדר, זרחל, ברוכל, (טארעט זיין).

ז ר ח ל — ברוכל, הער זיך אויף צו שטופן.

ב ר ו כ ל — דו שטופסט זיך אליין.

ז ר ח ל — מאמע, זאג אים, אז ער זאל זיך נישט שטופן.

ב ר ו כ ל — מאמע, זאג אים, אז ער זאל זיך נישט שטופן.

ז ר ח ל — אמאי האט ער מיד געכטן פאנאכט געקיצלט אין די פיאטעס.

ב ר ו כ ל — און ער האט מיד געקיצלט אונטער די פאכטעס.

נ נ ע נ ד ל — נו, גענוג שוין, יונגאטשעס, טוט איד אן, מ'דארף שוין גייען אין חדר אריין.

ז ר ח ל — און „מיט" וואס וועסטו מיר געבן, מאמע?

נ נ ע נ ד ל — וואו זאל איד דיר נעמען „מיט"? דו ווייסט נישט, אז פא דיין טאטן איז און?

אן ברויט, אן פרנסה...

ב ר ו כ ל — און שער לימוד איז דא פארן רבין?

נ נ ע נ ד ל — דער רבי מען דארן.

ס א ס י ע — דער טאטע זאגט טאקע, אז פרישן קיין טאג א רבי נישט עסן, אבער דארן מען ער...

ברוך — גיי איך נישט אין חדר...
 ננענדל — נרוי און אלט קאן מען פון זיי ווערן. טוט איידאן, ממזרים...
 ברוך — נעמען זיך אנטון.
 זרח — מאמע, ער נעמט צו מיין זאק.
 זרח — ס'איז מיינער.
 ברוך — דיינער איז געווען צעריסן.
 זרח — דיינער איז געווען צעריסן.
 ננענדל — (נייט צו, קוקט) ביידנס זאקן זיינען ברודר השם צעריסן. טוט אייד שוין אן. (העלפט זיי אנטון, שטארקעט זיי) נעגל וואסער גיסט איידאן, ממזרים.
 ברוך — (וואשן זיך, שפריצן זיך אפ, שרייען) מאמע!
 זרח — ננענדל — גייט שוין, שקצים.
 זרח — האסט אונז נאך נישט דערציילט קיין מעשה.
 ברוך — נאך מיר אליין זאלסטו דערציילן. מיט אים וויל איך נישט זיצן.
 ננענדל — שוין ווידער ברונז. אז איך בעט אייד נישט איבער, דערצייל איך נאך נישט.
 ברוך — וויל איך נישט.
 זרח — וויל איך אויך נישט.
 ננענדל — גיכער, כ'האב קיין צייט נישט.
 ברוך — (נעמען זיך אן בא די פינגער)
 זרח —

ריינאלע, ריינאלע רויגען
 ווינען מיר געווען ברויגען.
 ריינאלע, ריינאלע רוק
 זיינען מיר חבר צוריק

זרח — איך וועל זיך שוין אפרעכענען מיט דיר אין חדר.
 ברוך — איך וועל דיר שוין ווייזן.
 זרח — מאמע, דערצייל שוין.
 ברוך — מאמע, נו...
 ננענדל — א מאל איז געווען א באפעצ, איז זי אוועק אין וואלד אריין קלויבן שפעט דאלער, און איבערגעלאזט אלע קינדערלעך אין דער היים. איז געקומען דאס בעראלע און געשריגן: קינדערלעך, קינדערלעך עפנט די טיר, האבן זיי געזאגט: איך וויל נישט. איז אוועקגעגאנגען דאס בעראלע... סאסיע, דערצייל ווייטער. איך דארף א קוק טון צו דער קיר (נייט אין הויף אריין)
 סאסיע — ...און אויפגעריסן די טיר און אויפגעגעסן אלע קינדערלעך... (פוצט זיי, דרייט זיי, רעדט שטיל) און אויפגעשניטן באס בעראלע דעם בויד, ארויסגענומען אלע קינדערלעך, זיי אפגעוואשן, אויסגעוואגן, אנגעטון, אנגעוואקט, אנגעשוכט, געגעבן עסן קאשע מיט מילך און אריבערגעווארפן מיט א לאפעטע איבער א פלויט... הייד אין חדר אריין...
 זרח — וואו זשע איז די קאשע מיט מילך?
 ננענדל — (קומט אריין) ברויט נאט אייד... (נישט זיי) און גייט, קיין קאשע איז נישט א תירוץ איז דא. ס'איז נישטא... גייט.

ברוך — (לאזן זיך גייען)
 זרח — (שלעפט זיי צוריק) און וואו איז דער א גוטן טאג?
 זרח — א גוטן טאג! (אפ)
 ברוך — ננענדל — דול קאן מען ווערן ביז מען פריוואטעט זיי ארויס.
 סאסיע — עפעס גייען נעמט דוכט זיך אהער?
 ננענדל — אפן נישטערן מאגן? נאך דארפן אוועקגעבן דאס לעצטע ביסל טיי מיט צוקער...
 סאסיע — דער ראש הקהל אליין קומט...
 ננענדל — פריי זיך נישט, ער קומט נישט געבן. דער טאמע איז אים מסתמא שולדיק עפעס פאדאטקעס, וויי איז מיר נישט.
 סאסיע — ער וועט נעמען דאס אייגענע, וואס די גנבים.

אויפטריט ראש הקהל, צוויי שמשים.

ראש הקהל — א גוט מארגן!
 שמשים — א גוט מארגן, א גוט יאר!
 ננענדל — וואס זעט מען עפעס נישט הערשען?
 ננענדל — איך זענט חס ושלום קיין אידן נישט? וואו זאל ער זיין אין דער פריז? כאס דאוונען.
 ראש — אזוי וויי איז מיר נישט! מיר וואס דארפן פארזארגן קהל, מוזן מיר דאוונען מיטן ערשטן מנין. מ'דארף מיט נאטם הילף לויפן פון פארטאג צו דער הייליקער ארבעט...
 ננענדל — מ'זאגט טאקע, אז דארטן, וואו איך טוט אפ אייער ארבעט, ווערט מען א קדוש.
 סאסיע — דער טאטע זאגט, אז מ'ווערט טאקע א מת...
 ראש — דאס איז אייער טעכטערלעך? יא... ס'פעלט ברודר השם קיין ארבעט נישט. אה אלער דינג איז דא חוץ אה קהל. גיב ליכט, אייוון, שוחטים, דינים, רבנים, א באד, א מקוה און צאלן וויל מען נישט. נישט קיין פאדאט, נישט קיין זעמסקי סבאר, נישט קיין סוועטשנאי...
 ננענדל — מצאלט, אז מ'האט. ס'איז דאך נישט קיין ווארעמעס.
 ראש — נאך ערגער ווי ווארעמעס, נויטיקער... נעמט טאקע איר אליין, שוין צוויי יאר נישט געצאלט נאך נישט און א מוזמענעם חוב זענט איר אויך שולדיק.
 ננענדל — ס'איז נישטא, סידן די נשמה...
 סאסיע — די נשמה איז שוין באלד אויך פארזעצט.
 ננענדל — מ'האט אונז היינט באנאכט באנאנוועט.
 סאסיע — א גליק, וואס ס'איז נישט געווען, וואס צו נעמען.
 ראש — טענות אהין, טענות אהער, ס'איז שפעט. איר וועט אונדז געבן די לייכטער.
 סאסיע — וואס רעדט איר?..
 ראש — נאך פאר א משכון.
 ננענדל — וואו האבן מיר לייכטער? ווער לייכטער?
 ראש — (צו די שמשים) א נו, נישט א זוך אונטער דער שאפע, נישט קיין צייט.
 שמשים — (זוכן, שלעפן ארויס פון אונטערן בעט צוויי לייכטער)
 ננענדל — א בראך איז צו מיר. דאס לעצטע שטיקל נשמה.
 סאסיע — מיין נדן.
 ראש — נישקשה, נאט וועט באשערן אנדערע.
 סאסיע — פאר וואס זשע זאגט איר זיך נישט: נאט וועט באשערן? פאר וואס נעמט איר זיך די לייכטער?
 ננענדל — ס'קומט מיר אויך גלייך מ'טראגט ארויס א מת פון דער שטוב, וויי איז מיר. (וויינט שטיל).
 סאסיע — א לאכנדיקן טאטן האב איך און א גאנץ לעבן דארף איך וויינען.
 ראש — (לאזן זיך גייען).
 שמשים —

אויפטריט הערשל, כייקל.

הערשל — (מיט א נייעם פעלץ) א, גוט מארגן, סקאצ-קומט. גענערל גיב זיי א קוילעטש.
 ננענדל — וואס פלוצעם?
 הערשל — וואס פארשטייט נישט, אירענע, אז א קליין שנצל נעמט מיר שבת אין דער פרי אראפ די לייכטער, גיב איך אים א קליין שטיקל קוילעטש. אבער אז קהל נעמט מיר אראפ די לייכטער, דארף מען דעם גוי געבן א גאנצן קוילעטש.
 ראש — א גלייך ווארט.
 הערשל — ע, ווען איר טוט אזוי גלייך, ווי איר רעד גלייך.
 סאסיע — טאטע, וואו האסטו גענומען דעם נייעם פעלץ?
 הערשל — ס'איז א גאנצע געשיכטע, א פשוטע איז דאס. ס'איז אין מארק געשטאנען א גוי מיט א פור שטרוי און ארום אים א ריידל, ס'ברענט דאך. און דער גוי הייסט זיך געבן א גאנץ קערבל, דער עולם האט געזאגט. קום איר אן נישט פארזייעטערהייט. זאגט מען מיר: הערשל, א שפיצל, זאג איך שוין: פארלאזט איידאן אה מיר און נעם מיר דינגען מיט אים. בקיצור, איך בין מושווה געווארן פאר 90 קאפיקעס

און היים אים צופארן צום פענצטערל פון דער באד, וואס גייט גלייך אין משה אריין, און היים אים שיטן. מיין גוי שיט אים כמעט די נאנצע סקידעלע און שרייט: פאלנא, ס'גייט שוין מער נישט אריין. היים איד אים נייען איינטאפטשען, גייט ער איינטאפטשען, פאלט אריין, ווערט נאס און דער בעדער שעלט אים למאי ער האט פארפאסקודעט די מקוה. ער איז קיים מיטן לעבן ארויס, וויל איד אים נישט באצאלן, ער האט נישט געשיט וואוהין איד האב אים געהייסן. שלעפט ער מיר אין דער פאליציי אריין, זאג איד: איד קען נישט נייען אין דער פאליציי, ס'איז מיר קאלט, זאגט ער: טו אן מיין פעלץ, אבי קום, טו איד אן און ניי. טענה איד צום אוריארניק, טענהט ער. פאלט מיר איין צו זאגן: פאני אוריארניק, ער איז א משוגענער, וועסט נאך זען, אז ער וועט זאגן, אז דער פעלץ, וואס איד טראג איז אויך זיינער. אוואדע נעמט ער שרייען, אז ס'איז זיין פעלץ און ווארפט זיך שלאגן צו מיר. האט אים דער אוריארניק געזאגט: הערשקע איז טאקע גערעכט, ביסט א משוגענער און ער האט אים ארויסגעווארפן.

כ י י ק ל — א צו שארפער פסק דין.
ה ע ר ש ל — על פי חקירה, נישט על פי ליצנות.
נ נ ע נ ד ל — הערשל, וואס טראכטט זיך, די לייכטער אויך?
ה ע ר ש ל — פרעג אים, דעם ראש הקהל, וואס טראכטט ער זיך — איד מיין, אז דער שבת, וואס מען בענטשט אין ערדענע שטיקלעך לייכטער, איז פונקט אזוי הייליג ווי דער שבת פון די זיכערע לייכטער.

ס א י ע — אבער, טאטע, ס'וועט זיך אזוי ביינעקן נאך זיי, ס'ווערט אזוי פוסט...
ה ע ר ש ל — פונקט ווי פאם גהינום שמש, באם ראש הקהל אין הארצן.
כ י י ק ל — א בפירוש פוסק: רשע, למה תבה רעד? רשע, פאר וואס שלאנסטו דיין צווייטן חבר דעם רשע...
ה ע ר ש ל — בעסער צו זיין אזא רשע ווי איד און א חכם, איידער אזא צדיק ווי דו און א טפש.
ר א ש — זאג א שוין גלייכווערטל, הערשל, וועל איד דיר צוריקגעבן די לייכטער.
ה ע ר ש ל — נישט פריער צוריק.
ר א ש — (קווינקלט זיך, נישט) טיילא...
נ נ ע נ ד ל — (כאפן די לייכטער, פרייען זיך איבער זיי).
ס א י ע —
ה ע ר ש ל — מיר איז תמיד א וואונדער איין זאך: קהל נעמט איין פאראט, נעמט איין אלס פאר הייוו, זעמסקי סבאר, סוועטשנאי סבאר, טאקע פאר פלייש און נאך אזוי נע זאכן, פאר וואס נעמט דאס נישט איין קיין מיתה משונה?

א ל ע — (צעלאבן זיך חוצן ראש הקהל)
ה ע ר ש ל — איצטער איז מיר קלאר געווארן. אלץ, וואס קהל טוט איז נישט רעכט, למשל: זיי ראבעווען דעם קבצן, נעמען משכנות בא ארעמע לייט, לאזן ארויס די נשמה ביז זיי געבן א שטיקל נחמה, אלץ אזוינע זאכן, וואס איז נישט רעכט. אבער ווען קהל נעמט איין א מיתה משונה, וואלט דאך רעכט געווען אין קהל קאן נישט טון קיין רעכטע זאך...
ר א ש — כאפט דיר דער... קומט!
ר א ש, ש מ ש י מ א פ.

ה ע ר ש ל — האבן מיר שוין די לייכטער אויך פארזארגט, וואס שטייטט, אידענע? נישט בייקלען א גלעזל ווארעמס.
נ נ ע נ ד ל — נישטא... געווען א פאר שטיקלעך צוקער האבן דאס די מיין אויפגעגעסן.
ה ע ר ש ל — וויפיל מאל האב איד דיר געזאגט, אז זאלסט לייגן שטיקלעך אפיקומן אף די מיילעכער?
ס א י ע — וואס רעדסטו, טאטע?
ה ע ר ש ל — זיי האבן אטאל פא מיר אויפגעגעסן א שולחן ערוך, ווייסן זיי דאך דעם דין, אז נאכן אפיקומן טאר מען נאכניט עסן...
נ נ ע נ ד ל — זיי ווייסן שוין היינט א בעסערן דין: אז ס'איז נישטא וואס צו עסן, פאר ביסט מען מיט א ליפ.
ה ע ר ש ל — הכלל, כייקל, עס זיינען פאראן אזוי פיל הונגעריקע קעץ און מיין אין אסטרא-פאליע, וועלן בלייבן נאך א פאר הונגעריק, נישטא קיין פאפא, ניי ליוליע, ניי אן טיי לערנען.
כ י י ק ל — איד וויל מיט דיר רידן מעשה ווי הייסט מען עס פשש... איד וויל זאגן... ערנסט

ה ע ר ש ל — (שרייט אים נאך) לויף נישט אין וואסער אריין, מיין ווייב איז אמאל געגאנגען אין וואסער אריין, איז זי געשוואלן געווארן ווי א פאס...
נ נ ע נ ד ל — אזא משוגענער.
ה ע ר ש ל — מ'דארף נאכניט זיין אזא גרויסער משוגענער צו וועלן אונזער טאכטער פאר א ווייב.
נ נ ע נ ד ל — וואס זשע טוט מען ווייטער?
ה ע ר ש ל — טאקע אן אמת גייען אויסדארן דעם קאפ. דער רבנו של עולם, וואס שפייזט פון דעם גרעסטן פערד ביזן קלונסטן חכם, וועט הערשלען אויך נישט פארלאזן. בטחון, גענערל!
נ נ ע נ ד ל — פון בטחון איז אבער דא ביז צום מויל.
אויפטריט איכל, סאסיע.
א י כ ל — א גוט מארגן, דא וואוינט א איד הערשל אסטראפאליער?
ה ע ר ש ל — איר דערקענט נישט אף מיין פנים?
א י כ ל — ס'לאכט טאקע בא אייך אביסל דאס פנים.
ה ע ר ש ל — שלום עליכם.
א י כ ל — עליכם.
ה ע ר ש ל — מה שמך? פון וואנען, וואס, ווער? ווען? וועמען?
א י כ ל — איד הייסט... יא... ס'הייסט: איד קום פון מעזשביזש, פון אים אליין.
נ נ ע נ ד ל — פון רבין ר' ברוכל?
א י כ ל — אט, אט, אט...
נ נ ע נ ד ל — ס'קאציץ קומט!
א י כ ל — ער וויל און מיר ווילן, אז איר זאלט קומען צו אים, אים משמח זיין, ער איז אין א גרויסער מרה שחורה.
נ נ ע נ ד ל — אבי אם ירצה השם פרנסה, וועט ער בא אים לאכן, אז ער וועט צוועצט ווערן...
א י כ ל — שא...
ה ע ר ש ל — וואס שא, ווער שא? דוכט מיר, אז איר זענט פונקט אזא חסיד, ווי איד, נאך מ'טאר נישט שפיינען אין ברונען, פון וואנען מ'טרינקט.
א י כ ל — איר רעדט שוין באלד חקירה אזוי ווי כייקל, טויזנטער אידן, און גבירים אדירים ווילן אריינגיין צום רבין זיך פראווען און ער זאל לעבן נעמט נישט אויף און אז הערשל וועט מאכן לאכנדיק און דער רבי וועט הייסן אריינלאזן, וועט זיך איכל שטעלן בא דער טיר און רענדלאך וועלן זיך שיטן ווי ארבעט.
ה ע ר ש ל — און הערשל וועט האבן קריינק און קדחת מעתה ועד עולם.
א י כ ל — פון וואנען ווייסט איר?
ה ע ר ש ל — אז קודשיה בריך הוא האט מיך געמאכט א קבצן, וועט ער מיך פלוצעם נייען מאכן פאר א גניד?
א י כ ל — מ'וועט שטייען בא דער טיר און אריינלאזן צום רבין און יחדיו, בשותפות.
נ נ ע נ ד ל — אפשר וואלטסטו טאקע געפארן, הערשל? ביז ווען וועלן מיר זיך פלאגן אין אסטראפאליע?
ס א י ע — יא, טאטע, לאמיר טאקע פארן.
ה ע ר ש ל — אסטראפאליע וואלט געקומען אפטון אזא שפיצל, אז קהל האט שוין בא מיר געקענט וועלן אראפנעמען די לייכטער, אבער כ'האב מורא, אז דאס שפיצל וועט קיינעם נישט שפיצען, נישט פארדריסן הייסט עס... ס'זאל כאטש פארדריסן.
ס א י ע — און דער טאטע וועט תמיד דארפן זיצן געבן רבין און אים לאכנדיק מאכן?
ה ע ר ש ל — תמיד נאך! א גוטע... כ'ווייל נישט זאגן וואס...
א י כ ל — דוד האט אויך נישט תמיד געשפילט אפן פידל פאר שאולן.

אויפטריט זרח, ברוד.
ז ר ח — א גאט העלף.
ז ר ח — טאקע דער רבי האט געזאגט, אז אויב מ'וועט אים באטאג נישט געבן קיין שכר לימוד, זאלן...
ז ר ח — זאלן מיר זיצן אין דער היים.
ס א י ע — מ'דארף שוין נישט צאלן קיין שכר לימוד, מיר פארן קיין מעזשביזש צום רבין.
ז ר ח — טאקע?
נ נ ע נ ד ל — ווי זאגט מען עס, זייט יא געזונט, מיר פארן נאך נישט... בעט, קינדערלעך,

ה ע ר ש ל — אויב חקירה האב איד קיין צייט נישט.
 נ נ ע נ ד ל — לאז אפ די חקירה אפ אן אנדער מאל.
 ס א ס י ע — זע בעסער, אז ס'זאל זיין אפ דינסטיק.
 נ נ ע נ ד ל — לאז צורו די דינסטיקן, דרייט זיך ארום א טאטע און קוקט ווי די טאכטער וואקסט און וואקסט און פירט אויס שידוכים פאר דער נאנצער וועלט און פאר זיך אליין נישט ער אפילו נישט א קלער.
 ה ע ר ש ל — איד נישט שוין צוויי קלער, חכמה נדיק זיך ווערן גרוי די האר, נאר דו ווייסט נישט, אז א ד"ר קען זיך אליין נישט העלפן?
 כ י י ק — אט וועגן דעם בין איד געקומען טאקע ווי הייסט מען עס פשש... ערנסט... מיי איד.
 ה ע ר ש ל — א מויד א באבע, א בחור א שדכן און א קבצן א גדל, האב איד פיינט ווי חזיר, נ נ ע נ ד ל — ער וויל זיין א ד"ר פאר זיך.
 ה ע ר ש ל — וואס?
 ס א ס י ע — איד ניי אוועק, איד דארף עפעס זיין בא דער שכנה...
 כ י י ק — האב איד נישט ווי הייסט מען עס, וואס צו רידן פשש... מעשה... מיי איד... ערנסט רידן.
 ה ע ר ש ל — וואס טוט זיך דא?
 כ י י ק — שלמה המלך האט געזאגט אין משלי: פיר זאכן גייען אריבער און לאזן קיין שפור נישט: א פויגל אין דער לופט, א פיש אין וואסער, א שלאנג איבערן שטיין און א נגב איבער דער קעשענע... אבער איין זאך, אז ס'גייט אריבער לאזט דאס יא איבער א סימן און א טיפן: די ליבע אין הארצן. ווי זאגט שלמה המלך: עזה כמות אהבה, שטארק ווי דער טויט איז די ליבע... און די ליבע פון שלמה המלך צו שולמית'ן און פון יעקב אבינו צו דער מוטער רחל האט זיך אריבערגעקליבן צו מיר אין הארצן. און איצטער בין איד געקומען צו אידן, גענערל בת סאסיע און צבי הירש בן געלע, אז איר זאלט מיר געבן אייער טאכטער סאסיע צו וועלכער ס'ברענט מייין פשש... ווי הייסט מען עס... דאס הארץ צו איר.
 ה ע ר ש ל — איד וואלט דיר געדארפט זאגן: כייקל, ביזט א משוגענער, נעם א הארטן שטעקן און קלאפ דיר ארויס פון קאפ, אבער איד בין דאך א ווייכהארציקער...
 נ נ ע נ ד ל — אוי וויי איז מיר.
 ס א ס י ע — איד ניי אוועק.
 ה ע ר ש ל — צו וואס דארפטו אוועקגיין, אז דער שליממזל גייט דיר נאך? אט דאס טאקע האב איד דיר געוואלט זאגן, כייקל: דאס נאנצע לעבן גייט מיר נאך דער שליממזל. מיר קיצלט און ווארגט אין גומען אין נארגל, איד לאך און ער לאכט נאך שטארק קער, ער נעמט צו דאס לעצטע שטיקל ברויט, ער לאזט מיר אפגעריסן, אפגעפיצלט, נישט אפ האלץ, אפ ברויט, אפ א מלבוש, אפילו אפ קיין חכמה נישט, אפציעלע חיונה אז איד האב, האב איד אפ א חכמה, האב איד איצט קיין פיצל חיונה אויך נישט.
 נ נ ע נ ד ל — וויי איז מיר נישט, ס'זאל דיר כאטש בלייבן אביסל חיונה אפ חכמות פארן רבין ר' ברוכל.
 ס א ס י ע — טאטע, מיר פארן טאקע? יא, טאטע?
 ה ע ר ש ל — שא! איד רעד דאך מיט כייקלען. איז איצטער קומט פאר, אז דער שליממזל האט זיך אנגעטון אין א הארטן קאפעליוש, האט זיך פארשטעלט פאר א כייקל חקרן, וואס שיט מיט פשש און ווי הייסט מען עס און פילוסופיע און וויל צונעמען בא הערשעלע אסטראפאליער דאס איינציקע שטיקל טאכטער, וואס ער פארמאגט... איז ממה נפשך, איז באשערט, וועט זי דאך פון שליממזלס הענט נישט ארויס, איז וואס זשע דארף מען זיך איינל? וואס זאגסטו, גענערל?
 נ נ ע נ ד ל — אזא יאך זאל איד האבן, ווי קלוג דו רעדסט.
 ה ע ר ש ל — און דו, סאסיעלע, וואס זאגסטו?
 ס א ס י ע — איד ניי צו א שכנה.
 ה ע ר ש ל — טא ניי זשע!
 ס א ס י ע — א גוטן טאג... אויס חתן, ווייטער א בחור, נארישער חקרן, איבערגעשראקן מיט ווי הייסט מען עס, פסוקים, פאעזיע... (אפ)
 כ י י ק — נו?
 ה ע ר ש ל — רוח והצלח יעמוד, וזך דיר א אידענע אין אנדערע מקומות.
 כ י י ק — (הייסט זיך די האר פון קאפ) ס'קומט אויס כאטש לויף אין וואסער אריין. (אפ).

דעם טאטן, אז ער זאל פארן, דארט וועט נישט זיין קיין צרות און קיין דאגות.
 מ'וועט נישט דארפן ארויסטרייבן פון חדר און ס'וועט זיין טיי און ברויט און צר קער און פידפאלעק מיט שמאלץ און גרינע רעטעכלער.
 ה ע ר ש ל — נישט זיין קיין צרות, ס'איז נישטא אזא מדינה, סיינן אין גן עדן...
 ז ר ח — טאטע, לאמיר פארן, לאמיר פארן...
 ב ר ו ד —
 ה ע ר ש ל — ווארט נאך אביסל, שוין פארן...
 נ נ ע נ ד ל — וואס דו האסט דא אנגעווערן.
 א י כ ל — און דארט דערפאר צו פארדינען.
 ה ע ר ש ל — הע... דא איז אני שלמה און דארטן וועל איד זיין בא אים א קנעכט... ער וועט דאך מיר בויערן דעם אויער...
 נ נ ע נ ד ל — לאמיר אלע בעטן דעם טאטן.
 ס א ס י ע —
 ב ר ו ד — (רינגלען ארום הערשעלע) טאטע, לאמיר פארן, האב דחמנות לאמיר פארן...
 ז ר ח —
 נ נ ע נ ד ל —
 ה ע ר ש ל — כאפט דאס דער גוטער יאך... איר האט א פור, ר' איכל? אפשר, אז מיר וועלן אריבערפירן די צרות אין אן אנדער שטאט, וועלן זיי האבן א שענערע צורה...
 א י כ ל — איד ניי שוין ברענגען א פור.
 ז ר ח —
 ב ר ו ד — (נעמען זיך טאנצן, זינגען) מיר פארן קיין מעושביזש, מיר פארן קיין מעושביזש.
 ס א ס י ע —
 ה ע ר ש ל — שאט, שרייט נישט אזוי! נעמט אייד פאקעווען. (סאסיע, גענערל, זרח, ברוך נעמען זיך פאקעווען) ר' איכל, און ווי וועט זיין דער דין: אויב דאס פערד וועט זיך פלוצעם אפשטעלן און נישט וועלן געבן קיין חכמות, וועט מען קיין האבער נישט געבן?
 א י כ ל — וואס רעדט איר שטותים? ווייטער וואס, מ'דארף נישט קיין חכמות, פון נאריש קייטן לאכט מען אויך.
 ה ע ר ש ל — כ'מיון, ס'קאן זיך דאך פלוצעם פארנלוסטן וויינען, נישט לאכן, וואס וועט זיין דעמולט, וועט דער רבי געבן צו קייען?
 א י כ ל — איד ניי ברענגען די פור. (אפ)
 א ל ע — מיר פארן קיין מעושביזש, מיר פארן קיין מעושביזש...
 ה ע ר ש ל — שאט, שרייט נישט... פארן מיר, הייסט עס? פע... אז מ'לאכט, ווייל ס'לאכט זיך בע, אבער, אז מ'מוז פע... איד וועל מוזן זיין עפעס א הון, וואס קרייעט תמיד... פע... א מיאוסע מעשה... (כאפט א פליג) א פליג זינגט, זינגט זי דען, ווייל זי איז א קנעכט בא מיר?
 נ נ ע נ ד ל — זאגסט דאך שוין מעבור יבוע...
 ס א ס י ע — (פרוילעך) הא-הא... איד פיל שוין ווי דער וואגן טרייסלט.
 ז ר ח — איד וועל טרייבן די פערד.
 ב ר ו ד — איד איד איד...
 (פון אונטן הערט זיך שרייען: צדקה תציל ממות)
 ה ע ר ש ל — ווער איז דאס?
 נ נ ע נ ד ל — א מת איז דוקא א גוטער סימן.
 אויפטריט: גבאי פון חברה קדישא, ראש מאלאטשי און צוויי שמישים.
 ר א ש מ א ל א ט ש י — (טראגט א טהרהברייט)
 ש מ ש י מ — (טראגט א מיטה)
 ג ב א י — (קלאפט מיט דער פושקע) צדקה תציל ממות... שמע ישראל! זע נאך, גענערל לעבט נאך, ניי אין דיין רו אריין.
 ה ע ר ש ל — שש...
 ה ע ר ש ל — שש...
 ג ב א י — וואס ששש... האסט דאך געזאגט, אז זי איז געשטארבן?
 ה ע ר ש ל — און ווען זי שטארבט היליה יא, וואלט אייד בעסער געווארן?
 ג ב א י — וואס רעדסטו? אזוי אפנארן חברה קדישא און וואס? ס'איז דאך א מיאוסע מעשה...

ה ע ר ש ל — (שרייט אים נאך) לויף ניט אין וואסער אריין, מיין ווייב איז אמאל געגאנגען
 אין וואסער אריין, איז זי געשוואלן געווארן ווי א פאס...
 ג נ ע נ ד ל — אזא משוגענער.
 ה ע ר ש ל — מ'דארף גארניט זיין אזא גרויסער משוגענער צו וועלן אונזער טאכטער פאר
 א ווייב.
 ג נ ע נ ד ל — וואס זשע טוט מען ווייטער?
 ה ע ר ש ל — טאקע אן אמת גייען אויסדארן דעם קאפ. דער רבנו של עולם, וואס שפייזט
 פון דעם גרעסטן פערד ביזן קלונסטן חכם, וועט הערשען אויך ניט פארלאזן.
 בטחון, גענערל!
 ג נ ע נ ד ל — פון בטחון איז אבער דא ביז צום מויל.
 אויפטריט איכל, סאסיע.
 א י כ ל — א נוט מארגן, דא וואוינט א איד הערשט אסטראפאליע?
 ה ע ר ש ל — איר דערקענט ניט אף מיין פנים?
 א י כ ל — ס'לאכט טאקע בא אייך אביסל דאס פנים.
 ה ע ר ש ל — שלום עליכם.
 א י כ ל — עליכם.
 ה ע ר ש ל — מה שמד? פון וואנען, וואס, ווער? וועז? וועמען?
 א י כ ל — איר הייסט... יא... ס'הייסט: איר קום פון מעזשביזש, פון אים אליין.
 ג נ ע נ ד ל — פון רבין ר' ברוכל?
 א י כ ל — אט, אט, אט...
 ג נ ע נ ד ל — ס'קאציל קומט!
 א י כ ל — ער וויל און מיר ווילן, אז איר זאלט קומען צו אים, אים משמח זיין, ער איז אין
 א גרויסער מרה שחורה.
 ג נ ע נ ד ל — אבי אם ירצה השם פרנסה, וועט ער בא אים לאכן, אז ער וועט צוועצט
 ווערן...
 א י כ ל — שא...
 ה ע ר ש ל — וואס שא, ווער שא? דוכט מיר, אז איר זענט פונקט אזא חסיד, ווי איר, נאר
 מ'טאר ניט שפיינען אין ברוגען, פון וואנען מ'טרינקט.
 א י כ ל — איר רעדט שוין באלד חקירה אזוי ווי כייקל, טויזנטער אידן, און גבירים אדירים
 ווילן אריינגיין צום רבין זיך פראווען און ער זאל לעבן נעמט ניט אויף און אז
 הערשט וועט מאכן לאכנדיק און דער רבי וועט הייסן אריינלאזן, וועט זיך איכל
 שטעלן בא דער טיר און דענדלאך וועלן זיך שיטן ווי ארבעט.
 ה ע ר ש ל — און הערשט וועט האבן קריינק און קרחת מעתה ועד עולם.
 א י כ ל — פון וואנען ווייסט איר?
 ה ע ר ש ל — אז קודשה בריך הוא האט מיר געמאכט א קעצן, וועט ער מיר פלוצעם גייען
 מאכן פאר א גניד?
 א י כ ל — מ'וועט שטייען בא דער טיר און אריינלאזן צום רבין און יחיד, בשותפות.
 ג נ ע נ ד ל — אפשר וואלטו טאקע געפארן, הערשט? ביז ווען וועלן מיר זיך פלאגן אין
 אסטראפאליע?
 ס א ס י ע — יא, טאטע, לאמיר טאקע פארן.
 ה ע ר ש ל — אסטראפאליע וואלט געקומען אפטון אזא שפיצל, אז קהל האט שוין בא מיר
 געקענט וועלן אראפנעמען די לייכטער, אבער כ'האב מורא, אז דאס שפיצל וועט
 קיינעם ניט שפיצלען, ניט פארדריסן הייסט עס... ס'זאל כאטש פארדריסן.
 ס א ס י ע — און דער טאטע וועט תמיד דארפן זיצן נעבן רבין און אים לאכנדיק מאכן?
 ה ע ר ש ל — תמיד נאך! א גוטע... כ'וויל ניט זאגן וואס...
 א י כ ל — דוד האט אויך ניט תמיד געשפילט אפן פידל פאר שאולן.

אויפטריט זרח, ברוך.

ז ר ח — א נאט העלף.
 ב ר ו ד — טאקע דער רבי האט געזאגט, אז אויב מ'וועט אים באטאג ניט געבן קיין שכר
 לימוד, זאלן...
 ב ר ו ד — זאלן מיר זיצן אין דער היים.
 ס א ס י ע — מ'דארף שוין ניט צאלן קיין שכר לימוד, מיר פארן קיין מעזשביזש צום רבין.
 ז ר ח — טאקע?
 ג נ ע נ ד ל — ווי זאגט מען עס, זייט יא געזונט, מיר פארן נאך ניט... בעט, קינדערלעך.

דעם טאטן, אז ער זאל פארן. דארט וועט ניט זיין קיין צרות און קיין דאגות.
 מ'וועט ניט דארפן ארויסטרייבן פון חדר און ס'וועט זיין טיי און ברויט און צר
 קער אין פירפאלעק מיט שמאלץ און גרינע רעטעכלער.
 ה ע ר ש ל — ניט זיין קיין צרות, ס'איז ניטא אזא מדינה, סייך אין גן עדן...
 ז ר ח — טאטע, לאמיר פארן, לאמיר פארן...
 ב ר ו ד — ווארט נאך אביסל, שוין פארן...
 ג נ ע נ ד ל — וואס דו האסט דא אנגעווערן.
 א י כ ל — און דארט דערפאר צו פארדינען.
 ה ע ר ש ל — הע... דא איז אני שלמה און דארטן וועל איך זיין בא אים א קנעכט... ער
 וועט דאך מיר בויערן דעם אויער...
 ג נ ע נ ד ל — לאמיר אלע בעטן דעם טאטן.
 ס א ס י ע
 ב ר ו ד (רינגלען ארום הערשען) טאטע, לאמיר פארן, האב רחמנות לאמיר פארן...
 ז ר ח
 ג נ ע נ ד ל
 ה ע ר ש ל — כאפט דאס דער גוטער יאר... איר האט א פור, ר' איכל? אפשר, אז מיר וועלן
 אריבערפירן די צרות אין אן אנדער שטאט, וועלן זיי האבן א שענערע צורה...
 א י כ ל — איך גיי שוין ברענגען א פור.
 ז ר ח
 ב ר ו ד (נעמען זיך טאנצן, זינגען) מיר פארן קיין מעזשביזש, מיר פארן קיין מעזשביזש.
 ס א ס י ע
 ה ע ר ש ל — שאט, שרייט ניט אזוי! נעמט אייך פאקעווען. (סאסיע, גענערל, זרח, ברוך
 נעמען זיך פאקעווען) ר' איכל, און ווי וועט זיין דער דין: אויב דאס פערד וועט
 זיך פלוצעם אפשטעלן און ניט וועלן געבן קיין חכמות, וועט מען קיין האבער
 ניט געבן?
 א י כ ל — וואס רעדט איר שטותים? ווייסער וואס, מ'דארף ניט קיין חכמות, פון נאריש-
 קייטן לאכט מען אויך.
 ה ע ר ש ל — כ'מין, ס'קאן זיך דאך פלוצעם פארנלוסטן וויינען, ניט לאכן, וואס וועט
 זיין דעמאלט, וועט דער רבי געבן צו קייען?
 א י כ ל — איך גיי ברענגען די פור. (אפ)
 א ל ע — מיר פארן קיין מעזשביזש, מיר פארן קיין מעזשביזש...
 ה ע ר ש ל — שאט, שרייט ניט... פארן מיר, הייסט עס? פע... אז מ'לאכט, ווייל ס'לאכט
 זיך בע, אבער, אז מ'מוז פע... איר וועל מוזן זיין עפעס א הון, וואס קרייעט
 תמיד... פע... א מיאוסע מעשה... (כאפט א פליג) א פליג זינגט, זינגט זי דען,
 ווייל זי איז א קנעכט בא מיר?
 ג נ ע נ ד ל — זאנסט דאך שוין מעכור יבוע...
 ס א ס י ע — (פרוילעך) הא-הא... איך פיל שוין ווי דער וואגן טרייסלט.
 ז ר ח — איך וועל טרייבן די פערד.
 ב ר ו ד — איך איך איך...
 (פון אונטן הערט זיך שרייען: צדקה תציל ממות)
 ה ע ר ש ל — ווער איז דאס?
 ג נ ע נ ד ל — א מת איז דוקא א גוטער סימן.

אויפטריט: גבאי פון חברה קדישא, ראש מאלאטשי און צוויי שמישים.

ר א ש מ א ל א ט ש י — (טראגט א טהרה-ברייט)
 ש מ ש י מ — (טראגט א מיטה)
 ג ב א י — (קלאפט מיט דער פושקע) צדקה תציל ממות... שמע ישראל! זע נאר, גענערל
 לעבט נאר, גיי אין דין דו אריין.
 ה ע ר ש ל — שש...
 ה ע ר ש ל — שש...
 ג ב א י — וואס ששש? האסט דאך געזאגט, אז זי איז געשטארבן?
 ה ע ר ש ל — און ווען זי שטארבט הלילה יא, וואלט אייך בעסער געווארן?
 ג ב א י — וואס רעדסטו? אזוי אפגארן חברה קדישא און וואס? ס'איז דאך א מיאוסע
 מעשה...

ה ע ר ש ל — פֿע, איר זאָלט אַזוי ריידן? אַ מיאומע זאָר, איר זענט דאָר אַלע טאָג אפֿן בית
עולם און איר זעט, אַז אַר יענער וועלט עסט מען נישט קיין רעטער מיט קיין
שמאלץ און ס'איז נישטאָ קיין געלט און קיין יחוס, טאָג מ'רעש?
ג ב א י — ס'איז יאָ אַ רעש... ס'איז יאָ אַ טומל... אַזוי אַפֿנארן די הייליקע חברה קדישאַ.
דו עוכר ישראל... ס'איז דאָר פֿחדים...
ה ע ר ש ל — וואָס פֿחדים? גענומען אַ פֿאַר גראַשן און געגעבן עסן און אלמנה מיט יתומים,
און אַן אלמנה און יתומים זיינען דאָר מיין ווייב און קינדער, וואָס גייט דאָס אייד
אַן, וואָס איר בין נאָך נישט געשטאַרבען? סיי ווי שטייט עני השׁוב כמת, אַז אַרימאָ
איז גלייך ווי אַ מת, אַלא וואָס דען, דער חסדון איז דאָס, וואָס זי איז נישט גע-
שטאַרבען? נולן, איר בעט דעם טויט אַר אַ מאַמע פֿון קינדער?
ג ב א י — קומט שוין אויס, אַז איר בין דער שולדיקער...
ר א ש מ א ל א ט ש ע — נפטר, פיפטער, אַפֿי אַפֿיסל משקה, מעג דער מת לעבן אויך...
ג ב א י — פֿע, פֿע...

אויפטריט איכ'ל

א י כ ל — די פֿור איז גרייט, מיר קענען פֿאַרן.
ה ע ר ש ל — אַ מצוה אַר אַסטראָפֿאָליע! גיב זיי דעם מת, גיב זיי די נשמה... פֿאַרן מיר קינד
דערלעך... איי איי איי... נעמט איר צו די פֿעקלעך... פֿאַרגעסט נישט צו קושן די
מוזות און טאקע לאָזן אַ טרער...
א ל ע — (ווישן די אויגן)
ג ב א י — אַן עולה, כ'לעבן אַן עולה...
ה ע ר ש ל — וואָס עולה, ווער עולה! (נעמט אַן גענערל) איר שווער אייד, אַז אייערע וועט
זי תמיד זיין, איר וועט זי קיינמאָל נישט פֿאַרשפּעטיקן, איז נישט אַן דער הינער
חברה קדישאַ, איז אַן אנדערע, אייערע וועט זי זיין... פֿאַרן מיר.

פֿאַרהאַנג

דריטער אַקט

(די בינע: ר' ברוכלס, „פֿראווע-שטיבל“) — אַ גרויסער סאַלאָן, מאַסיוו אלטמאָדיש
מעבל (ראַקאָאָסטיל) גרויסע שפיגלען, אַ לאַנגער טיש, אַרום וועלכן עס שטייען אַ סאַד
שטולן, אויבנאָן אַ טראַג-שטול).

ר' ברוכלס, האַרל, איכ'ל

ר' ב ר ו כ ל — (זיצט אויבנאָן) כ'ווייל נישט, כ'ווייל נישט... אני ואפסי עור... איינער בין
איד... איר בין דאָס אייניקל פֿון בעל שם... איד...
ה א ד ל — זונעניו, ר' ברוכלס קרוין, טאקע אַן אייניקל, טאקע ס'איינציקע אייניקל, אַבער...
איר בין דאָר ברודר השם דעם בעל שם טאכטער... ווי אַזוי קאָן מען פֿאַרשטעלן
דעם וועג?
ר' ב ר ו כ ל — איר בין רבי באַ מיר, איר בין נגיד, איד... ושוואַר זלמן האָט נישט גע-
טאָרט קומען אין מיין מחיצה, ווייל איר אים נישט לאָזן אַר קבר אבות צום זיידן...
ה א ד ל — ווי אַזוי קאָן מען פֿאַרמאכן אַ בית עולם?
ר' ב ר ו כ ל — איכ'ל, פֿאַרשליסן זאָל מען דאָס בית עולם פֿון אַלע זייטן, מ'זאָל אים נישט
אריינלאָזן.
ר' ב ר ו כ ל — און זאג אים, אַז איר בין דעם בעל שם אייניקל, איר, איר, נישט ער...
א י כ ל — יא, רבי (אפֿ)
ה א ד ל — אַבער ווי אַזוי קען מען נעמען ר' שניאור זלמן דעם טאַטנס אַ תלמיד און אים
נישט לאָזן אפֿן ציון צום טאַטן? זונעניו, איר האָב מורא, אַז דו שטעלסט צופֿיל
תקיפות.
ר' ב ר ו כ ל — דעם זיידנס פֿליצעס זיינען ברודר השם ברייט און מיינע זיינען אויך נישט
שמאל.

אויפטריט איכ'ל

ה א ד ל — נאָ?
א י כ ל — ער איז ביין.
ה א ד ל — געשאַלטן האָט ער נישט?
א י כ ל — ניין!
ה א ד ל — ברודר השם...
ר' ב ר ו כ ל — וואָס האָט ער געזאָגט?
א י כ ל — ער האָט געזאָגט, אַז די טויערן צו דעם אייביקן לעבן טאָר קיינער נישט פֿאַרמאכן.
ר' ב ר ו כ ל — און אַז איר בין כ'ה דעם בעל שם אייניקל, האָסטו אים געזאָגט?
א י כ ל — ער האָט געזאָגט, אַז איר זענט זיינס אַן אייניקל נאָר בחומר, פֿון בלוט און
פֿלייש, און ער איז זיינס אַן אייניקל ברוח, ער האָט זיין תורה געירשנט...
ר' ב ר ו כ ל — ווען איר וואָלט נישט מורא געהאַט, וואָלט איר אים געשאַלטן.
ה א ד ל — ער האָט געזאָגט אַ גרויס וואָרט, די טויערן פֿון בית מועד לָכָל חי קען מען נישט
און מ'טאָר נישט פֿאַרמאכן.
ר' ב ר ו כ ל — (דרייט זיך אַרום, ברומט האַלב צורדייט)
ה א ד ל — זונעניו, כ'האָב מורא פֿאַר דיר, זעסט אויס ר'ל ווי שאול המלך...
ר' ב ר ו כ ל — אַט, אַט... ס'איז דאָ ערגעץ אַ דוד האַדמוני, אַ דויטער דוד, וואָס וויל צונע-
מען מיין כסא הרבנות, מיין קרוין (ריטשעט...)
א י כ ל — ס'איז דאָ אַ גרויסער עולם, רבי, ער וויל זיך פֿראווען.
ר' ב ר ו כ ל — קיינעם נישט... קיינעם נישט... צום לאַדיער זאָלן זיי גייען, צום נולן... וואו
זיינען די שליסלען פֿון בית עולם? גיב זיי מיר... מיר גיב זיי...
א י כ ל — (נישט אים די שליסלען).
ה א ד ל — זונעניו, זיי מקיים כיבוד אַם און גיב די שליסלען און הייס עפענען...
ר' ב ר ו כ ל — נאָ און גיין... (נישט אים די שליסלען) זאָל מען עפענען דעם בית עולם...
א י כ ל — און...

ר' ברוך ל — ניו, קיין שלום וויל איד אים ניט געפן...
א י כ ל — ער איז דא פארנט...
ר' ברוך ל — ניו...

איכל אפ.

ה א ד ל — דער טאטע איז געגאנגען אה אנדערע וועגן, ער האט מרביץ תורה געווען. נע-
מאכט א סאר נפשות, א וועלט מיט תלמידים געלאזט...
ר' ברוך ל — וואס ווילן זיי פון מיר? איד בין א בעל חוב... עס פעלט מיר נאך גאלד,
פריילאנט... איד בין נאך ניט ווי קיין מלך... פרוד מלך ישראל חי וקים... קיינער
שרייט ניט... (דרייט זיך ארום, ריטשעט).

אויפטריט ר' נחמן בראצלאווער.

ר' נחמן — שלום עליכם, פעטער, שלום עליכם מומע.
ה א ד ל — עליכם, נחמקע.
ר' ברוך ל — (ניט א שפיץ פינגער) עליכם... הם... עפעס... יא... ביסט געקומען פון
ארץ ישראל מיט טריפהנע געדאנקען, נחמקע...

נ ח מ — און מיט צוריסענע שטיוול, פעטער...
ר' ברוך ל — טאקע דאס געפעלט מיר ניט... א מלכס א פלימעניק ביסטו...
נ ח מ — מיר זיינען נאך ברור השם אליין אויך עפעס...

ר' ברוך ל — דו אויך אה מיר... דו אויך... אלע האבן זיך גענומען אה מיר און ווילן
מיד אומבריינגען... כי מלאה הארץ חמס... פול מיט שלעכטס די וועלט...

נ ח מ — און ר' נחום טשערנאבילער האט געזאגט, אז ס'איז נאך קיין שלעכטס ניטא...
אלצדינג איז חתולות אלוחות, אנטפלעקונג פון גאט... אלצדינג איז גאט, גאט
און דו און אלצדינג, וואס עס פאסירט דורך דיר... אה דער וועלט איז גאר ניטא
קיין שלעכטס, דאס שלעכטע איז א שטאפל צום גוטס...

ר' ברוך ל — ניו, ניו... כי מלאה הארץ חמס... פול מיט זינד... אלע זינדיקן קענן מיר,
זיי ווילן מיר באגולען, מיר... זינדיק...

ר' נחמן — דער זיידע דער בעל שם האט געזאגט, אז אפילו, ווען א מענטש טוט א
זינד, דוט אה אים די שכינה...

ה א ד ל — יפה דרשת... שוין האסטו געזאגט, נחמקע, טרעסט אפן טאטנס וועגן...
אזוי ווי דער טאטע זעסטו אויס...

ר' ברוך ל — דו אויך, די אייגענע מאמע אויך... איד זע אויס ווי דער בעל שם, איד...
איד... און ווייטער קיינער ניט...

ה א ד ל — כ'האב מורא, אז דו זאלסט חליפה ניט עובר זיין אה כיבוד אם און איד גיי
אוועק... (אפ)

ר' ברוך ל — אוי, מאמע... (פאנגלייט זי, דרייט זיך ארום, ריטשעט ווילד).

ר' נחמן — מיר פלאגן זיך צו דערגייען דעם סוד פון ליכט און פינצטערניש פון גאט
און שלעכטס פון מצווה און עבירה און איר, פעטער, פארשפירט אייך די אויגן
מיט גאלד...

ר' ברוך ל — נחמקע, די ביסט אוועקגעפארן קיין ארץ ישראל א מלאך און געקומען
א גלח...

ר' נחמן — ס'איז א משל צו א טויפן, וואס האט פלוצעם דערהערט און ס'שניידט אים
אין אויער...

ר' ברוך ל — וויל ניט הערן) ניו, ניו...

אויפטריט איכל.

א י כ ל — רבי, א גרויסער עולם ווארט, מ'שלאגט זיך...

ר' ברוך ל — קיינעם ניט אריינלאזן.

א י כ ל — און הערשען זאל איד אריינפירן?

ר' ברוך ל — דעם לע? כ'ווייס, שפעטער...

א י כ ל — אז ארעמאן בעט זיך, דער רעדאר טרייבט אים ארויס און דאס ווייב איז אים
גסיסה...

ר' ברוך ל — ניו, ניו... איד וויל ניט הערן... צרות, טרערן ווארנן... איד ווער דער-
טרינקען... (דרייט זיך ארום).

א י כ ל — (פא דער טיר) שטופט אייך ניט... הא? (הערט זיך צו) וואס? הא? באהר...
רבי, ר' זישע ראקעס, דער גרויסער וואלד סוחר... דער נגיד איז געקומען מיט
זעקס פערד נא שפיץ, ער דארף אן עצה.

ר' ברוך ל — אים וועסטו באלד אריינלאזן.

ר' נחמן — פעטער, וואס טוט איר?

ר' ברוך ל — די גמרא זאגט: רבי מכבד עשירים, דער רבי ניט אפ כבוד עשירים.

ר' נחמן — פעטער, דער זיידע דער בעל שם האט אמאל דערציילט די דאזיקע מעשה:

א למדן און א פשוטער איד, אפועל האבן געוואוינט אונטער איין דאך. אלע טאג
פלעגן ביידע אויפשטיין באנינען, ווען דער הימל האט זיך געמינעט. דער למדן

איז געגאנגען אין ביה"מ און דער פועל צו דער ארבעט. דער למדן פלעג לערנען
אין ביה"מ און צו מיטיק א היום גייען א צופרידענער און דער פועל פלעג א

פארמאטערטער פון דער שווערער פראצע זיך אריינכאפן אין בית המדרש אריין
און קוים אפדאווענען... דער תלמיד חכם פלעג אפן פועל קוקן מיט ביטול... ער

דער למדן האט היינט אזוי פיל געלערנט און ער האט ניט מער ווי געארבעט...
אזוי זיינען אוועקגעגאנגען וואכן, חדשים, יארן... דער תלמיד חכם איז געשטארבן

און תיבה נאך אים דער הארעפאשניק. דעם ערשטן האט מען גערופן צום בית
דין של מעלה און געפרעגט: מיט וואס האסטו זיך מתעסק געווען? האט ער

געענטפערט א צופרידענער: איד האב פארבראכט מיין גאנץ לעבן אין תורה, אין
גמרא לערנען, אין דאווענען... האט זיך דער קטיגור אפגערופן: ער האט מבטל

געווען זיין שכן דעם הארעפאשניק. האט מען געבראכט א וואנשאל און ס'האט
אה אויך שאל ארויפגעלייגט די גאנצע תורה זיינע און אה דער אנדערער שאל

דעם ביטול צו דעם הארעפאשניק. און וואס איז געווען? דער ביטול האט אריבער
געוואויגן און א בת קול האט זיך געלאזט הערן: דער תלמיד חכם קאן נישט קומען

אין גן עדן... דערנאך האט מען געבראכט דעם הארעפאשניק און אים געפרעגט:
וואס האסטו געטון און ער האט מיט אן אראפגעלאזטן קאפ געענטפערט: מיין

גאנץ לעבן האב איך געהארגעוועט אן אויפהער... מיט ביטערן שווייס האב איך
געדארפט ארבעטן און ניט קיין צייט געהאט צו דאווענען. דער סניגור האט

אבער זיך אפגערופן: ער האט אבער געקוקט אה זיין שכן דעם תלמיד חכם מיט
יראת הכבוד און זיפצנדיק... און וואס איז געווען? עס האט זיך געהערט תיבה א

בית קול, אז מ'זאל דעם פועל אריינלאזן אין גן עדן אריין... און איר פעטער
לאזט דעם ביטערן ארעמאן שטייען און דעם נגיד הייסט איר אריינפירן מיט

כבוד...

ר' ברוך ל — (ריטשעט, פאלט אראפ פון דער שטול)

א י כ ל — געוואלד...

אויפטריט האדל.

ה א ד ל — (לויפט אריין) זונעניו...

א י כ ל

ה א ד ל — הויפן אים אויף.

נ ח מ

ר' ברוך ל — ווי א גולן רעדט ער... ער איז געפארן א מלאך און געקומען א גלח...

(זעצט זיך א רגע, הויפט זיך ווידער אויף, לויפט ארום, ריטשעט).

ה א ד ל — (צו איכלעו) בריינג שוין דיין הערשעלען אמאל.

א י כ ל — אט גיי איד. (אפ)

ה א ד ל — (שטייל צו נחמקען) וואס?

נ ח מ — דעם זיידנס א מעשה...

אויפטריט הערשל, גענערל, סאסיע, זרח, ברור, איכל. (אלע טראגן זעק)

ה ע ר ש ל — (כאפט א קוק אה ר' ברוכלען, צינדט אן א שוועבאלע, קומט צו פארנט,
זוכט).

ר' ברוך ל — וואס טוסטו?

ה ע ר ש ל — איד זוד דעם רבינס נאז. דער רבי האט אראפגעלאזט די נאז, וויל איר זי-
אויפהויפן.

ר' ברוך ל — כא'כא'כא... דאס ביסטו, הערשל? שלום עליכם... ווער האט דיר צו-
דראפעט די נאז?

ה ע ר ש ל — כ'האב זיך אליין א בים געטון אין דער נאז.

ר' ברוך ל — ווי אזוי האסטו דערלאנגט צו דער נאז?

ה ע ר ש ל — כ'האב זיך ארויפגעשטעלט אה א ביינקל.

ר' ברוך ל — כא'כא...

ה א ד ל — קוק נאר, דיין קאפאטע איז פארנט שווארצער אטלעס און אונטן ווייסע לייזונט...
ה ע ר ש ל — איך האב מיר געמאכט שוין דארט, וואו איך זע, איך קענט איך מאכן שוין
דארט, וואו איך זעט...
נ נ ע נ ד ל — (נעמט אויסשפרייטן שטאמעס אה די שטולן)
א י כ ל — (כאפט אראפ).
נ ח מ ל — ס'איז ריין, ס'איז ריין...
ה א ר ל — איכל, פיר די משפחה אריין אין א פאזונדער חדר.
א י כ ל — (נעמט זיי פירן) קומט (שלעפט זיך, ברוכן).
נ נ ע נ ד ל — הערשט, גיב מיר עפעס נעלט.
ה ע ר ש ל — אה וואס דארפטו נעלט?
נ נ ע נ ד ל — איך וויל איינזעצן גענו אה שמאלץ, ס'איז דאך שוין ערב פסח.
ה ע ר ש ל — פאר וואס?
נ נ ע נ ד ל — פאר וואס זעצן איין די נגידים?
ה ע ר ש ל — אז די נגידים זעצן איין, האבן זיי פאר וואס, אבער דו האסט דאך נישט
פאר וואס איינזעצן גענו.
א י כ ל — (פירט זיי) קומט.
ס א ס י ע — (ווייזט אה ר' ברוכלען) דער רבי איז א שלעכטער און א מיאוסער, און דער
רבי (ווייזט אה נחמנען) איז א נוטער און א שיינער...
א י כ ל — ששש...
ננענדל, סאסיע, זעה, ברוך, איכל אפ
ר' ב ר ו כ ל — דאס ביסטו, הערשט? שווייג וועט נישט... איך בין מרה שחורהדיק.
ה ע ר ש ל — איך האב מיר נאך נארניט געגעבען און איך ווילט שוין די גאנצע נשמה.
ר' ב ר ו כ ל — איך האב דיר געגעבן שלום.
ה ע ר ש ל — פון דעם איז נאך אה פרנסה נישטא.
ר' ב ר ו כ ל — (שמיסט אים מיט דער יארמעלקע) זאלסט מיר נישט זאגן קיין שטותים,
פון שטותים וועל איך נישט לאכן.
ה ע ר ש ל — אז איך וועט מיר האדעווען מיט שלום עליכם און מיט פעטש, וועל איך
נישט האבן אה קיין חכמות, אה חכמות דארף מען האבן פונקט ווי אה שבת.
ר' ב ר ו כ ל — כ'האב פיינט צו הערן פון געלט, אז דו וועסט דארפן זאלסטו ריידן פאר
שטעלט.
ה ע ר ש ל — פארשטעלט קען איך ריידן, אז איך וועל איך וועלן זאגן, אז איך דארף אה
האלץ, וועל איך זאגן, אז דער פראסט איז א נואף, מיין ווייב גייט אין מארק
אריין, לויפט ער איך נאך, זי לויפט אין שטוב אריין און ער נאך איך און איך
זוך א שייטל האלץ ארויסצורייבן אים.
ר' ב ר ו כ ל — כא'כא... נוט!
ה ע ר ש ל — איך זאלט איך נאר נישט מאכן תעוואטע, און אז איך וועל וועלן זאגן, אז
איך דארף אה פסח, וועל איך זאגן: איך האב שוין א האלבן פסח, ווארום גאנץ
פסח הייסט דאך ארויספרייזען דעם חמץ און אריינפרייזען די מצה און בא
מיר איך די ערשטע העלפט שוין פארטיק, דער חמץ איז שוין ארויסגעפאטערט,
כ'האב אים נאר קיינמאל נישט געהאט...
ר' ב ר ו כ ל — כא'כא...
נ ח מ ל — אז מ'האט נישט קיין חמץ איז נאר נישט אזוי צום לאכן...
ה ע ר ש ל — איך קען זאגן נאך פארשטעלטער: רבי, איך האב היינט אן אויסגעשפילטן
פסח, הינדיקעס האב איך, מיין ווייב פלאזט זיך, שמאלץ האב איך, מיין ווייב
האט צולאזט איך פיסק, אייער האב איך, אלע פיר ווענט לייגן זיך בא מיר,
האלץ האב איך, מיין מלמד זאגט, אז מיין יונגל איז א שטיק האלץ, צו דעם אלע
מען בין איך א גרויסער בטוח אויך, דער רבונן של עולם לייגט בא מיר איין דעם
דאך.
ר' ב ר ו כ ל — כא כא כא...
ה א ד ל — געלויבט איז השם יתברך, ס'וועט שוין אם ירצה השם בא אונז ווידער הערשן
שמחה וחרווה (אפ).

אויפטריט א י כ ל.

א י כ ל — רבי, דער עולם שטופט זיך!
ר' ב ר ו כ ל — אז ס'איז יא אזוי די מעשה, וועלן מיר היינט פראווען א קליינעם טיש.
הערשט, האסט דאך נאך נישט געדאוונט קיין מעריב, דאווען, איכל, פירות וועלן

מיר עסן און לחיים וועלן מיר טרינקען.
א י כ ל — (נעמט גרויסן דעם טיש).
ר' ב ר ו כ ל — הערשט, דאווען מעריב.
ה ע ר ש ל — (דאוונט שנעל, שטעלט זיך שמונה עשרה, גייט ניד אויס).
ר' ב ר ו כ ל — הערשט, פאר וואס גייסטו אזוי ניד אויס שמונה עשרה?
ה ע ר ש ל — פארשטייט איך מיר, רבי לעבן, איך האט א סאך זילבער און גאלד, איידער
איך רעכנט דאס איבער געדויערט בא איך א סאך די שמונה עשרה, אבער איך
האב נישט מער ווי א ווייב מיט א ציג, בארעכט איך מיר איינמאל ווייב'ציג, ציג
ווייב, און אויסגעגאנגען שמונה עשרה.
ר' ב ר ו כ ל — (שמיסט אים מיט דער יארמעלקע) זאלסט מיר נישט זאגן קיין חוצפה
רייען... לאז אריין דעם עולם.
א י כ ל — (עפנט די טיר).
אויפטריט אן עולם חסידים, כ י י ק ל.
ה ע ר ש ל — שלום עליכם, כייקל, דו מענסט בלייבן אה מיין פלאץ, ער נישט סיי ווי נאר
פעטש, אה שבת גיט ער נישט...
כ י י ק ל — אבער פון חקירה האלט ער...
(דער עולם רינגלט ארום דעם טראן).
ר' ב ר ו כ ל — ברוך אתה ה' בורא פרי הגפן.
א ל ע — ברוך הוא וברוך שמו. אמן.
ר' ב ר ו כ ל — לחיים, השם יתברך זאל העלפן ישועות ונחמות.
א ל ע — אמן... (שטופן זיך צום רבין, טרינקען לחיים, א טומל).
ר' ב ר ו כ ל — ברוך אתה... בורא פרי העץ. (עסט א שטיקל עפל).
א י כ ל — (טיילט שיריים, ווידער א געשלעגן).
ר' ב ר ו כ ל — שא... דער זיידע, דער בעל שם זכרוננו לברכה, האט דער איינציקער גע
האט דעם שליסל צום אור הגנוז... ווייטער קיינער נישט... מיר איז ער געבליבן
בירושה... מיר... דער צדיק איז דער שליסל צום אור הגנוז... מ'דארף ערלער
האלטן דעם צדיק, אים פירן ווי א מלכות ובזכות זה... אמן כן יהי רצון...
א ל ע — אמן!
א י כ ל — ברוך מלך ישראל חי וקים.
א ל ע — ברוך מלך ישראל חי וקים...
ר' ב ר ו כ ל — נחמנען, טרינק לחיים.
ר' נ ח מ ל — לחיים, השם יתברך זאל העלפן היי, א סאך היי, עס הויבט אן קעלטער ווער
רען... די חסידים ווערן ביסלעכווייז קעלטער, דער פונק, וואס האט געלויבט אין
זיידן דעם בעל שם, איז פארלאשן געווארן... ס'איז א מישל צו א פן מלך, וואס
האט אראפגעווארפן פאזאלינקע דאס גאנצע צירונג פון זיך און איז געבליבן הויף,
נאקעט, מיאוס... וואס מער צירונג מיר האבן ארויפגענומען אה זיך, אלץ הוילער
זיינען מיר געווארן...
ר' ב ר ו כ ל — א פאלשער וועג, א פאלשער...
ר' נ ח מ ל — איך גיי אה א נייעם דרך, אה וועלכן קיינער איז בין אהער נישט געגאנגען,
דער דאזיקער וועג איז אפילו זייער אלט און פונדעסטוועגן איז ער אינגאנצן ניי.
ר' ב ר ו כ ל — איך וועל דיר מחרים זיין...
א גערודער אין עולם.
א י כ ל — שאט, שאט... א ניגון זינגט, שאט, הערשעלע וועט זאגן ליצנות, חכמה...
א ל ע — דער רבי זאל זאגן תורה, תורה...
ר' ב ר ו כ ל — הערשט, דבר...
ה ע ר ש ל — (שטעלט זיך ארויף אה א באנט), איך וועל...
ר' ב ר ו כ ל — דערצייל עפעס, וואס דו האסט געזען אין דער ווייטער וועלט, ביזט דאך
געווען אין לאנדאן, האסטו געזען דארט די טומאנען?
ה ע ר ש ל — רבי, אונטער אייער נאז איז א גרעסערער טומאן ווי אין לאנדאן.
ר' ב ר ו כ ל — מיט דער יארמעלקע וועל איך דיר שמייסן, דו...
ה ע ר ש ל — א גרויסער טומאן, איך האב אמאל ארויסגענומען דאס טיכל אין גאס אה
אפגעווישן זיך דעם שטערן, האב איך עמיצן אנדערש אפגעווישט די גאז.
א ל ע — כא כא כא...
ה ע ר ש ל — (ווייזט אה כייקלען) אט אז ער וועט מיר עפעס פרעגן וועט ווערן פריילעך.
ער איז נאר, קען אים ענטפערן קלוגע זאכן.

ר' ב ר ו כ ל — פרענ!
כ י י ק ל — איד בין א נאר! ווי ווייט איז דען פון דיר ביז צום עול?
ה ע ר ש ל — איבערן טיש...
א ל ע — כא, כא, כא...

ר' ב ר ו כ ל — עפעס א משל זאג מיר, הערשל!
ה ע ר ש ל — רבי, אלע אידן ווייסן גוט, אז די תנאים ר' עקיבא, ר' אליעזר און ר' שמעון
בר יוחאי זיינען געווען א סאר גרעסער פון היינטיקע גוטע אידן, פונדעסטוועגן
געפינען מיר, אז זיי זיינען געווען גרויסע קבצנים און היינטיקע גוטע אידן,
וואס זיי קומען ניט אפילו לקרסוליהם, זיינען גבירים און פארן אין קארעטעס
מיט פיר פערד און עסן פון גאלדענע און זילבערנע כלים.

ר' ב ר ו כ ל — אדרבא, זאג דו דעם ענטפער.
ה ע ר ש ל — איד וועל איך זאגן דעם טעם דערפון. איד האב געזען א קליוואנער בעטלער,
וואס ער שפילט אף דער לירע, אז עס איז א פארנניגן צו הערן, ניט מען אים פאר
זיין שפילן דער אביסל מעל, דער א בייגל און דער א קאפיקע. און איד האב געזען
א חזן, וואס מאכט נאך א קליוואנעם בעטלער און שפילט נאך זיין לירעלע, נעמט
ער פופצן רובל פאר שבת און הונדערט פופציק פאר ימים נוראים. זען מיר דאך
ארויס, אז די נאכגעמאכטע פאלשע זאכן זאלן זיך זייער טייער אין דער פאל-
שער וועלט.

ר' ב ר ו כ ל — כא כא כא...
ה ע ר ש ל — א מאדנע זאך, וועמען איד דערצייל דאס, מיינט ער, אז איד מיינט אים.
ר' ב ר ו כ ל — הערשל...
א ל ע — (לאזן זיך צו אים).
ר' ב ר ו כ ל — שא... איד וואלט אים אויך דורס געווען, ווען איד דארף אים ניט האבן...
א י כ ל — לאזט אים, דער רבי דארף אים, ברוד מלך ישראל חי וקים.
א ל ע — ברוד מלך ישראל חי וקים.
ר' ב ר ו כ ל — הערשלע, זאג עפעס אין ענינים פון מלכות, דערצייל מיר אביסל פא-
ליטיק...

ר' ה ע ר ש ל — ווען ס'נייט דורך נעבן מיר א פאני, דעם קייסערס א מענטש און איד
טראג די קאנען מיט וואסער, אנטלויף איד, בכדי אים ניט איבערצוגייען מיט
פולן און מיינע שרייט מיר: הערשל, וויפיל מאל האב איד דיר געזאגט, אז זאלסט
זיך ניט מישן צווישן קיסריים? און דער רבי וויל נאר, אז איד זאל זיך מישן
צווישן קיסריים, דאס קאן ער, בייקל.

ר' ב ר ו כ ל — ווער איז ער?
ה ע ר ש ל — א חקרן.
ר' ב ר ו כ ל — שמע ישראל.
ה ע ר ש ל — א קאפעליש, אבער נאר קיין הארץ ניט, א לייבצודעקל טראגט ער.
ר' ב ר ו כ ל — געלויבט השם יתברך, טא זאג זשע בייקל.

כ י י ק ל — (שטעלט זיך אויף) די מלחמה פונם תוגר מיט ענגלאנד נעמט זיך פון... ווי
הייסט מען עס... פשש... די ענגלישע מלכה איז ברוגז געווארן למאי דאס אטא-
מאנישע רייד, דער תוגר האט איר ניט געשיקט די מתנות, מאנדלאויל און ווי
הייסט מען עס פשש... און די ענגלישע מלכה האט געגעבן א זאג: רעביאטע צו
די שווערדן... און א ווינק האט זי אויך פון דעם מלך אשכנז, אז... ער איז מיט
איר א ווי הייסט מען עס, א נאנצער קנעפל... איינס אין אנדערן, איינס אין אנדערן
און מלחמה... און אונזער קייסער האט געזאגט ליודי ראדיטסיא, א זעמליא ניע
ראדיטסיא.

א ל ע — וואס הייסט עס?
כ י י ק ל — מענטשן ווערן געבוירן און ערד ווערט ניט געבוירן... און דאס איז דער שכל
פון מלחמה: כל זמן מענטשן וועלן יא געבוירן ווערן און ערד ניט, וועלן זיין
מלחמות...

ר' ב ר ו כ ל — פלאי פלאות... (לאכט) און די ענגלישע מלכה כאכא... מאנדלייל...
כ י י ק ל — און דערפאר וויל די דאזיקע ווי הייסט מען עס, וואס וויל ניט מלחמה, ארויס-
געבן א געזעץ, אז מ'טאר ניט חתונה האבן...

א ל ע — איי, איי, איי...
ר' ב ר ו כ ל — אזא נזירה, אזא נזירה.
כ י י ק ל — בכדי מענטשן זאלן ניט געבוירן ווערן, וועלן ניט דארפן זיין קיין מלחמות...
(נייט אראפ)

א ל ע — איי איי איי...
ה ע ר ש ל — ווייסער וואס, ווייסער וואס, דער נאנצער ענין האט מיר א טעם ווי א
פעטשע פון א טרוקענער פירעשווע.
א ל ע — כא כא כא...

ה ע ר ש ל — דאס נאנצע עשרות פון דער וועלט איז געגליכן צו א רייכן פעטער, א פעטער,
וואס האט מילי מיליאסן מיט ימים מדבריות און מילך און האניק און אפילו
הינדלעך געבראטן אין פוטער. און די נאנצע וועלט איז א משפחה. ענגלאנד מיט
דער מלכה האלט זיך פאר א חשוב בחורל מיט תקיפות און דער פראנצויזנדיקער
איז דאך אוואדע א יא טעבע דאס, ער איז ניט נאך א נאנצטער קרוב פונם רייכן
פעטער, נאך דער סאמע עיקר, דער פופעק... און דער מלך אשכנז, דער דאזיקער
זאגט מען פארייסט דאך נאך דעם קאפ, ער האט א היטל מיט א שפיץ, וואס
קריכט גלייך אין הימל אריין, און קוים הימל, וועט ער ליגן אין דער ערד, יעדער
וואס איז געקראכן אין הימל איז געליגן אין דער ערד, נמרוד און און און... און
וואו איז קירח? ער איז נאך ניט? ער איז דאך א נאנצער מיוחס, ער האט דאך
ווי און ווינער געטרענקט און קארלספאד און קארלספאדער זאלץ און און... און
פאני איז דאך אוואדע א... וואס צולייגט זיך ווי א חזיר, וואס וויל אלצדינג
אויפפרעסן, פרעסט ער טאקע אויף דאס, וואס א חזיר פרעסט... און די נאנצע
משפחה קוקט ארויס, אז דער רייכער פעטער זאל צומאכן אן אויג און דער פעטער
מאכט ניט, רייסט מען פון אים לעבעדיקע שטיקער... קומט דער תוגר און שלאגט
זיך מיט דער ענגלישער מלכה און דער מלך אשכנז שרייט: גוט, גוט, זא זא...
ווארום וואס קען אים הארן, אז יענע וועלן זיך שלאגן? אדרבא ער טראכט נאך,
אז אים וועט גלאט אראפפאלן עפעס פון ביידע... און קומט צוגייען דער פראנצויז
און גייט קיין מאסקווע און ענגלאנד ווינקט מיט אן אייגל: בראווא, בראווא... און
די וועלט צאפלט זיך דערווייל און שרייט: מ'רייסט שטיקער פון איר לעבעדיקער-
הייד... א פיש איז מקנא אן אקס, ווייל אן אקס נעמט מען און מ'קוילעט מיט
איינמאל און שוין און א פיש שויבט מען לעבעדיקער הייד און מ'רייסט פון אים
שטיקער און די שטיקער צאפלען און שרייען און וויינען... און די נאנצע וועלט
צאפלט אויך ווי א פיש, און זי איז אויך מקנא אן אקס, ווייל אן אקס שניידט
מען טויטערייד און די וועלט שניידט מען לעבעדיקערייד... און בא דבורה די
אלמנה נעמט מען צו דעם בן יחיד, ווייל ר' זישע ראקעס באהאלט אלע צען בנים...
און ס'וועט נאך קומען א צייט, ווען די משפחה וועט נאך ווערן גרעסער, קרובים
און פל-מעניקעס און שוועסטערקינדער און גלידשוועסטערקינד און שני בשלישי
און אלע וועלן וועלן חלק... דער חזיר וועט פרעסן, דער קנאקער וועט קנאקן און
קיינער וועט ניט ווייסן וואו וואס און וועמען... און די וועלט וועט אויסזען ווי
עפעס א פרעדיק, א צוריסענער, א צעבלוטטיקטער, וואס ליגט באס קצב אפן
קלאץ... די נאנצע וועלט וועט זיין א פרה אדומה... און ערשט דעמאלט וועט זיין
והיה באחרית הימים און ס'וועט זיין, אז משיח וועט קומען און א וואלף וועט
וואוינען מיט א שעפאלע, ווייל דער וואלף וועט שוין קיין ציין ניט האבן און דאס
שעפאלע וועט קיין הויט ניט האבן... און דער תוגר וועט לעבן גוט מיט דער ענג-
לישער מלכה און דער טערק מיטן טאטער און דער פראנצויז מיט פאני און ס'וועט
שוין ניט זיין, וואס צו רייסן און וואס צו בייסן, ווייל די נאנצע וועלט וועט זיין
אין גרויסער קבצן און אפילו דער רבי ר' ברוכל וועט אויך ניט מלחמה האלטן
מיט לאדיער רב... אמן כן יהי רצון, איכל, גיב מיר אביסל משקה...

א י כ ל — (ניט אים).
ר' ב ר ו כ ל — איי, איי, איי...
ר' נ ח מ ל — ס'איז געגליכן צו איין מלך, וואס האט א סאך מענטשן און ווייניק ערד און
דער אנדערער האט ווייניק מענטשן און א סאך ערד, שיק א שליח, דו מלך נומער
איינס צום מלך נומער צוויי און זאג אים פארקויף מיר א שטיקל ערד, פירט ער
נאר מלחמות... נאך אז רבנים פירן מלחמות, זאלן קיין מלכים ניט פירן...

ר' ב ר ו כ ל — (הויבט זיך אויף, דרייט זיך ארום, ריטשעט).
א י כ ל — א ניגון, א ניגון, ראטעוועט פון מרה שחורה.
א ל ע — (זינגען א ניגון, קלאפן מיט די הענט).
ר' ב ר ו כ ל — (פארואקט זיך פאוואלי, זעצט זיך צוריק).
א י כ ל — (נייט צו צו ר' ברוכל, פאכעט מיט דער פאטשיילע).
ר' ב ר ו כ ל — זאל ער זינגען דער מארשעלעק, זאל ער טאנצן. מיד שרעקט עפעס, וואס
ווילן זיי? זיי וואס ווילן? פון מיין קאפ?.. (ריטשעט)

און אז דער רבי וויינט
וויינען דאך אלע חסידיםלעך
אוי, אוי, אוי,
און אז דער רבי לאכט
לאכט דאך אלע חסידיםלעך
כא, כא, כא...
און אז דער רבי ניסט,
ניסט דאך אלע חסידיםלעך
פטשע, פטשע, פטשע...
און אז דער רבי טאנצט
טאנצט דאך אלע חסידיםלעך
העפ, העפ, העפ...

(הערשל טאנצט, אלע רינגלען אים ארום, פליעסקען).

ר' ב ר ו כ ל — (הויבט זיך אויף פון פלאץ, פליעסקעט).

(עס הערט זיך א טומל פון יענער זייט טיר).

ר' ב ר ו כ ל — איכל, גיב א קוק, ווער איז דארט?

א י כ ל — (גייט ארויס, קומט תיבה צוריק) ר' שניאור זלמן, דער לאדער רבי וויל געבן שלום.

ר' ב ר ו כ ל — ניין, ניין, ניין! קיינער ניט (האלט זיך צו באס טראן) זיי ווילן מיר צונעמען די כסא הרבנות... קיינעם ניט... ארויסט, אלע ארויסט (שמיסט מיט דער יארמלעקע).

א ל ע — (לויפן ארויס)

ר' ב ר ו כ ל — איכל, מאך פינצטער א ביסל, ס'שניידט...

א י כ ל — (פארדרייט דעם לאמפ, רוימט) אפ.

ה ע ר ש ל — (שפארט זיך אן אפן טיש)

ר' ב ר ו כ ל — (דרייט זיך, שלאגט זיך אן אין הערשלען). ווער איז דא?

ה ע ר ש ל — איך, הערשל אסטראפאליער (אנטלויפט, שפארט זיך אן אין באלעמער).

ר' ב ר ו כ ל — (דרייט זיך ווידער, שלאגט זיך ווידער אן) ווער איז דארט צו אלדי?

ה ע ר ש ל — איך, הערשלע אסטראפאליער. (אנטלויפט, שפארט זיך אן אן טיש).

ר' ב ר ו כ ל — (גייט ווייטער, שלאגט זיך ווידער אן אין הערשלען). ווער איז דארט צו אלדי שווארצע יאר?

ה ע ר ש ל — איך, הערשלע אסטראפאליער.

ר' ב ר ו כ ל — הויבט אויף די הענט רבונג של עולם, א פול פראווע שטיבל מיט הערשל אסטראפאליערס... הערשלע, הייל מיר, ברוח הקודש האב איך געזעה, אז אין אסטראפאליע איז דא א מאדנע ניצוי, א לץ הערשל, וואס וועט מיר אויסהיילן.

ה ע ר ש ל — א ווייטער קוק... יא, א קוק איז דאס...

ר' ב ר ו כ ל — איכל, איכל... ברענג מיר דעם כסא הרבנות אהער. כ'ווייל בא דער לופט. אויפטריט א י כ ל.

א י כ ל — (שטעלט דעם טראן אין מיטן שטוב)

ר' ב ר ו כ ל — (זעצט זיך) קום אהער, הערשל.

ה ע ר ש ל — (קומט צו, זעצט זיך צופוסנס).

ר' ב ר ו כ ל — מיינ נשמה לעכעט... (ריטשעט) פינצטער איז דארט אין הארץ... הער שלעך, לאך, זינג... נו...

ה ע ר ש ל — (שוויינט)

ר' ב ר ו כ ל — נו... (שרייט) נו...

ה ע ר ש ל — אז איר בעט מיט גוט... (זינגט)

ווען איר בין רויטשילד
און האב זיין נעלט
וואלט איר געווען רייכער פון אים,
ווייל כ'וואלט נאך צוגעמנעלט

ווען איר בין מיניסטער
און האב זיין דעה,
וואלט איר ר' ברוכלען
אפגעשוירן א פאה.

ווען איר בין מלך
און כ'זיך אפן טראן,
גיב איר ר' ברוכלען
קאשע מיט מאן.

ווען איר בין קעכניע
און כ'קאך נוטע זאכן
שטאפ איר ר' ברוכלען
ר'זאל זיך באלאכן.

ר' ב ר ו כ ל — בעסער מיט דיר, אוידער אן דיר, הערשל...

ה ע ר ש ל — ניט זשע מיר אה שבת, רבי.

ר' ב ר ו כ ל — זאג מיר א גלייכווערטל, וועל איר דיר געבן אה שבת.

ה ע ר ש ל — (בייז) ערשט זאגן... נאך נשמה... גוט. איר ווייסט, רבי, איר האב א דין תורה מיט גאט און ס'איז בא מיר געבליבן, אז איר זאל זיך פארלאזן אה איר. די מעשה איז געווען אזוי, איר האב געהאט א ווייב און צוויי הונדערט רובל, וואס טוט דער רבונג של עולם? נעמט ער צו בא מיר פריער די עטלעכע רובל און דערנאך דאס ווייב, האב איר שוין געמוזט נעמען אן אנדער ווייב אן נעלט, ווייל איר האב שוין מיינ נעלט ניט געהאט. טענה איר צו גאט: בעסער וואלט ער גענומען פריער דאס ווייב, וואלט איר מיר גענומען א צווייטע, אויך מיט צוויי הונדערט רובל, נאכדעם ווען ער וואלט אפילו צוגענומען מיינע צוויי הונדערט רובל, וואלט גאט געהאט א ווייב מיט צוויי הונדערט און איר א ווייב מיט צוויי הונדערט רובל. האב איר ניט קיין גערעכטע טענה, רבי?

ר' ב ר ו כ ל — פאר וואס זשע ווילסטו זיך נאך משפטן פאר מיר?

ה ע ר ש ל — פארשטייט איר, רבי, אלע רבנים האבן מורא פאר גאט, וועלן זיי אים צו פסקענען, אבער איר, רבי, וועט מיר דאך צופאסקענען, ווייל איר האט דאך פאר גאט ניט מורא...

ר' ב ר ו כ ל — (ריטשעט) גזלן... (כאפט א שטול, וויל אים ווארפן).

ה ע ר ש ל — איר טוט דאך שוין פאלד ווי מיינ ווייב... איר, ר' ברוכל, דער גרעסטער רבי, הויבט א שטול און צו וועמען?

ר' ב ר ו כ ל — (לאזט אפ).

ר' ה ע ר ש ל — איר... דער גרעסטער רבי, ברוך מלך ישראל חי וקים... דער גרעסטער נגיד... ווי א מלך זענט איר...

ר' ב ר ו כ ל — (לאזט זיך אבאפ אה דער שטול)

ה ע ר ש ל — בא איר איז דאך מלכותדיק... בא איר... ס'ארא רחבות... ס'ארא שיינקייט... די ווענט... געמאלן... און פונדעסטוועגן איז בא מיר שענער געמאלט.

ר' ב ר ו כ ל — הערשל, ווייסט וואס דו רעדסט? דער גרעסטער מאלער פון זשיטאמיר... ה ע ר ש ל — בא מיר איז שענער געמאלט.

ר' ב ר ו כ ל — (בייז) ווי אזוי, חצוצה?

ה ע ר ש ל — ס'איז געמאלט, אז דריי טעג זאל קיין ברויט ניט זיין.

ר' ב ר ו כ ל — (צעלאכט זיך)

ה ע ר ש ל — (קרימט זיך אים נאך).

(פארהאנג)

פירטער אקט

(די בינע: די זעלבע, וואס אין דריטן אקט).
הערשל, הארל, גנענדל.

ה ע ר ש ל — רביצין, כ'האב איך געבראכט מיין ווייב, אבער איך זאלט ריידן צו איר
העכער, זי איז א טויבע. (גייט צו צו דער טיר, פירט אריין גנענדלען) גנענדל, די
רביצין וויל מיט דיר ריידן, אבער זי איז טויב, רעד העכער. (א.)
ה א ד ל — (שרייט) איז ער טאקע אין דער היים אויך א פריילעכער.
ג נ ע נ ד ל — (שרייט נאך העכער) ווער?
ה א ד ל — (שרייט) דער מאן דינער, הערשל?
ג נ ע נ ד ל — (שרייט נאך העכער) האט ער אה שבת און אה זונטיק און טאקע אה א
נאנצע וואך, איז ער פריילעך, האט ער אבער, אפגעהיט זאל מען ווערן, פאר קיין
שום אירן געדאכט, חלילה נישט, איז ער אזוי פריילעך, אז ס'רײסט באם הארצן.
גלויב דער פריין וואלט פון דארטן א צאן ארויסגעריסן.
ה א ד ל — (שרייט) אזוי, דארף מען דאך זען, אז ער זאל האבן פרנסה, ער קאן דאך חלילה
פלוצים אויפהערן קענען פריילעך מאכן מיין זון.
ג נ ע נ ד ל — (זעלבער שפיל) וואס רעדט איר, רביצין! יענער איז קיין מענטש נישט, אז
דער קאפ דארט אים, ער מאכט וויינענדיק...
ה א ד ל — (שרייט) נא זשע דיר א רעגל, וויפיל קינדערלעך האסטו?
ג נ ע נ ד ל — (שרייט העכער) פיר אה דער וועלט, פיר אה יענער וועלט און איינס צווישן
ביידע וועלטן.
ה א ד ל — (זעלבער שפיל) נא דיר נאך א רעגל, נא דיר נאך צוויי.
ג נ ע נ ד ל — לאנג לעבן זאלט איר רביצין, איר זאלט נישט וויסן פון קיין נויט.
ה א ד ל — (הויפט זיך אויף) און דא האסטו א קלייד פאר דיין טאכטער און קרעלן, און
פאר דיר האסטו א טיכל.
ג נ ע נ ד ל — גאט זאל איר ממלא זיין רביצין.
ה א ד ל — (שרייט) און איר וועל זאגן פאר דיר און פאר דייןע קינדערלעך זאלן לעבן און
גיב אכטונג, אז ער זאל זיין פריילעך.
ג נ ע נ ד ל — (שרייט נאך העכער) איר און מיין מאן און מייןע קינדערלעך וועלן מיר
איר דינען ווי קנעכט און ווי דינסטן און...
ה א ד ל — () לאנג לעבן זאלט איר... אן יתומהשאפט
ג נ ע נ ד ל — (שרייט אינאיינעם)
זארגן פאר דיר... אלצדינג
(דער געשריי ווערט וואס אמאל שטארקער און שטארקער)
אויפטריט ר' ברוך, א י ב ל.
ר' ברוך ל — מאמע, וואס שרייט מען דא אזוי שטארק, מ'האט מיר דעם קאפ פארשרינגן.
א י ב ל — גנענדל, פארוואס שרייט איר? מ'הערט דאך אייער קול אפן מארק.
ג נ ע נ ד ל — הערשל האט מיר געזאגט, אז די אלטע רביצין איז א שרעקלעך טויבע.
ה א ד ל — הערשל האט מיר געזאגט, אז זיין ווייב איז טויב ווי א דרוק...
ג נ ע נ ד ל — און דו ביסט נישט קיין טויבע?
ה א ד ל — און דו ביסט נישט קיין טויבע?
ג נ ע נ ד ל — אבי איר האב געשרינגן, אז כ'האב זיך דאס הארץ אויסגעריסן, אוי, ווען איר
דארף נאך אביסל אזוי שרייען, וואלט איר געחלשט.
ה א ד ל — גיב מיר טאקע א ביסל גואסער, איכל.
א י ב ל — (דערלאנגט איר וואסער)
ה א ד ל — ברוך שחבל נחיה בדברו... (טרינקט, לאכט) הערשל... וועל איר שוין גייען (צו
גנענדלען) קום. (א.)
ג נ ע נ ד ל — שולדיק געווען דעם רוח א נאנג.
ר' ברוך ל — הערשל שפילעך... כ'האב אים געכטן אנגעזאגט, אז, אז ער זאל זיך...
אז ער זאל נישט באטרעטן די ערד פון מיין הויף.

אויפטריט הערשל

ר' ברוך ל — דו עזות מחוצה פנים, איר האב דיר אנגעזאגט, א זאלסט נישט באטרעטן
די ערד פון מיין הויף.
ה ע ר ש ל — שאט, רבי, בייווערט זיך נישט, איר האב מיר געקויפט א ביסל ארץ ישראל ערד
בא א ירושלים-איד און האב עס אריינגעשיט אין מייןע שיד, טרעט איר אצינד נישט
די ערד פון אייער הויף, נאך די ארץ ישראל ערד...
ר' ברוך ל — ווייסט דיר דער גוטער יאר, הערשל... קענסט זיך געבן אן עצה, קענסט
דיר אויסדרייען...
ה ע ר ש ל — אז איר לעב מיט איר שוין א פאך יאר און ביין נאך נישט קיין מת, ביין איר
פרוך השם א בריה, א גרויסער בריה... ווי אזוי זאגט ער עס לבן גרתי...
ר' ברוך ל — איי, איי, איי, הערשל... ביסט א זינדקער ר'ל, וואס וועסטו טון אה יע-
נער וועלט, ווען מ'וועט דיר נעמען צום צימפל?
ה ע ר ש ל — א געוואלדיקע זאך, וואס מ'וועט מיר פרעגן, וועל איר שוין וויסן צו ענטפערן.
ר' ברוך ל — מ'וועט דיר פרעגן מה שמך, ווי הייסטו?
ה ע ר ש ל — וועל איר ענטפערן: געצל.
ר' ברוך ל — וועט ער דאך דיר פרעגן: ס'טייטש, דו הייסט דאך הערשל?
ה ע ר ש ל — וועל איר אים ענטפערן, אז דו ווייסט וואס פרענסטו?
ר' ברוך ל — און אז מ'וועט דיר פרעגן: עסקת באמונה, האסט געהאנדעלט ערלעך?
ה ע ר ש ל — וועל איר ענטפערן: האסט מורא, האנדל נישט מיט מיר!..
ר' ברוך ל — און אז מ'וועט דיר פרעגן: מה תקנת בעולם, וואס האסטו פאריכט אה
דער וועלט?
ה ע ר ש ל — אמאל די תחתונים, אמאל דאס העמד...
ר' ברוך ל — שטותים אין א זייט, מ'וועט דיר א פרעג טון אפגעלעבט א לעבן און
וואס? אזוי פיל עבירות און מצוות גאר נישט...
ה ע ר ש ל — פארן אויסהאלטן פון איר ביין איר אליין א צדיק, און דערנאך וועל איר
מאכן א חשבון, מה אנו ומה חיינו, פופציק יאר געלעבט, ביין דרייצן איז נישטא נישט
קיין שבר נישט קיין עונש... בלייבן איבער 37 יאר, די נעכט שלאפט מען איז שוין נאך
18 מיט א האלבן יאר... א בריטל איז אוועק אה דאווענען, בלייבן שוין איבער 12
יאר, ווען זשע פארווארגט מען פרנסה, קינדער? און ווען איז מען קראנק? איר
וועל אים אזוי ווייטער פירן דעם חשבון, אז מיר וועט נאך אריינקומען, און חיון
דעם וועל איר אים זאגן: דער רבונג של עולם האט באשאפן פינף בעל כרכ'ס:
מיט געוואלד ווערסטו באשאפן, מיט געוואלד ווערסטו געבוירן, מיט געוואלד
לעבסטו, מיט געוואלד שטארבסטו, מיט געוואלד נישטו אפ דין וחשבון, 4 בעל
כרחם האב איר מקיים געווען, מענסטו מיר איינעם שענקען און נישט נעמען קיין
חשבון...
ר' ברוך ל — בנאמנות, הערשל, דו וועסט זיך אויסדרייען.
ה ע ר ש ל — כ'האב אבער מורא מ'וועט מיר שטעלן א טויבן מלאך.
ר' ברוך ל — האסט זיך אליין קאליע געמאכט, דו ביסט אזוי ווי א קו, וואס גיט א פול
שעפל מילך און דערנאך קערט זי דאס איבער מיט איין דריגע...
ה ע ר ש ל — בא גוטע מענטשן קערט זי נישט איבער...
ר' ברוך ל — ווייסט שוין ווידער דברו... גיי פון דאנען, וויין זיך מער נישט... (שמייסט
אים מיט דער יארמעלעך).
(הערשל, ר' ברוך, איכל — א.)
אויפטריט כייסל, סאסיע.
ס א ס י ע — זעסטו דאך, אז דער רבי איז נישטא, וואס זשע מוטשעסטו מיר?
כ י י ק ל — גיי דערצייל וואסער דאס ברענעכץ פון פייער... מילא דיין טאטע וויל נישט, ער
האט פאר מיר מורא, איר ביין ב'ה ווי הייסט מען עס פשש... א חקרן און ער איז
נישט מער ווי א לץ... און דיין מאמע...
ס א ס י ע — משוגענער כייסל, טשעפע נישט מיין מאמע.
כ י י ק ל — דיין מאמע טשעפעט דאך מיר, איר טאר דאך נישט אריינקומען אין שטוב אריין,
זי טרייבט מיר מיט א ווי הייסט מען עס פשש... וואלגעהאלץ מיין איר.
ס א ס י ע — מיט דריי וואלט זי געדארפט טרייבן.
כ י י ק ל — נצא אל השדה, לאמיר גייען אין פעלד, זיך פערערן אין די וויינגערטנער דארט
צווישן בוימער, צווישן פאלמען און מאראנען וועסטו מיר דיין ליבע שענקען,
דיין ליבע איז זיס ווי וויין...

ס א ס י ע — כיוקל, זינג ניט, מ'וועט זיך צונויפלויפן.
 כ י י ק ל — ביסט א נאר, סאסיע, דו האסט מורא פאר דיין טאטן און דיין טאטע האט
 ערשט מורא פאר מיר...
 ס א ס י ע — דער טאטע זאגט: הלואי וואלט ער פאר דיר אזוי מורא געהאט טויטערהייך
 ווי לעבעדיקערהייך... ער זאגט, אז דאס פלאץ ווילסטו אים צונעמען קענסטו ניט,
 הלואי זאלסטו אזוי קענען אים צונעמען די טאכטער...
 כ י י ק ל — ס'קומט מיר אן אזא מין פארלאנג, אז א פויגעלע איז קעגן מיר א נאר (ניט,
 מיר גלוסט זיך לויפן, פליען... לויף און איר וועל דיר כאפן און וועל איר דיר כאפן,
 וועסטו זיין טיינע, אזוי ווי שבת בנימין נאך דער פלגש בנבעה, וואס פלעג זיך
 אויסשטעלן און כאפן מיידלעך באם טאג...
 ס א ס י ע — וואס רעדסטו? מיר זיינען געקומען צום רבי, דער רבי איז ניטא, דו' זשע
 ניט קיין ספאדיק, ווייל אלצהייט, וואס דו רעדסט פארשטיי איר ניט איין ווארט
 כאכייקל כאכאקען (אפ).
 כ י י ק ל — צו וואסארא שווארץ יאר האט ער באשאפן צוויי באזונדערע העלפטן? ער האט
 ניט געקענט מאכן קיין איין נאנצע זאך, וואס זאל זיין אי זכר אי נקבה?
 אויפטריט ר' ברוך ל, איכל
 ר' ברוך ל — פראווען וועל איר היינט נאר נגידים, איכל.
 א י כ ל — גוט. (העלפט אים זיך זעצן)
 כ י י ק ל — רבי, איר וועל אייך פרעגן א שאלה.
 ר' ברוך ל — כ'האב איצטער ניט קיין כח פאר קיין שאלות, נאר פרעג.
 כ י י ק ל — פאר וואס האט ער באשאפן צוויי באזונדערע העלפטן זכר און נקבה, אז ער
 האט געקענט מאכן איין נאנצע זאך, וואס זאל זיין אי זכר, אי נקבה?
 ר' ברוך ל — איכל, זאג אים, אז ער זאל ארויסגייען, איר וויל ניט הערן קיין חקירה.
 א י כ ל — (נעמט אן כיוקלען, פירט אים ארויס).
 אויפטריט הערש ל
 הערש ל — (שטעקט ארויס דעם קאפ פון דער הרובע, דאס פנים איז אים פארשמירט
 מיט סאזשע).
 ר' ברוך — (דערזעט אים אין שפיגל, לאזט זיך צו דער טיר) ווער איז דארט?
 הערש ל — (באהאלט זיך צוריק אין הרובע, אין א רגע ארום ווייזט ער ווידער זיין פנים).
 ר' ברוך ל — (דערזעט ווידער אין שפיגל, לאזט זיך ווידער) ווער איז דארט?
 הערש ל — (באהאלט און ווייזט ווידער דאס פנים).
 ר' ברוך ל — (דערזעט ווידער אין שפיגל) איכל, ניב א קוק ווער איז דארט, עפעס א
 שווארצער מענטש.
 א י כ ל — (קומט אריין, נעמט זוכן אין אלע ווינקעלעך) ניטא קיינער. (שטעלט זיך ווידער
 בא דער טיר).
 הערש ל — (קומט ארויס).
 ר' ברוך — (כאפט זיין שטעקן) א גנב... (לויפט צו צו אים) ארויס פון דאנען, ווייל
 איר דערהארנע דיר.
 הערש ל — (קריכט אריין צוריק אין הרובע).
 ר' ברוך ל — (הויבט אן קלאפן מיטן שטעקן אין הרובע).
 (עס הערט זיך א מיאקען פון קעץ און א וואויען פון הינט).
 הערש ל — (קומט ארויס) זייט מיר מוחל, רבי, וואס איר האב אייך אביסל דעקוטשעט.
 אז אף אייער טיר האט איר מיר ניט געלאזט קומען, בין איר געקומען דורכן קוימען.
 ר' ברוך ל — און וואו ביזטו געווען, ווען איר האב געשלאגן?
 הערש ל — שומר פתאים השם, גאט היט אפ זיינע נאראנים... איר בין דעמאלט געשלאפן.
 (ציט זיך, מאכט העויות, דרייט זיך, מאכט קונצן).
 ר' ברוך ל — (לאכט, וואס אמאל שטארקער שרייט) מאמע...
 הערש ל — (מאכט ווייטער די העויות).
 אויפטריט האד ל.
 ר' ברוך ל — (לאכט) מאמע, זע נאר הערשען, (לאכט).
 האד ל — (לאכט אויך).
 הערש ל — מ'מוז זיך אויסשמירן אף אייך לאכנדיק צו מאכן...
 ר' ברוך ל — (לאכט צו שטארק).
 האד ל — קום, זונעניו, (פירט אים ארויס).
 האד ל, ר' ברוך ל אפ.
 הערש ל — אי...

א י כ ל — הע...
 הערש ל — כל...
 א י כ ל — רשל...
 הערש ל — איכל.
 א י כ ל — הערשל...
 הערש ל — אז איר האב זיך שוין אזוי אויסגעשמירט, וועל איר אים דערציילן די נעשיכ
 טע אויך... א לץ קאן אויך זיין רבי, איר פראווע היינט.
 א י כ ל — הע...
 הערש ל — אי...
 א י כ ל — וואס הייסט?
 הערש ל — שיק אריין.
 א י כ ל — אבער יחידיו.
 הערש ל — יחידיו... שיק אריין טפשים.
 א י כ ל — (נייט אפ צו דער טיר).
 הערש ל — (זעצט זיך אפן טראז).
 אויפטריט אן אלטע מויד.
 א ל ט ע מ ו י ד — ס'קאכט מיר באם הארצן, רבי, ס'זידט, ס'ציטערן מיר הענט און פים.
 כ'קען ניט שלאפן...
 הערש ל — דארפסט חתונה האבן, טאכטער סערדצע.
 א ל ט ע מ ו י ד — איר גלויב אייך, רבי, אוי וויי איז מיר... ארפא...
 הערש ל — איר בין ניט שדכן...
 א ל ט ע מ ו י ד — זעט, אז דער שדכן, וואס בא אייך זאל מיר נעמען...
 הערש ל — דאקטוירעם פארשרייבן נאר רעצעפטן, אבער זיי נעמען זיי ניט איין...
 א ל ט ע מ ו י ד — א רבי זאל אזוי ריידן... (אפ)
 הערש ל — אי...
 א י כ ל — הע...
 הערש ל — שיק, ניכער...
 אויפטריט א בעל עגלה.
 בעל עגלה — רבי, ניט מיר א רפואה.
 הערש ל — וואס טוט דיר וויי?
 בעל עגלה — אט אין דער זייט טוט מיר וויי.
 הערש ל — הויב אויף די הענט ארויף און צי דעם אטעם.
 בעל עגלה — (טוט, וואס ער הייסט אים).
 הערש ל — וואס הערט זיך? דו אטעמסט שווער?
 בעל עגלה — דאס איז גארניט, נאר קוים ריר איר זיך נאר צו צו דער זייט, טוט מיר
 שוין וויי.
 הערש ל — ווייסטו וואס? ריר זיך קיינמאל ניט צו צו דער זייט, וועט דיר קיינמאל ניט
 וויי טון.
 בעל עגלה — (פריילעך) טאקע? לאנג לעבן זאלט איר פאר דער עצה. (אפ).
 הערש ל — אי.
 א י כ ל — הע.
 הערש ל — שיק!
 אויפטריט אויפגעקומענער גביר.
 אויפגעקומענער גביר — רבי, איר האב א טאכטער און וואלט געוואלט פאר
 איר אזוי א שיינעם שידוך. כ'האב שוין גערעדט מיט אייך.
 הערש ל — כ'האב דיר דאך געזאגט, אז כ'האב פאר דיר א פיינעם שידוך: היים שוס'
 טערס זון.
 אויפגעקומענער גביר — וואס רעדט איר, רבי? כ'האב דאך דעמאלט אייך געזאגט, אז ס'שטייט
 מיר ניט אן, ווען ס'רעדט דאס צו מיר אן אנדערער, וואלט איך אים געטון, איר
 ווייס אלליין ניט וואס...
 הערש ל — האב איר טאקע גאר א פיינעם שידוך. כ'האב דאך דיר געזאגט דעם
 האצעלער רבס זון.
 אויפגעקומענער גביר — דאס איז א פיינער שידוך, איר האט שוין גערעדט.
 הערש ל — אוואדע האב איר גערעדט.
 אויפגעקומענער גביר — וואס זשע האט מען געענטפערט.

ה ע ר ש ל — וואס רעדט איר, רבי? ס'שטייט מיר ניט אן, ווען ס'רעדט דאס צו מיר אן
אנדערער, וואלט איר אים געטון, איר ווייסט אליין ניט וואס...
אויפגעקומענער גביר, אפ.

ה ע ר ש ל — אי.
א י כ ל — הע.
ה ע ר ש ל — שיק.

אויפטריט ערשטע אידענע
ע ר ש ט ע א י ד ע נ ע — רבי, ראטעוועט מיין טאכטער, ראטעוועט!
ה ע ר ש ל — וואס איז איר?

ע ר ש ל — אי. — זי נייט שוין דריי טעג צו פינד.
ה ע ר ש ל — (נעמט ארויס א מטבע פון קעשענע) נא, ט'האסטו א קאפיקע, וועסט זי צו-
לייגן צום נאפל פון דיין טאכטער, וועט זי באלד מולד זיין.
ע ר ש ט. — אי. — וואס רעדט איר, רבי!
ה ע ר ש ל — אז א גרויסער בחור לויפט נאך א קאפיקע, וועט אזא קליינטשיק נפשל ניט
לויפן?..

ערשטע אידענע אפ.

ה ע ר ש ל — אי.
א י כ ל — הע.
ה ע ר ש ל — שיק.

אויפטריט א פארבער
פ א ר ב ע ר — ס'שטעכט, ס'טוט מיר וויי די האנט.

ה ע ר ש ל — וויין די האנט.
פ א ר ב ע ר — (ווייזט).
ה ע ר ש ל — אוי וויי... פלעקן איר דער האנט... א היציק שלאפקייט מיט פלעקן, זאראועט
פון פארעיושטע בהמות, ס'איז ניט גוט...
פ א ר ב ע ר — וואס רעדט איר, רבי? איר בין א פארבער און פון דער פארב איז מיר גע-
פלעקט די האנט.
ה ע ר ש ל — ביזט גליקלעך, וואס דו ביזט א פארבער, דארפט דאנקען גאט ברוך הוא אלע
מינוט, ווען ניט וואלט מען חלילה דיר אפגעזאגט דאס לעבן, ניי אין שול אריין
און בענטש גומל, וואס דו ביזט א פארבער.
פ א ר ב ע ר — לאנג לעבן זאלט איר (אפ).
ה ע ר ש ל — אי...
א י כ ל — הע...
ה ע ר ש ל — שיק.

אויפטריט צווייטע אידענע.

צ ו ו י י ט ע א י ד ע נ ע — העלפט מיר, רבי דאקטאר, העלפט ראטעווען א נפש.
ה ע ר ש ל — וואס פלט אייך?
צ ו ו. — א י ד ע נ ע — דער קאפ ברעכט אזוי, אז ס'שטעכט אזש אין זייט.
ה ע ר ש ל — מ'דארף לעגן א פלאסטער איר דער פאטילניצע, גיב אהער 20 קאפיקעס.
צ ו ו. — א י ד. — ט'האט איר, רבי לעבן.
ה ע ר ש ל — גיב אהער די פאטילניצע (קלעפט איר צו) אין צוויי שעה ארום זאלסטו וויי-
טער זיין, וועל איר זען ווי אזוי ס'האט אנגעריסן, דערווייל ניי א היים.
צ ו ו. — א י ד. — סטייטש, ווי אזוי זשע זאל איר א היים ניי?
ה ע ר ש ל — וואס הייסט ווי אזוי? ווי אזוי אלע מענטשן נייען.
צ ו ו. — א י ד. — אפשר האט איר, רבי דאקטאר, נאך א פלאסטער?
ה ע ר ש ל — צו וואס איז?
צ ו ו. — א י ד. — ווי הייסט צו וואס? פאר מיין שנור, איר בין דאך ניט קראנק, נאך די
שנור מיינע איז קראנק.
ה ע ר ש ל — צו וואס זשע האט איר זיך געלאזט לייגן דעם פלאסטער?
צ ו ו. — א י ד ע נ ע — ווייל איר האב ניט געקענט דערווידער זיין אייערע רייר.
ה ע ר ש ל — (לאכט) לאזט, וועל איר אים אייך אראפרייסן.
צ. — א י ד ע נ ע — (שרייט, מאכט געוואלד, ראנגלט זיך).
אויפטריט ר' ב ר ו כ ל.

ר' ב ר ו כ ל — זע נאר, דו הערשט, אפ מיין כסא הרבנות... דו ווילסט שוין אויך צונעמען
בא מיר די קרוין, אזוי ווי דוד בא שאול?..

צווייטע אידענע אפ.

ה ע ר ש ל — ווייס איר וואס... געדארפט איר שבת...
ר' ב ר ו כ ל — נאך דו דארפט איר שבת.
ה ע ר ש ל — ווער האט געהייסן דעם רבנו של עולם מאכן פופציק שבתים אין יאר?
ר' ב ר ו כ ל — פופציק... פופציק... א קבצן מוז ניט פראווען אלע שבתים, עשה שבתך
חול, מאך וואך פון דיין שבת, דו קאבעניווק...
ה ע ר ש ל — איר בין שוין אלט, איר האב שוין קיין כח גיט, כ'בין אזוי ווי אן אלטער
הונט, וואס האט ס'גאנצע לעבן געהונגעט און פון אויבן נאך געכאפט שמיץ און
שטעקענעס...

ר' ב ר ו כ ל — ששש... אז דו וועסט אנהויבן מיט מרה שחורה...

ה ע ר ש ל — וועט איר שיטן מיט חכמות...

ר' ב ר ו כ ל — נו, גענוג, גענוג... דארפט איר שבת, זאגט מען, זאגט מען...

ה ע ר ש ל — כ'וועל אייך אלצדינג דערציילן, פאר צוויי וואכן דאנערשטיק ניט היינט גע-
דאכט, האב איר ניט געהאט איר שבת, ניי איר נעבער ארום אזוי פארטראכט און
קלער, וואו נעמט מען ערנעץ איר שבת, פאגענט מיך דער יצר הרע און זאגט מיר:
איי דו נאר, ניי אריין צום רבין ר' ברוכל און נעם בא אים צו א זילבערנעם לעפל,
וועסטו האבן אן אויסגעשפילטן שבת, בקיצור, איר האב אים געפאלגט און האב
טאקע געהאט א פיינעם שבת, פאראכטאנן האב איר ווייטער ניט געהאט איר
שבת, האב איר געוואלט נייען איר בעם אלטן גאנג, איר ווייסט דאך שוין, וואו
מ'נעמט איר שבת... באגענט מיך דער יצר טוב און זאגט מיר: מ'טאר ניט נאך
ווענען! זאג איר צו אים, וואס זאל איר מאכן? זאגט ער: וועסט דורכקומען, זאג
איר צו אים: אז דו ביזט יא אזא פרומער, טאמער וואלטסטו אריינגעגאנגען צום
רבין און אים בעטן ער זאל דיר געבן איר שבת, רופט זיך אן דער יצר טוב צו מיר:
איר עאלט דאס דיר אוואדע געטון, נאך איר קען דיר שווערן, אז זייט איר לעבן,
איז מיין פוס אפ זיין שוועל ניט געווען, יא, יא רבי, דער יצר טוב האט מיר אליין
געזאגט, אז ער איז נאך איר אייער שוועל ניט געווען...

ר' ב ר ו כ ל — דו עזותניק, דו מחוצפניק... ארויס, ארויס... (ריטשעט, דרייט זיך ארום).
ארויס, ארויס... אדער... זאג עפעס א גוט ווארט, פארענטפער זיך...

ה ע ר ש ל — (זאגט אים עפעס אפן אויער).
ר' ב ר ו כ ל — (שרייט אויסער די כלים) ארויס ווארפט אים, אראפ פון אלע טרעפ, וואו
איז דער עולם? ממית אים... אזא חצוף...
אויפטריט אן עולם.

א ל ע — וואס? וואס?..

ר' ב ר ו כ ל — אזא מחוצפה... ווארפט אים אראפ...

א ל ע — וואס האט ער געזאגט?

ר' ב ר ו כ ל — ער האט געזאגט (זאגט עפעס שטיל)

א ל ע — (ווארפען זיך צו הערשען מיט די קולעקס)

ר' ב ר ו כ ל — פון אלע טרעפ ווארפט אים אראפ, פון אלע... (ווארפט זיך צו אים)

א ל ע — (עפענען די טיר, ווארפן הערשען ארויס).

פ א ר ה א נ ג.

(דער פארהאנג פאלט, אבער דאס ליכט איז זאל ווערט ניט ליכטיק, עס הערט זיך א
רויש אונטערן פארהאנג, עס קומען אן):
גענערל, כייקל, סאסיע.

ס א ס י ע — וויי איז מיר, וואו איז דער טאטע? מ'זאגט, אז מ'האט אים דורס געווען?..
ג נ ע נ ד ל — געוואלד, וואו איז ער?.. אראפגעווארפן פון אלע טרעפ, וויי איז מיר...
כ י י ק — ווער האט אים געהייסן זיין א לץ, על פי חקירה כאפט מען ניט קיין פעטש,
ווארפט מען ניט פון די טרעפ...

(דער פארהאנג הויפט זיך אויף)

ע פ י ל א ג

(די בינע: די פערערשטע וואנט און דער פארדאנע אריינגאנג צו ר' ברוכלס שטוב. צו דער טיר פירן גרויסע מארמארגע טרעפ.)

ה ע ר ש ע ל ע

ה ע ר ש ל — (ראנגלט זיך, דראפט זיך ארויף, בלייבט זיצן מיר, פארווארפט דעם קאפ). אפנים צייט ווידוי צו זאגן. (קלאפט זיך אין הארצן אריין) אשמונה בגדנו... כאטש וואס? איך האב געזינדיקט? איך האב געפאלשט? קען מיר האט מען געזינדיקט? דוקט, קען מיר האט מען געפאלשט... מיר האט מען נישט געגעבן עסן, מיר האט מען נישט געגעבן קיין מלבוש, מיר האט מען נישט געגעבן אף שכל לימוד... זאל עמיצער אנדערש זאגן ווידוי, זאל עמיצער אנדערש קלאפן אין הארצן אריין...

אויפטריט גנענדל, סאסיע, כייקל.

ג נ ע נ ד ל — א ווייטיק איז מיר, הערשט, טאקע פון די טרעפ אראפגעווארפן, אוי, טאטע פאטער ווי אזוי דו זעסט אויס.

ה ע ר ש ל — ווי אן ערב מת...

ס א ס י ע — אוי, טאטע, טאטע... (וויינט)

ה ע ר ש ל — אפנים באשערט. עטלעכע יאר האט ער געשיט מיט קללות אף מיר, האט מיר גארניט פארשאדט און ווען ער איז די חסידים האבן געשיט מיט קולאקעס האט פארשאדט...

כ י י ק ל — ע. א ווארט געדענקט זיך, א פאטש פארהויקט זיך...

ה ע ר ש ל — אז מ'שטארבט נישט אין מיטן, פארהויקט זיך...

ס א ס י ע — וואס רעדסטו, טאטע? רעד נישט אזוי, כ'ווייל נישט אווינס הערן...

ג נ ע נ ד ל — אוי, אוי, אוי...

ה ע ר ש ל — יא, יא, קינדערלאך, איך דארפט מיר מאכן א פאר גרויסע שטיוול, איך וועל גייען א גייטל וועגן, א וועג, אף וועלכן מ'איז געגאנגען מיין טאטע, מיין זיידע... ג נ ע נ ד ל — איך וועל נישט לאזן, איך וועל נישט לאזן... (קלאפט אין דער טיר אריין) רבי... גולן, וואס איך זענט...

כ י י ק ל — על פי חקירה זיינען אלע מענטשן גוט, נאך...

ס א ס י ע — לאז מיט דיין חקירה...

ג נ ע נ ד ל — (קלאפט ווייטער) איר... נו... א מענטש קומט אום...

א י כ ל — (קומט ארויס) דער רבי האט געשיקט אין הקדש מ'זאל אים אוועקטראגן אחיו.

ה ע ר ש ל — אף א טהרהפרייט וויל מען מיר שוין טראגן.

ג נ ע נ ד ל — נישט דערלעבן וועלן מיינע שונאים... אין הקדש גאר...

ה ע ר ש ל — אירענע, טענה ווייניקער, ווייסטו גאר וואס, גיי א היים און פוץ זיך אויס.

ג נ ע נ ד ל — טאקע די אמתע צייט...

ה ע ר ש ל — יא, יא... די סאמעטענע פעלערענע, די פערל, דאס שטערנטיכל, די קרענאלענע...

ג נ ע נ ד ל — ביזט חסר דעה.

ה ע ר ש ל — פארן כוויט טוט מען צוליב, גיי, איך הייס!

ס א ס י ע — טאטע!

ג נ ע נ ד ל — כ'וועל גייען דורך דער פארדאנע טיר אין הויף אריין, אין די וויסטע חדרים, וואס דער רבי האט מיר געגעבן. (שטופט זיך דורך. אפ.)

א י כ ל — (שרייט נאך) ארום און ארום קענט איר נישט גייען?

ס א ס י ע — ווען איר זענט געקומען ס'ערשטע מאל צו אונז, האט איר אנדערש גערעדט. ה ע ר ש ל — דעמאלט האב איך געדארפט קומען צום שיינעם אידן, צום רבין ר' ברוכל און היינט דארף איך גייען נישט פאר אזא שיינעם אידן פארן רבונז של עולם...

כ י י ק ל — מיטן רבין האסטו זיך נאך געקענט אויסטענהן, אבער מיטן רבונז של עולם...

ה ע ר ש ל — ביזט טאקע גערעכט, ער פארשטייט דאך נאך חקירה. אפשר וואלטו געגאנגען אף מיין פלאץ צו אים?

א ל ע — (לאכן)

ה ע ר ש ע ל ע — נישקשה, דער רבונז של עולם אליין וועט נאך אויך לאכן פון הערשעלס א חכמה און ער וועט מיר דערפאר געבן דעם בעסטן חלק פון שור הבר, פון לויתן און פון יין המשומר... דעם רבונז של עולם איז דארט אויך סקוטשנע...

כ י י ק ל — דאס איז שוין נישט חקירה, נאך איך ווייס נישט וואס. דעם רבונז של עולם איז סקוטשנע.

ה ע ר ש ל — וואס פארשטייטו נישט, טפש? דעם רבין ר' ברוכל, וואס האט א פאר פאלאצן איז סקוטשנע ארומצוגיין אליין און ער איז מרה שחורדיק און ס'פעלט

אים א חכמה, היינט דער רבונז של עולם, וואס דארף נעבעך ארומבלאנדזשען אין אוועלכע געזונטע זיבן הימלען...

ס א ס י ע — (זעצט זיך צו) אוי, טאטע, טאטע... וואס טוסטו און אף וועמען לאזטו אונז איבער...

ה ע ר ש ל — איך טו... (קרעכצט) עמיצער אנדערש טוט... האט געטון... קיינמאל נישט געווען אויבן, קיינמאל נישט אפן שפיץ און דאך... שטארבן פון אראפפאלן...

(אטעמט קוים)

ס א ס י ע — (פאכעט אים)

(פויע)

אויפטריט גנענדל.

ה ע ר ש ל — א נו, גנענדל אויסגעפוצט, קום צו גענטער...

ג נ ע נ ד ל — (גייט צו) אויסגעפוצט זיך צום יום טוב.

ה ע ר ש ל — שוין, שוין... מלאך המות, גאט ביזט א נאך, מלאך המות, וואס ווילסט מיר נעמען? איך בין דאך מיאוס... נעם זי, זי איז דאך שענער פון מיר...

ג נ ע נ ד ל — כ'וואלט טאקע געגאנגען, וויי איז מיר נישט... ווער וועט שפייזן די קינדער, וויי איז מיר נישט?

ה ע ר ש ל — כ'האב געוואלט מיט דיר מאכן די לעצטע חכמה, ווייל... (אטעמט שווער)

א ל ע — (וויינט)

ה ע ר ש ל — נאך נישט... ווארט אביסעלע... וואס איז טויט און וואס איז לעבן? צו וואס האט דער רבונז של עולם באשאפן טויט, אז ער האט באשאפן לעבן? בכרי ר' ברוכל זאל אראפווארפן פון די טרעפ און מ'זאל שטארבן?

אויפטריט ר' ברוכל.

ר' ב ר ו כ ל — (קומט ארויס) נו?

ה ע ר ש ל — (קלאפט זיך שטיל אין הארצן, הערט אויף, אטעמט קוים) איך וועל אייך צושטעלן דארט א בענקאלע... (הויבט אן כארכלען, פארווארפט דעם קאפ).

פארהאנג. — סוף.

"די פרעסע"

אומפארטייאישע טעגלעכע פריי-

מארגן צייטונג

געגרינדעט דעם 1-טן יאנואר 1918.
דערשיינט זיבן מאל אין
וואך

"די פרעסע" איז די מאדערנסטע און פאר-
שפרייטסטע אידישע טעגלעכע צייטונג אין
גאנץ זיד אמעריקע.

די רעדאקציע פון "די פרעסע" און אירע
גאנצע מיטארבעטער איז צוזאמענגעשטעלט
פון די בעסטע און פראקטישע אידישע ליטערא-
רישע און זשורנאליסטישע כחות, וואס ארגענ-
טינע פארמאגט.

"די פרעסע" איז די איינציקע אידישע טעג-
לעכע צייטונג אין ארגענטינע, וואס באציט
זיך מיט פולן ערנסט צו אלע קולטורעל-געזעל-
שאפטלעכע פראבלעמען פון אינלאנד און אויס-
לאנד און ווערט דארום געלייענט פון אלע
קלאסן און שיכטן אן שום אונטערשייד.

"די פרעסע" ווערט געדרוקט אין אירע איי-
גענע גרויסע טאזשערן פון דער מאדערנסטער
לינאטיפיע און סטערעאטיפיע מיט א גרויסער
ראטאציע דרוק-מאשין וואס געמט
אריין צוואנציק גרויסע זייטן מיט איין מאל
און דרוקט 20 טויזענט עקזעמפלארן
אין א שעה.

DI PRESSE

Diario israelita de la mañana

352 - CASTELLI - 360

BUENOS AIRES

U. T. (47) Cuyo 5579.

ב י כ ע ר פון יעקב באמאשאנסקי

שוין דערשינען:

„נאך דער פארשטעלונג“ (גראמעסן און בילער פון אידישן אקטיאר-
לעבן). 200 זייטן. בראשירט \$ 1.50
געבונדען \$ 2.00

„הערשעלע אסטראפאליער“ (טראניקאמעדיע אין 4 אקטן מיט אן עפ-
לאג). \$ 1.00

עס דרוקט זיך און דערשיינט אין גיכ:

„ר' בער ליעווער“ היסטארישע דראמע אין פיר אקטן.
\$ 1.00
„צווישען רעוואלוציאנערען“ (דראמע אין דריי אקטן).
\$ 0.75
„גאט זיצט אויפן“... (שפאס אין צוויי אקטן).
\$ 0.50
„יונה לאנבערג און זיין טאכטער“ (נאוועלע פון רומעניש-אידישן לעבן).
100 זייטן. \$ 1.00

עס גרייט זיך צום דרוק:

„בעסאראביע“ (לעגענדעס, מעשהס און בילדער) 200 זייטן.
\$ 2.00
„הערדן און פארשויןען“ (דערציילונגען און גראמעסן) 200 זייטן.
\$ 2.00
„לידלעך, מעשהלעך, פעליטאנען“ 200 זייטן.
\$ 2.00
„מעשהלעך פון דער מיטאלאגיע“ (כרעסטאמאטיע פון דער גריכישער
און רוימישער מיטאלאגיע) 220 זייטן. \$ 2.50

מיט פאשטעלונגען זיך ווענדן:

J. BOTOSCHANSKY, Castelli 360 — Buenos Aires.

ערשטע אידישע בוכהאנדלונג נ. קאפלאנסקי

Corrientes 2614 U. T. Cuyo (47) 2883

Buenos Aires

שטענדיגער אויסוואל פון אידיש, העברעאישע און רוסישע
ליטעראטור.

רוסיש-שפאנישע: ענגליש - אידישע און ענגליש - רוסישע
לער-ביכער און ווערטער-ביכער

אייראפעאישע און נ. אמעריקאנער לער-ביכער: קינדער ליטע-
ראטור, בילדער פון שרייבער מוזיק און פאלקס-לידער.
אגענטור פון צייטונגען און זשורנאלען.

„אידישע גאזעטען“ — — — — — נ. אמעריקא.

„גרויסער קונדס“ — — — — — „

„פארווערטס“ — טעגליכע צייטונג — — — — — „

„פרייהייט“ — — — — — „

„צוקונפט“ — מאנאטליכער — — — — — „

„דער האמער“ — — — — — „

„דער מאמענט“ — טעגליכע צייטונג — — — — — ווארשא

„ליטערארישע בלעטער“ — וואכנבלאט — — — — — „

און אלע ארגענטינער אויסגאבן

ביי דער בוכהאנדלונג איז פאראן א אפטיילונג פון אלערליי
שרייב-געצייג, קאמערציעלע ביכער און עסקרימאריע ארטיק-
לען. אלעס צו ביליגע פרייזן.

קאמטאלאגען ווערען געשיקט אומזיסט

אידיש - העברעאישע פוכהאנדלונג

ש. סגל

Uriburu 510

Buenos Aires

א שטענדיגער ליטערארישער אויסוואהל פון אלע
נייע שאפונגען אין אידיש און העברעאיש
טעאטער פיעסן

אלערליי ווערטער - ביכער אין פיל שפראכן
טעקסטן פאר שולען קינדער - ליטעראטור
פילדער פון שרייבער אלערליי סארטן תנ"ך
און רומ"ל ספרים אין אלגעמיין

אגענטור פון פאלגענדע צייטונגען און זשורנאלען:
וועכענטליכע: „אידישע גאזעטן“ „דער אמעריקאנער“, „גרוי
סער קונדס“, „ליטערארישע בלעטער“, „כתוב-
ים“, „פארן פאלק“.
טעגליכע: „פארווערטס“, „פרייהייט“.
חודשליכע: „צוקונפט“, „האמער“.

J. BOTOSCHANSKY

HERSCHELE

ASTROPOLIER

Tragicomedia en 4 actos.

BUENOS AIRES

1927